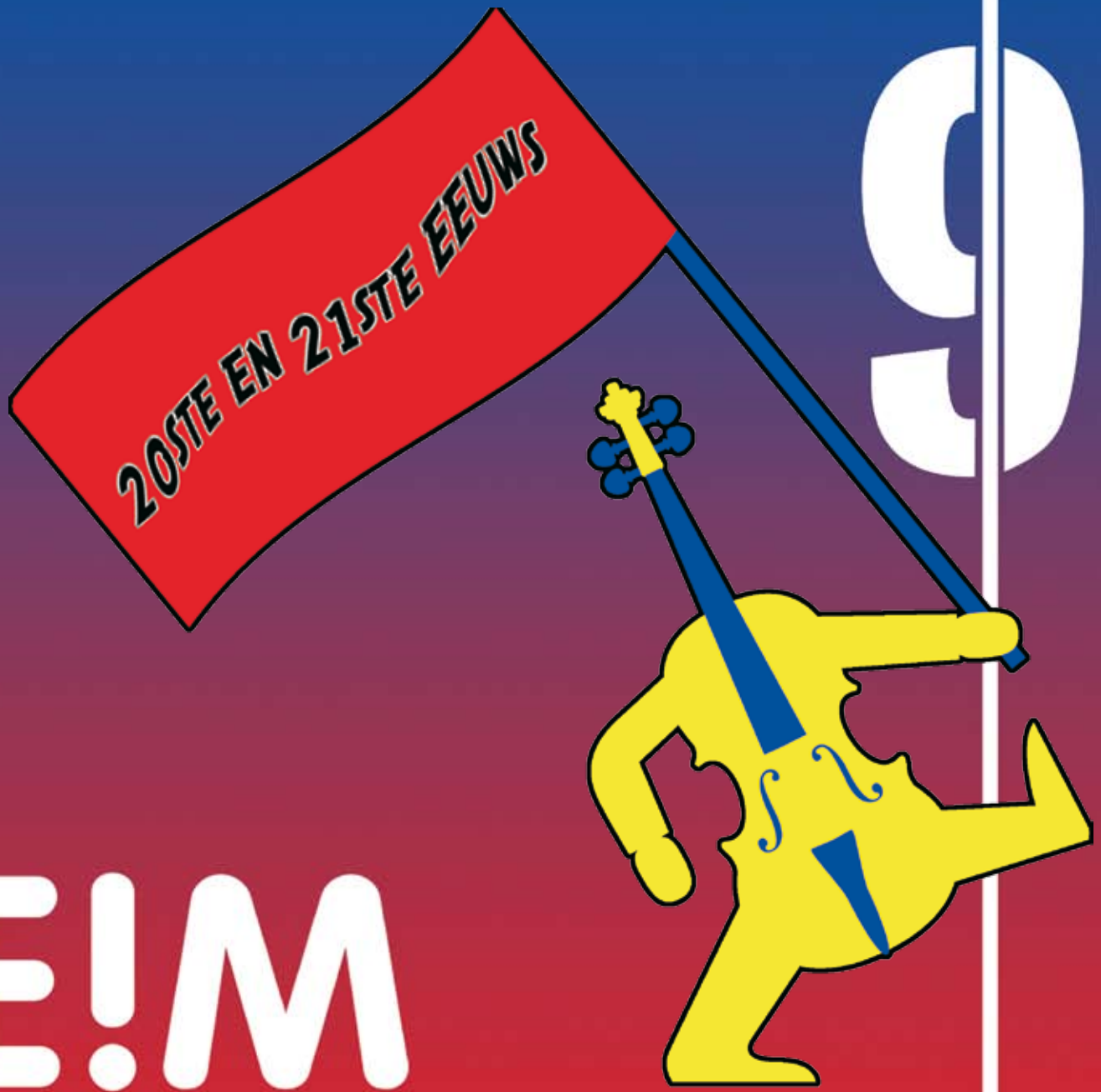

9

NUMMER 9: 20STE EEUW

E!M

ENCORE! MAGAZINE

20STE EN 21STE EEUWS

Prikbord

Esmee Denters, bekend van haar filmpjes op YouTube, heeft een contract getekend bij het platenlabel van Justin Timberlake, 'Tennman Records'! De geruchten dat Esmee zou gaan samenwerken met Justin deden al langer de ronde. In haar laatste filmpje zingt zij namelijk samen met Justin Timberlake in een studio in Londen. In dit fragment is duidelijk te zien dat Justin meteen al erg enthousiast was over Esmee. Na afloop van het nummer zei Justin over Esmee: "Ze zingt mijn nummer beter dan ik". Kijk voor meer filmpjes van Esmee op de E!M-site

De Edison is de oudste muziekprijs in Nederland. Sinds 1960 wordt deze onderscheiding voor "geluidsdragers van bijzondere kwaliteit" uitgereikt.

De onderscheiding is te vergelijken met de Amerikaanse Grammy Award, de Duitse Echo of de Britse Brit awards. De Edison award bestaat uit een bronzen beeld vervaardigd door beeldhouwer Pieter d'Hont – ja, inderdaad, de papa van onze blokfluit heldin Sabine! De Edison uitreiking valt uiteen in drie muzikale genres. De Edison Music Award voor Pop, de Edison Classical Music Award voor klassiek en de Edison Jazz Award voor jazz.

Dit jaar waren de gelukkige winnaars onder meer:
categorie concerten: Krystian Zimerman met Johannes Brahms: Piano Concerto No. 1,
categorie Eigentijdse Muziek: Juliane Banse en Andras Keller met Gyorgy Kurtag: Kafka-Fragmente op.24,
categorie Barok: Venice Baroque Orchestra olv Andrea Marcon met Antonio Vivaldi: Concerti e sinfonie per archi,
categorie Orkestmuziek: Koninklijk Concertgebouw Orkest o.l.v. Mariss Jansons met Shostakovich: Symphony No. 7 'Leningrad'

De volledige lijst vind je op de Encore!-site.

Prikbord

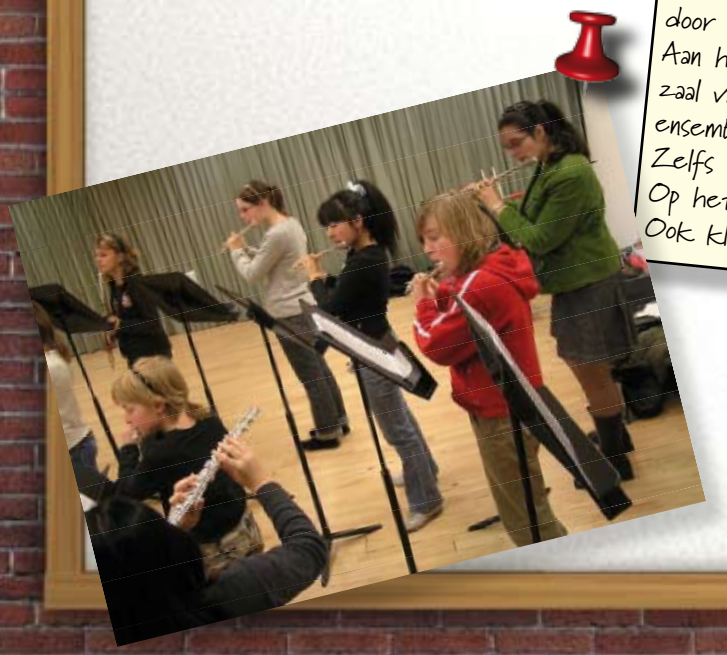

Tweejaarlijks Dwarsfluitfestival in De Hofnar in Valkenswaard!
(met dank aan Dick Hermsen)

Het dwarsfluitweekend is een gezamenlijk initiatief van het Kempisch Centrum voor Muziek & Dans (hoofdvestiging in Bergeijk) en het Centrum voor Muziek en Dans in Valkenswaard. De dwarsfluitdocenten die aan de scholen werkzaam zijn – Johan Rycken, Anneke Verhoeven (KCMD) en Peter Arts van der Zanden (CMD) – zorgden voor de organisatie en de muzikale leiding.
Met deze dag willen de docenten hun leerlingen de gelegenheid geven elkaar te ontmoeten, maar natuurlijk vooral om samen te spelen. Op de dag werden op allerlei speelniveaus ensembles samengesteld. De samenspelgroepen werden geleid door de docenten van de beide scholen.
Aan het eind van de zondag was er een uitvoering voor publiek in de theaterzaal van De Hofnar. Naast knap vertolkte stukken, uitgevoerd door verschillende ensembles, werden ook arrangementen voor ruim 50 dwarsfluitisten gespeeld.
Zelfs een echte compositie die alleen maar op ritme was gebaseerd ontbrak niet.
Op het programma stonden verder onder andere werken van Vivaldi en Pachelbel.
Ook klonk muziek uit Disneyfilms.

Inhoudsopgave

E!M nummer 9

Ouverture ---------- 696
Postbus ---------- 697
Groot-Brittannie ---------- 700
Britten ---------- 704
Les Illuminations ---------- 707
Zemlinsky ---------- 712
Dress to Impress ---------- 715
Gesign(al)eerd ---------- 716
Vergeten Meesterwerken ---------- 719
Toonbeeld ---------- 720
Tonnie Jobse ---------- 722
De Harp ---------- 726
Lavinia Meijer ---------- 728
Anne Nydam-Koene ---------- 730

Katern ---------- 741
Tijdbalk ---------- 742
Goebaidoelina ---------- 743
Lorre Lynn Tritten ---------- 744
Get to Know: Walter Piston ---------- 746
Get to Know: Peteris Vasks ---------- 748
Get to know: Aaron Jay Kernis ---------- 749
Essay Hans Kox ---------- 752
Vitezslava Kapralova ---------- 756
Het Examen ---------- 758

Inhoudsopgave

E!M nummer 9

Remy van Kesteren ----------731
Schrijfsels ----------732
Klassiek Spelenderwijs ----------734
Casual ----------736
Cecilia Bernardini ----------786
Webwijzer ----------790
Meesters: Franceschini ----------794
Meesters: Amadei ----------796
Gambomania ----------800
Bladmuziek: Rameau ----------801
Bladmuziek: English & Irish Duets ---803
Martine Wijers ----------810
Karin van Kooten ----------814
Music in the Movies ----------816
June Extra! ----------820

Nederlands Strijkers Gilde ----------762
Popstarz: Bjork ----------764
Popstarz: Robbie Williams ---------766
Popstarz: Within Temptation ------768
Popstarz: Gwen Stefani ----------772
Popstarz: Hilary Duff ----------774
Popstarz: Jennifer Lopez ----------776
Popstarz: Madonna ----------778
Popstarz: Lindsay Lohan ----------782

Ouverture

Bericht aan de reiziger
Jan van Nijlen

Bestijg de trein nooit zonder uw valies met dromen,
Dan vindt ge in elke stad behoorlijk onderkomen.
Zit rustig en geduldig naast het open raam:
Gij zijt een reiziger en niemand kent uw naam.
Zoek in 't verleden weer uw frisse kinderogen,
Kijk nonchalant en scherp, droomrig en opgetogen.
Al wat ge groeien ziet op 't zwarte voorjaarsland,
Wees overtuigd: het werd alleen voor u geplant.
Laat handelsreizigers over de filmcensuur
Hun woordje zeggen: God glimlacht en kiest zijn uur.
Groet minzaam de stationchefs achter hun groen hekken,
Want zonder hun signaal zou nooit n trein vertrekken.
En als de trein niet voort wil, zeer ten detrimente
Van uwe lust en hoop en zuurbetaalde centen,
Blijf kalm en open uw valies; put uit haar voorraad
En ge ondervindt dat nooit een enkel uur te loor gaat.
En arriveert de trein in een vreemdsoortig oord,
Waarvan ge in uw bestaan de naam nooit hebt gehoord,
Dan is het doel bereikt, dan leert ge eerst wat reizen
Betekent voor de dolaards en de ware wijzen.
Wees vooral niet verbaasd dat, langs gewone bomen,
Een doodgewone trein u voert naar 't hart van Rome.

Lieve lezers&lezeressen!

Vlak voor de zomervakantie een spiksplinternieuwe E!M. Nummertje 9 alweer! Vol met kunst en (kunst-)muziek, in vaste rubrieken en in gastschrijfsels - daar kom je je vrije weken wel mee door! Het themakatern gaat over muziek van NU, hoofdartikelen over de muziekgeschiedenis van Great Britain (onder andere Benjamin Britten plus een tekstvertaling) en de Lyrische Symfonie van Alexander Zemlinsky.

Aangevuld met artwork van violist Tonnie (Jobse), slagwerker Jolanda (qweqwe) en contrabassist Rob (OM Tekst&Vorm) en voorzien van de broodnodige loungestukjes door Vero (Trendybella) en Sanne (PinkLatte).

We hopen dat deze E!M jullie net zo goed bevalt als de vorige en alle tips/suggesties/kritiek/op- en aanmerkingen blijven van harte welkom!

Een hele fijne vakantie & tot na de zomer!

Witlof van Martine

PS

Ennuh... niet vergeten regelmatig in te loggen op onze website: www.encoremagazine.nl voor luistervoorbeelden, extra E!M-stuff, discussies en de concertagenda!

Postbus

In deze speciale aflevering van Postbus heeft het Trendybella Girlspanel het achtste nummer van E!M onder de loep genomen en beoordeeld. Kijk snel mee naar de resultaten en... misschien wil jij E!M9 wel bespreken voor in de volgende postbus?

Trendybella's hoofdredactrice **Véronique** bijt de spits af: "Mijn eerste indruk is dat het er vrolijk uit ziet. De verhoudingen tussen tekst en plaatjes vind ik leuk mooi. De ene keer meer tekst en de andere keer meer plaatjes, afhankelijk van de inhoud van het artikel. Helemaal goed. De doelgroep bestaat uit muziekliefhebbende jongeren. Als steekwoorden zou ik zeggen: vrolijk, vol en informatief.
De inhoud vind ik heel leerzaam maar erg breed. Het lijkt af en toe alsof niet helemaal duidelijk is waar men heen wil met het tijdschrift. Puur muzikaal houden of gewoon zo veel mogelijk jongeren aanspreken? Dat vind ik zonde. Het staat bekend als een muziektijdschrift, dus ik zou echt alles daarop toespitsen. Dress to Impress vind ik leuk, maar houd het wel dichtbij de muziek. Daarnaast is het door zo'n rubriek ook wel heel erg gericht op meiden en zal het jongens minder aanspreken. Misschien is het een idee om ook een typische jongensrubriek erin te doen als Dress to Impress erin blijft. Ik vind de verhoudingen tussen de schrijvers niet storend. Het is Martine's tijdschrift en dat mag blijken ook! Ze schrijft erg leuk! Misschien is het leuk om vaste rubrieken of onderdelen door anderen te laten schrijven om er wat meer overzicht in te krijgen. De ene keer door de ene en de andere keer door de ander en tegelijk wat vertellen over die personen ofzo? Het gratis mini-tijdschrift June vind ik niet zo bijzonder. Het is leuk dat er iets extra's bij zit, maar dit tijdschrift vind ik erg misplaatst omdat het de inhoud van E!M niet aanvult en het ook een zelfstandig magazine is. Het gaat over heel iets anders en weer is het alleen gericht op meiden.

Op zich leuk hoor voor een keer, maar ik vind het een te groot deel uitmaken van de bladzijden en ik zou voortaan kiezen voor iets dat echt goed aansluit bij E!M, bijvoorbeeld een special over iets dat al in de inhoud van het betreffende nummer is als een extra verdieping.
Als lesmateriaal voor CKV lijkt het me een leuke aan vulling maar ik vind het niet genoeg om alleen E!M te gebruiken. Dit gaat vooral over muziek, waardoor kunst, literatuur en het tekenen + knutselen mist. Het is wel leuker dan het CKV-boek dat ik vroeger had. Ik zou het zeker leuk hebben gevonden als dit aan het materiaal was toegevoegd."

Bibiane:
"Mijn eerste indruk is dat het er heel mooi uit ziet en fris is om te lezen. Naar mijn idee is de doelgroep middelbare schoolkinderen van zo'n 16 of 17 jaar. In drie woorden zou ik dit magazine omschrijven als muzikaal, vol en informatief..
Ik vind de interviews over de moderne muziek heel leuk, maar die dingen over de Russische muziek en oudere muziek dingen (zoals dat van de Middeleeuwen) mag van mij weggelaten worden. Het gratis minitijdschrift zou ik er niet meer bij doen. Eenmalig is leuk, maar het past er helemaal niet bij dus wat mij betreft zonde van de ruimte.
Martine heeft verreweg het meeste geschreven, maar dat vind ik prima. Zij is immers de hoofdredactrice! Ik vind dit leuker dan het normale CKV-boek omdat de opzet heel anders is. Ik denk dat alleen de dingen over moderne muziek in de klas zouden passen als lesmateriaal, de rest eerder als achtergrondinformatie voor de geïnteresseerden. Het tijdschrift is niet echt mijn ding; ik ben totaal niet muzikaal. Toch vond ik het wel leuk om het een keer te lezen!"

Fleur:
"De voorkant van het tijdschrift trekt me absoluut niet aan. Ik vind de "ornamenten" aan de zijkant van elke bladzijde wel erg leuk. Sommige lettertypes trekken me niet aan, zoals bij "Dress to Impress". Ik schat de doelgroep op 13 t/m 17 jaar. Drie steekwoorden: informatief, vernieuwend, vrolijk. Als tip zou proberen het tijdschrift professioneel te laten lijken, maar toch ook makkelijk om te lezen. Artikelen als "Dress to Impress" vind ik er niet zo goed bij passen.
Het stuk over Russische kerkgezangen spreekt de CKV doelgroep niet echt aan lijkt mij, hetzelfde geldt voor harmonie met de sferen. Dat zou wat mij betreft eruit kunnen. Ik vind de verhoudingen van de makers niet storend. De artikelen zijn dermate afwisselend qua onderwerp dat 't niet opvalt. Ik zou wel meer willen zien van Nely Seventer.
Over een gratis mini-tijdschrift: het hangt er vanaf wat daarin staat of het nog eens gedaan moet worden. Deze June is het niet echt een aanvulling. Het past ook niet echt bij het tijdschrift, deze niet maar ook algemeen om nog een mini-tijdschrift te geven. Dat leidt ook af van de intentie die het echte

tijdschrift uiteindelijk heeft vind ik.
Vroeger heb ik wel CKV les gehad en een dergelijk tijdschrift hebben we nooit gehad. Het is leuk lesmateriaal, alleen wordt het niet snel serieus genomen denk ik. Dat komt voornamelijk door de artikelen als Dress to Impress en dergelijke. De rest is wel leuk en leerzaam. Het idee van een tijdschrift maakt het leuker dan ander lesmateriaal."

Cindy:
"Mijn eerste indruk van het tijdschrift is dat het er leuk uit ziet. Rustig en druk is heel goed gecombineerd. In drie steekwoorden: muzikaal, kleurrijk en creatief! Ik denk dat de doelgroep loopt van jongeren vanaf 13 tot een jaar of 19/20.
Onderwerpen worden leuk afgewisseld. Het leukste vind ik de eigen geschreven stukken. Encore Magazine! is Martine's kindje. Ik vind het dus niet storen dat ze zoveel schrijft ze heeft een leuke schrijfstijl.

Dat extra gratis mini-tijdschriftje June vond ik super! Het is net dat beetje extra. Ik vind dit magazine zeker leuk voor de CKV-lessen op de middelbare school! Ik heb geen CKV meer maar wij hadden altijd van die boeken die ik altijd oersaai vond. Dit is leuk om te lezen en leerzaam!"

Mandy schrijft:
"De lay-out vind ik echt supermooi! Het is mooi maar ook rustig en een beetje artistiek! De tekst is ook mooi verwerkt in de lay-out. Mijn eerste indruk was: Wauw! Ik denk dat de doelgroep van dit tijdschrift jongeren van 12 tot 18 jaar is. In steekwoorden zou ik het tijdschrift omschrijven als: vrolijk, mooi en leerzaam.
Ik vind het helemaal niet storend dat Martine het meeste heeft gemaakt, ze is tenslotte ook hoofdredactrice. Nely van Seventer vind ik wel heel erg leuk schrijven, maar ik heb verder geen

voorkeur voor een bepaalde maakster of schrijfster. Ik vind het leuk dat er ook dingen over mode instaan, en dingen zoals 'de postbus' maken het blad erg leuk! De onderwerpen die er over muziek in staan zijn erg leerzaam en de verhalen zijn ook erg leuk om te lezen. Het gratis mini-tijdschrift vind ik erg leuk bedacht! Lezers vinden het leuk om een cadeautje te krijgen naar mijn mening :) Ga zo door!
Wij waren met CKV altijd meer bezig met tekenen en soort van 'knutselen' en kregen niet echt les uit een boekje. Muziek kwam ook niet echt aan de orde bij CKV, maar bij het vak muziek. (Misschien is het nu anders, 't is erg lang geleden dat ik muziek en CKV op school gehad heb, haha.) Maar ik denk dat dit wel bij ons in de CKV lessen gebruikt kan worden. Er staat veel over muziek in, maar ook kunstige onderwerpen en kleding komen aan bod. Er staan ook goede en serieuze onderwerpen in, die op school gebruikt kunnen worden. Zo'n blad vind ik persoonlijk veel leuker dan zo'n saai boek van school!"

Een muziekgeschiedenis van Groot-Brittannië

"Het woord in de muziek van de Romantiek in algemene zin, toegespitst op het volkslied, op de muziek van Groot-Brittannië en op een bewerking door de componist John Thomas van een Keltisch volkslied in het bijzonder". Maar dat is lang niet zo ingewikkeld en droog als het lijkt, hoor! Dit artikel is een samenvatting van Martine's bijdrage aan hun verhaal.

Britse en Keltische orale traditie

De Keltische volksmuziek is de oudste muziek van Groot-Brittannië. Van die muziek kun je in de meest geïsoleerde gebieden (Hebriden, de Ierse kust en Bretagne) nog sporen terug vinden. Met het verdringen van de Keltische cultuur door die van andere volken werd ook de pentatoniek (5-tonige toonladder, de zwarte toetsen van de piano) via de hexatoniek (zestonige toonladder, bijvoorbeeld van C tot A) verdrongen door de heptatoniek (de witte toetsen van de piano, met nog een mooi scrabblewoord: diatoniek). Er zijn nog veel hexatonische liederen zijn in Schotland en Noordwest-Engeland. Een kenmerk van de melodische bouw van de Noordschotse muziek is om, binnen de grenzen van het pentatonische stelsel, te moduleren op zodanige wijze dat een schijnbare heptatoniek ontstaat. De Ierse liederen, gewoonlijk heptatonisch, volgen de structuur van de Byzantijnse en middeleeuwse kerktoonsoorten; de melodieën zijn met melismen versierd.

In Zuidoost-Engeland en aan de Noordzeekust (sea-shanties, oftewel matrozenliederen) zijn de archaïsche kenmerken bijna verdwenen. Balladen en epische liederen, die in Engeland vergeten zijn, zijn blijven voortleven in de Verenigde Staten van Amerika en in Canada. Van de herderscultuur bewaart Groot-Brittannië ook het gebruik van de doedelzak. Sommige doedelzakwijsjes behoren nog steeds tot die cultuur, met name in Schotland. Meestal zijn die wijsjes, althans in Engeland en in Ierland, minder oud. Van de vroege landbouwerscultuur vindt men hier nog de rituele zwaarddansen en stokkendansen (morrisdances); de oorspronkelijke muziek is echter grotendeels verloren gegaan. Reels, hornpipes en jiggs zijn vlugge dansen,

Op het allerlaatste college van meneer Kwee, hoogleraar Muziekwetenschap in Utrecht, mocht een kwartet musicologes-in-spé een referaat verzorgen. E!M's hoofdredactrice Martine was één van de vier gelukkigen. De andere drie in het kort:

- Elske combineert muziekwetenschap met theologie
- Aagje is een oud-leerlinge van de Schumann Akademie
- Dorine is als harpiste afgestudeerd aan het conservatorium in Utrecht

En het onderwerp van het referaat? Houd je vast….

kenmerkend voor geheel Groot-Brittannië. Soms worden die dansen ook gezongen. In dat geval vervangt de stem het instrument; men zingt dan op lettergrepen die geen woorden vormen; zij hebben slechts een ritmische functie. Dit verschijnsel wordt lilting genoemd. In Wales, bekend om zijn goede zangers, worden jaarlijks Eisteddfods gehouden, waarbij ook dichtkunst en zang aan de orde komen.

Theorie en Bronnen uit de Middeleeuwen

Sinds de christianisering werd, in het bijzonder in de Ierse kloosters, vooral de kerkzang in Byzantijnse en middeleeuwse kerktoonsoorten beoefend. Dit is een belangrijke oorzaak van het feit dat de Britse muziek in de ontwikkeling van de oudste Europese meerstemmigheid een beslissend aandeel heeft gehad. Neem bijvoorbeeld de voornaamste Europese componist uit de eerste helft van de 15de eeuw, dat was een Engelsman, namelijk John Dunstable. Daarom hiernaast een klein overzichtje van de belangrijkste Engelse geschriften over muziek uit deze periode.

Van grote betekenis waren de Engelse muziektheoretici:
Johannes Cotton (ca. 1100),
Johannes de Garlandia, de door Coussemaker zo genoemde Anonymus IV (beiden 13de eeuw),
Tunstede (14de eeuw),
Lyonel Power (tevens componist) en
Guilelmus Monachus (beiden 15de eeuw).

Belangrijke bronnen voor de Engelse muziek van de 14de en 15de eeuw zijn de zgn. Worcester-fragmenten (Bodleian Library, Oxford; Chapter Library, Worcester; British Museum, Londen; uitgegeven door L.A. Dittmer [1957 en 1959–1960]) resp. het Old Hall-handschrift (uitgegeven door Ramsbotham, Collins en Hughes, 3 dln., 1933–1938).

Engeland in de 16e eeuw

De belangrijkste componisten uit de eerste helft van de 16de eeuw waren Robert Fayrfax en John Taverner. Tijdens de regering van Elizabeth I kwam het madrigaal tot grote bloei en werd een van de meest beoefende vormen van huis- en gezelschapsmuziek. Madrigaalcomponisten waren Thomas Weelkes en John Wilbye. Toen gebroken werd met de middeleeuwse cantus-firmustechniek en de bovenstem steeds meer aan belang ging winnen, verloren de andere stemmen aan zelfstandige betekenis en werden ten slotte tot enkele akkoorden samengevat. Zo ontstond het sololied met luitbegeleiding, met als grootste meester John Dowland. Een andere, veelbeoefende vocale vorm was de anthem.

Omstreeks 1575 ging het 'virginal' (klavecimbel) een grote rol spelen. De componisten die voor dit instrument schreven, zijn bekend als de virginalisten; vooral John Bull schreef zeer

John Dunstable (plm. 1390 - 1453)

John Taverner (plm. 1490 – 1545)

virtuoos. Hun stijl heeft grote invloed op de instrumentale Europese muziek uitgeoefend.

De 17e eeuw

Een dieptepunt beleefde de Engelse muziek tijdens het bewind van Cromwell en de puriteinen. Na 1660 herstelde het Engelse muziekleven zich langzaam, mede door Italiaanse en Franse invloeden. De versmelting van deze vreemde invloeden met de Engelse stijl werd tot stand gebracht door John Blow, die naast veel orgelmuziek en kerkelijke werken (o.a. ruim 100 anthems) ook de masque Venus and Adonis en wereldlijke muziek (o.a. Harpsichord-lessons) schreef. Een belangrijke leerling van hem was Jeremiah Clarke wiens mars voor harpsichord door Henry Purcell werd bewerkt tot diens Trumpet voluntary. Purcell was de schepper van de eerste werkelijk Engelse opera: Dido and Aeneas (1688–1690). In dit verband verdient ook de Engelse – tot op heden belangrijke – koormuziek vermelding; het eerste festival in Europa, het Three Choirs Festival (beurtelings in Gloucester, Worcester en Hereford), werd in 1698 gehouden.

De 18e eeuw

In het begin van de 18de eeuw waren het vooral William Croft en Maurice Greene die de traditie van kerkmuziek, masques, instrumentale en vocale muziek voortzetten. Daarnaast bepaalden buitenlanders het Engelse muziekleven. In 1712 vestigde Georg Friedrich Händel zich in Londen; hij legde de basis waarop nog een eeuw nadien een nieuw Engels muziekleven kon worden opgebouwd. Reeds vóór hem (in 1700) was de in Berlijn geboren John Christopher Pepusch naar Engeland geïmmigreerd. Hij componeerde o.m. als noviteit de zgn. ballad opera. Dit genre, als zangspel op volksliedachtige muziek gebaseerd, vond veel bijval. De vorm kreeg zijn beslag in 1728 met The beggar's opera van John Gay. Een jaar nadien volgde The gentle shepherd, reeds in 1725 te Edinburgh door Allan Ramsay geschreven en daarna tot ballad opera bewerkt, waaruit blijkt dat in Schotland de nieuwe kunstvorm was overgenomen. In Ierland daarentegen hield men zich aan de traditie van het madrigaal en componeerde men voor de Ierse harp, waarvoor O. Carolan een nieuwe periode inluidde.

John Thomas (1826 - 1913)

In een volgende E!M zal harpiste Dorine meer vertellen over haar lievelingscomponist John Thomas.

De Romantiek

Omstreeks 1875 begon een hernieuwde opbloei van de Engelse muziek. De invloed van de Duitse romantiek was weliswaar nog sterk, maar het Engelse idioom (gesyncopeerde ritmiek, melodiek met grote intervallen en een grillige curve) begon zich duidelijk af te tekenen. Twee figuren gaven de toon aan in deze revivalperiode: Charles Hubert Parry en de Ier Charles Villiers Stanford.

Maar ook anderen lieten een eigen geluid horen: o.a. de Schot Alexander Mackenzie, Algernon Ashton en Ethel Smyth (opera The wreckers, 1906). Een vurig pleitbezorger vond de Engelse muziek in de dirigent Henry Coward. De grootste figuur onder de Engelse componisten rond het fin de siècle was Edward William Elgar (Sir sinds 1904, 1857 – 1934, zie ook het artikel over

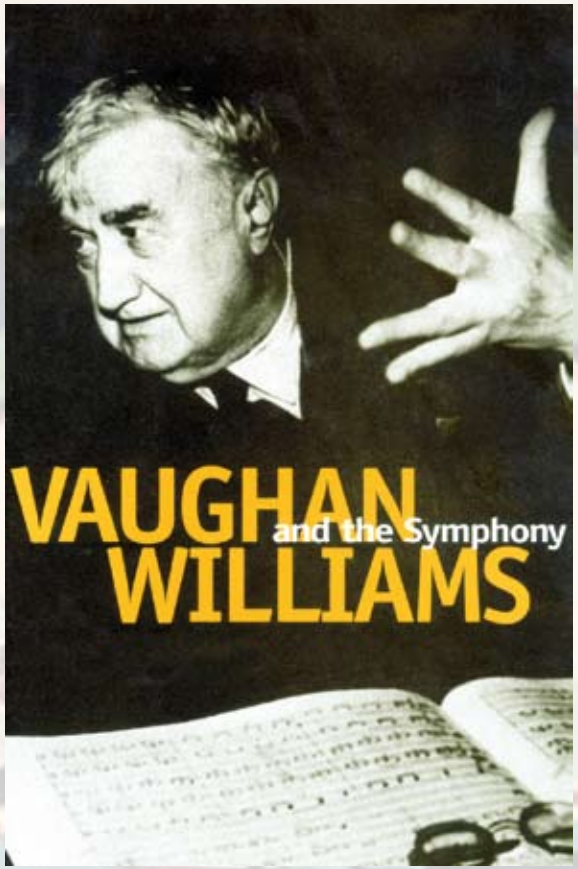

hem in E!M [nummer 6, blz. 364). Zonder zijn sterke muzikale persoonlijkheid te bezitten, streefden zijn jongere tijdgenoten er eveneens naar een nationale muziek te scheppen, zoals Arthur Somervell, Richard Walthew (operettes), Samuel Coleridge-Taylor (opera's, instrumentale werken) en William Henry Bell (opera's, symfonieën).

Het eind van de Duitse overheersing in de Engelse muziek is mede beïnvloed door de herontdekking van het Engelse volkslied. Hierdoor werd ondanks continentale inwerking de muziek toch typisch Engels. De volksmuziek inspireerde componisten als Delius, Vaughan Williams (zie verderop in dit nummer) en..... John Thomas.

Benjamin Britten

door Meike van de Linde en Martine Mussies

Edward Benjamin Britten (Lowestoft (Suffolk) 22 november 1913 – Aldeburgh, 4 december 1976) was een Engelse componist en pianist. In Engeland wordt hij wel beschreven als de grootste componist sinds Henry Purcell en hij was zeer zeker één van de meest prominente klassieke componisten van de 20e eeuw.

Hij was leerling piano bij Harold Samuel en leerling compositie bij Frank Bridge Dankzij een beurs kon hij studeren aan het [[Royal College of Music in Londen bij John Ireland en Arthur Benjamin.
Na al enige muziek te hebben geschreven voor documentaires (zie rubriek filmmuziek), kwam zijn doorbraak door de uitvoering van Variations on a theme of Frank Bridge, dat zijn première kreeg op het Salzburg Festival in 1937. Door de daaropvolgende composities, met name Sinfonia da Requiem en Serenade, werd hem de leidende rol in Britse klassieke muziek toebedicht. Van 1939 tot 1942 woonde Britten in de Verenigde Staten.In 1945 volgde de première van zijn tweede opera Peter Grimes, dat leidde tot de erkenning als dramaturg.

Hij had diverse ontmoetingen met Dmitri Sjostakovitsj en Mstislav Rostropovitsj. Britten schreef veel werken voor zijn partner, de tenor Peter Pears. Hij richtte in 1948 het Aldeburgh Festival op en verwierf in 1976 de titel 'baron'.

Andere bekende werken van Britten zijn: Young Person's Guide to the Orchestra, A Midsummer Night's Dream op tekst van William Shakespeare, en het War Requiem.

Les Illuminations

Benjamin Britten/Arthur Rimbaud

1. Fanfare
2. Villes
3. Phrase
3.a Antique
4. Royauté
5. Marine
6. Interlude
7. Being Beauteous
8. Parade
9. Départ

'Illuminécheunes'

Les Illuminations. Franse tekst van Arthur Rimbaud getoonzet door Benjamin Britten. 10 liederen voor zang en strijkers. Typisch Britse muziek maar dan wél met een Franse tongval. Hoewel, niet helemaal. Want Rimbaud schreef een groot deel van zijn Illuminations in Engeland en mixt Engelse woorden in zijn Franse teksten. Zoals bijvoorbeeld de titel zelf, Illuminations, die eigenlijk op z'n Engels dient te worden uitgesproken (Verlaine schrijft in een brief aan een vriend de titel in pseudo-fonetisch Frans: illuminécheunes – illumineesjens). Illuminations doet denken aan het Franse woord 'enluminure'; dit betekent 'kleurrijke prent'. Maar 'illu-

mination' is een zowel Engels als Frans woord en heeft twee betekenissen: feestverlichting en 'illuminatie': een geestelijk visioen. De titel suggereert dus 'beelden' of 'voorstellingen', maar ook afbeelding of juist verbeelding – werkelijkheid of fantasie? Wie het weet, mag het zeggen...

Fantasierijk

Britten maakte in 1983 via goede vriend Auden kennis met Les Illuminations. Hij voelde zich aangesproken door het fantasierijke beelden van steden, mensen, wilde massa's, brede vergezichten, maar ook, volgens zanger Ian Bostridge, de evidente homo-erotische passages (Rimbaud had een gepassioneerde relatie met de tien jaar oudere Verlaine en dit zou in de teksten op diverse manieren in al dan niet bedekte termen tot uiting komen).

In 1939 zette Britten, hij was toen 24 jaar oud, acht van de ruim 40 Illuminations op muziek voor sopraan en strijkorkest. Les Illuminations is opgedragen aan de Zwitserse sopraan Sophie Wyss, die de compositie ten doop hield op 30 januari 1940 in Londen onder begeleiding van het orkest van Boyd Neel. Later verdween lieveling Wyss uit beeld en werd Les Illuminations vast repertoire van Peter Pears, tenor en geliefde van Britten; 'Peter makes it sound as it should', zei Britten over de uitvoering van zijn vriend.

Wie heeft de sleutel?

Volgens vertaler Paul Claes, van wiens hand in 1999 een vertaling en interpretatie van de prozapoëzie verscheen, is Les Illuminations 'één van de zeldzame werken die de notie zelf van poëzie hebben veranderd'. In zijn dichterlijke loopbaan is Rimbaud continu op zoek naar vernieuwing. Les Illuminations tart alle regels en breekt met conventies. De teksten reppen van visioenen, fantastische werelden, bizarre situaties. Juist door gebrek aan logische samenhang ontstaat een droomsfeer. Paul Claes zoekt in zijn interpretatie naar de sleutel op diverse manieren. Dit is grappig om te lezen 'Les Illuminations' van Britten in het hoofd, want onmiddellijk hoor je de eerste frase weerklinken: J'ai seul la clef de cette parade sauvage' – 'alleen ik heb de sleutel tot deze woeste optocht'. Deze regel, bij Rimbaud het slot van het gedicht 'Parade', is bij Britten de rode draad door de liederencyclus.

Vreugde

Meike van de Linde

"En welke rol kies je als zangeres? Ben ik die 'ik', die de sleutel beweert te hebben? Tja, de uitdaging is om ergens een sleutel te vinden, zodat je die muziek niet alleen kunt zingen, die tekst niet alleen laat klinken, maar dat die ook nog iets voor je betekent. "

"Toen ik, 16 jaar oud, Les Illuminations voor 't eerst hoorde, was ik 'hooked' na het horen van de eerste paar maten van de Fanfare. De muziek kwam eerst, toen de tekst. Flarden kon ik verstaan, van sommige zinnen kon ik een klein beetje chocola maken. Later kocht ik het piano-uittreksel en speelde ik een paar liederen door. Pas nu, nu ik Les Illuminations mét strijkers ga uitvoeren, ben ik de hele Illuminations gaan lezen én maat voor maat gaan instuderen. En pas nu heb ik ontdekt dat Brittens keuze een deel van een veel groter geheel is, en weet ik woord voor woord wat er overal staat en klinkt. Dit betekent niet dat ik het allemaal begrijp. Maar

dat is ook helemaal niet nodig volgens vriend Claes: 'Juist de raadsels van Les Illuminations maken de bundel nog wonderlijker en aanlokkelijker dan hij al is.'
Ik heb beelden, ik heb herinneringen, ik heb associaties, ik heb interpretaties. Maar ik heb vooral ontroering, passie en vreugde. Intens grote vreugde dat deze muziek bestaat en dat ik 'm mag zingen."

Meike van de Linde studeerde solozang aan de conservatoria van Maastricht, Den Haag en York. Zij gaf en geeft als zangeres en entertainer bij talloze gelegenheden acte de présence, zowel in de zakelijke als de privésfeer, met heel divers repertoire – van Weill tot Mahler, van Brel tot Bach, van Shaffy tot Britten. Meike voelt zich thuis in vele stijlen: klassiek, opera, modern, jazz, chanson, folk. Zij zingt ook graag Nederlandstalig repertoire. Zij werkt samen met pianisten Hans Steijger, Henk Mak van Dijk en Tom Löwenthal. Ken Wekenstroo is al jaren haar vaste zangcoach en stemtechnisch adviseur. In 2006 zong Meike de rol van Jenny Hill in de opera 'Aufstieg und Fall der Stadt Mahagonny' (Weill/Brecht). In april 2007 zong zij de rol van 'Meisje Thora' in 'Het lied van de Woorden' (Löwenthal/Oosterhuis). Meike is naast haar zeer afwisselende optredens tevens werkzaam als 'creative consultant' , dagvoorzitter/presentatrice en trainer in het onderwijs en bij de overheid.

Meike in het kort…

Mooiste muziekstuk: zeer afhankelijk van mijn stemming maar Verklärte Nacht van Schönberg, Sieben Frühe Lieder van Alban Berg, Petrouschka van Stravinsky, L'enfant et les Sortileges van Ravel en het tweede deel van het vioolconcert van Elgar staan hoog in de top 1000
Leukste film: Mag het ook zijn de film die het meeste indruk maakt? Ook daar zijn er veel van. momenteel staat aan de top: The Freedom Writers over de transformatie van een groep afgeschreven randgroepjongeren naar een pro-actieve enthousiaste en zelfbewuste jongeren, doordat één lerares hen NIET opgeeft
Beste boek: Arthur, koning voor eens en altijd
Lievelingsinstrument: de stem
Lievelingsdier: zwaluw
In mijn vrije tijd: kom ik graag tot rust met een boek, muziek of door te mediteren
Lievelingscd: de mixcd die mijn vriend Maarten voor mij gemaakt heeft helemaal in het begin van onze relatie. Deze begint met de Bailero, gezongen door Kiri te Kanawa.
Lievelingseten: vrijwel alles wat mijn moeder kookt
Leukste concert: 's avonds laat op een terras aan de rivier in York (Engeland) met een grote groep straatmuzikanten en ik maar zingen
Dierbaarste bezit: mijn kinderen en zij zijn mijn bezit niet
Idool: mijn trainer en goede vriend Kees van Zijtveld
Motto: the universe is friendly
Wie of wat gaat er mee naar een onbewoond eiland? ik denk dat ik alleen ga zonder iets.
www.meikevdlinde.nl

Les Illuminations (de gezongen teksten)

1. Fanfare	*1. Fanfare*
J'ai seul la clef de cette parade sauvage	*Ik alleen heb de sleutel tot deze woeste parade*
2. Villes	*2. Steden*
Ce sont deze villes!	*Dit zijn steden!*
C'est un peuple pour qui se sont montés ces Alleghanys et ces Libans de rêve!	*Het is voor mensen dat deze Alleghenies en Libanons (berglandschappen) zijn opgestapeld!*
Ce sont des villes!	*Dit zijn steden!*
Des chalets de christal et de bois se meuvent sur des rails et de poulies invisibles.	*Berghutten van kristal en hout, die over onzichtbare rails en katrollen glijden.*
Les vieux craters ceints de colosses et de palmiers de cuivre rugissent mélodieusement dans les feux.	*De oude kraters omringd door koperen kolossen en palmen grommen welluidend in de vlammen.*
Ce sont des villes!	*Dit zijn steden!*
Des cortèges de Mabs en robes rousses, opalines, montent des ravines. Làhaut, les pieds dans la cascade et les ronces, les cerfs tettent Diane. Les Bachantes des banlieuses sanglotent et la lune brûle et hurle. Vénus entre dans les cavernes des forgerons et des ermites.	*Stoeten van Mabs (Mab = koningin der feeën) in rossige rokken met opalen weerschijn komen omhoog vanuit de ravijnen. Daar boven, met hun poten in de waterval en de bramen, geven herten Diana de borst. De Bachanten van de buitenwijken snikken, de maan brandt en brult. Venus bezoekt de holen van de smeden en de kluizenaars.*
Ce sont des...	*Dit zijn...*
Des groupes de befrois chantent les idées des peuples.	*Groepen beltorens verklanken de ideeën van het volk.*
Des châteaux bâtis en os sort la musique inconue.	*Vanuit de uit beenderen opgetrokken kastelen weerklinkt onbekende muziek.*
Ce sont des villes! Ce sont des villes!	*Dit zijn steden! Steden!*
Le paradis des orages s'effondre.	*Het paradijs van de stormen stort in elkaar.*

Les sauvages dansent sans cesse la fête de la nuit. Ce sont des villes!	*Wilden dansen zonder ophouden het feest van de nacht. Dit zijn steden!*
Quels bons bras	
Quelle belle heure me rendront cette région	*Welke goede armen, welk mooi uur brengen mij weer in de streek waar mijn slaap*
D'où viennent mes sommeils et mes moindres mouvements?	*en mijn geringste beweging vandaan komen?*
3A Phrase	*3A 'Zin'*
J'ai tendu des cordes de clocher à clocher	*Ik heb koorden van klok tot klok gespannen*
Des guirlandes de fenêtre à fenêtre	*Slingers van raam naar raam*
Des chaînes d'or d'étoile à étoile	*Gouden kettingen van ster naar ster*
Et je danse.	*En ik dans*
3B Antique	*3B Antiek*
Gracieux fils de Pan!	*Gracieuze zoon van Pan!*
Autour de ton front couronné de fleurettes et de bailles, tes yeux, des boules précieuses, remuent	*Jouw ogen, kostbare ballen, draaien rond jouw met bloemen en bessen gekroonde gezicht.*
Tachées de lie brune, tes joues se creusent.	*Jouw wangen, bevlekt met droesem, zijn ingevallen.*
Tes croucs luisent...	*Je snijtanden glanzen...*
Toi poitrine ressemble a une cithare, des tintements circulent dans tes bras blonds	*Je borst lijkt op een sitar, tintelingen lopen door je blonde armen*
Ton coeur bat dans ce ventre où dort le double sexe	*Je hart slaat in die schoot waarin het dubbele geslacht slaapt.*
Promène-toi, la nuit, en mouvant doucement cette cuisse, cette seconde cuisse, et cette jambe de gauche.	*Ga uit wandelen, 's nachts, en beweeg zachtjes die dij, die tweede dij en dat linker-been.*
4. Royauté	*4. Koningschap*
Un beau matin chez un peuple fort doux, un homme et une femme superbes criaient sur la place publique.	*Op een mooie morgen bij een erg gedwee volk, verhieven een weergaloze man en vrouw hun stem op het dorpsplein.*

‘Mes amis, je veux qu’elle soit reine.’	*‘Vrienden, ik wil dat zij koningin wordt.’*
Je veux etre reine!’	*‘Ik wil koningin zijn!’*
Elle riait et tremblait.	*Ze lachte en rilde.*
Il parlait aux amis de révélation, d’épreuve terminée. Ils se pâmaient l’un contre l’autre.	*Hij vertelde zijn vrienden van een openbaring, van doorstane beproevingen. Ze vielen elkaar zwijmelend om de hals.*
En effet, ils furent rois, toute une matinee Où les tentures carminées se relevèrent sur les maisons, et tout l’après-midi, où ils s’avancèrent du côté des jardins de palmes.	*En voorwaar, zij wérden koningen, een hele morgen lang, terwijl de rode doeken over de huizen werden uitgespreid (rode licht van de opgaande zon), en de hele namiddag, terwijl zij langzaam in de richting van de palmentuinen gingen.*

5. Marine	*5. Zeegezicht*

Les chars d’argent et de cuivre	*De rijtuigen van zilver en van koper*
Les proues d’acier et d’argent	*De boegen van staal en zilver*
Battent l’écume	*Karnen het schuim*
Soulèvent les souches de ronces.	*Woelen de wortels van de bramen los*
Les courants de la lande, et les ornières immenses du reflux,	*De stromingen van de heide en de immense ebstroming*
Filent circulair’ment vers l’est	*Wijken in cirkels naar het westen*
Vers les piliers de la forêt	*Naar de pijlers van het woud*
Vers les fûts de la jetée	*Naar de stammen van de pier*
Dont l’angle est heurté	*Waarvan de hoek wordt getroffen*
par des tourbillons de lumiere.	*door draaikolken van licht.*

6. Interlude	*6. Tussenspel*

J’ai seul la clef de cette parade sauvage.	*Ik alleen heb de sleutel tot deze woeste parade*

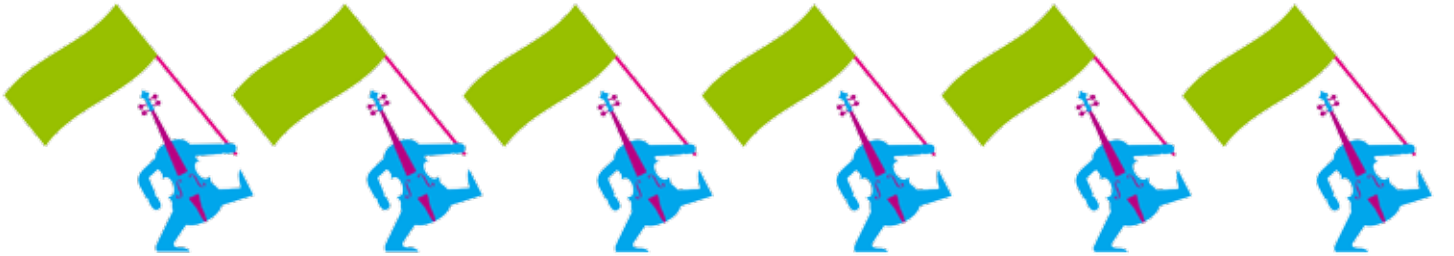

7. Being Beautious

Devant une neige
Un être de beauté de haute taille.
Des sifflements de mort et de cercles de musique sourde font monter,
s'élargir et trembler comme un spectre ce corps adoré.
Des blessures écarlates et noires éclatent dans les chairs superbes.
Les couleur propres de la vie se foncent, dansent, et se dégagent autour de
la vision, sur le chantier
Et les frissons s'élèvent et grondent, et la saveur forcenée des ces effets
se chargeant avec les sifflements mortels et les rauques musiques que le
monde loin derrière nous, lance sur notre mere de beauté
Elle récule. Elle se dresse
Oh, nos os sont revétus d'un nouveau corps amoureux.
O la face cendrée, l'écusson de crin, les bras de crystal
Le canon sur lequel je dois m'abattre à travers la mêlée des arbres et de
l'air léger!

7. Wezen van schoonheid

Voor een sneeuwglans (verrijst)
de grote gestalte van een wezen van schoonheid.
Doodsgefluit en cirkels van doffe muziek doen dit aanbeden lichaam oprijzen,
uitdijen en trillen als een schim.
Scharlaken en zwarte wonden barsten open in de schitterende vleespartijen.
De kleuren van het leven zelf verdonkeren, dansen en verbreiden zich rondom het
Visioen in de steigers.
En het geril stijgt en dreigt, en het uitzinnige genot van die indrukken neemt toe
met het dodelijk gefluit en de schorre geluiden die de wereld, ver achter ons, slin-
gert naar onze moeder van schoonheid.
Ze trekt zich terug. Ze kleedt zich aan
O, onze botten worden weer bekleed met een nieuw liefhebbend lichaam.
Oh, dat asgrauwe gezicht, dat schild van haren, die kristallen armen!
De loop waar ik mij op moet werpen dwars door het gewoel van de bomen en de ijle
lucht!

8. Parade

De drôles très solides
Plusieurs ont exploité vos mondes
Sans besoins, et peu presses de metre en oeuvre leurs brillantes facultés, et
leur expërience de vos concienses.
Quels hommes mûrs!
Des yeux hebétés à la façon de la nuit d'été, rouges et noirs, rticolorés,
d'acier piqué d'étoiles d'or;
Des facies déformés, plombés, blêmis, incendiës; des enrouements folâ-
tres!

8. Optocht

Doortrapte schelmen
Meerderen van hen hebben uw wereld uitgebuit.
Zonder enige behoefte en niet al te gehaast om gebruik te maken van hun schitter-
ende talenten en hun inzicht in uw gemoed – wat een rijpe mannen!
Ogen verdwaasd als de zomernacht, rood-zwart, driekleurig, staalblauw met
gouden spikkels;
Verwrongen, loodwitte, vale, verhitte tronies, schraapgeluiden als van een
gestoorde!

La demarche cruelle des oripeaux! *De grimmige tred van de lompen!*

Il y a quelques jeunes! *Er zijn enkele jongeren bij!*

O le plus violent Paradis de la grimace enragée! *O het meest gewelddadige Paradijs van de razende grimas!*

Chinois, Hotttentots, Bohémiens, niais, hyenas, Molochs, vieilles démences, dé mons sinistres, ils mêlent les tours populaires maternels, avec les poses et les tendresses bestiales. *Chinezen, Hottentotten, zigeuners, sullen, hyena's, molochen (wrede afgod) , oude gekken, boosaardige demonen zijn het, die volkse moederlijke gebaren afwisselen met standjes en liefdeblijken van beesten.*

Ils interpréteraient des pieces nouvelles et des chansons bonnes filles'. *Ze zouden best nieuwe stukken en 'brave meiden- liedjes' ten beste kunnen geven.*

Maîtres jongleurs, ils transforment le lieu et les personnes et usent de la comédie magnétique. *Meestergoochelaars zijn het, die plaats en personen omtoveren en gebruik maken van magnetisch illusionisme.*

J'ai seul la clef de cette parade sauvage! *Ik alleen heb de sleutel tot deze woeste parade!*

9. Départ *9. Vertrek*

Assez vu. *Genoeg gezien.*

La vision s'est rencontrée à tous les airs. *Het visioen heeft zich laten zien bij alle stemmingen.*

Assez eu. *Genoeg gehad.*

Rumeurs des villes, le soir, et au soleil, et toujours. *Altijd het lawaai van de stad, s'avonds, in de zonneschijn, altijd.*

Assez connu. *Genoeg gekend.*

Les arrêts de la vie – Oh Rumeurs et visions! *De stilstanden van het leven – Oh geruchten en droombeelden!*

Départ dans l'affection et le bruit neufs! *Vertrek in een nieuwe liefde en een nieuw geluid!*

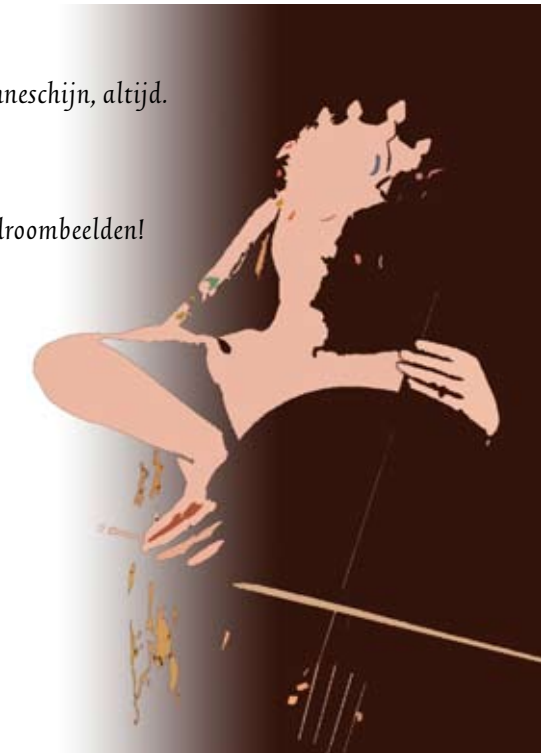

Alexander Zemlinsky (1871-1942)

Lyrische Symfonie op.18 (1922)

Geschreven door Clemens Romijn

Zemlinsky door Schonberg

'Mogelijk komt zijn tijd vroeger dan men denkt.' Dat zei Arnold Schönberg in 1949 over zijn zwager en vroegere leraar Alexander Zemlinsky (1871-1942). Zemlinsky was zeven jaar eerder overleden in Larchmont nabij New York, vereenzaamd en berooid in een vreemd land waarvan hij de taal niet sprak. En zijn ware meesterwerk, de 'Lyrische Symphonie', was meer dan vijfentwintig jaar oud en zo goed als vergeten. In muziekhistorische handboeken kreeg hij nog de fooi van 'leraar van Alban Berg en Arnold Schönberg' en 'Brahms-apostel'. Pas vanaf de jaren 1970 en 1980 zou het langzaam weer goed komen met de fascinerende artistieke erfenis van deze grootmeester van de Oostenrijkse muzikale Jugendstil. Temidden van de laatromantische werken uit de jaren 1920 die van Zemlinsky weer mondjesmaat werden uitgevoerd en op de plaat gezet, staat de Lyrische Symfonie op eenzame hoogte. Ze is een tegenhanger van Mahlers Lied von der Erde en Schönbergs Gurrelieder, maakt net als deze gebruik van een grote laatromantische orkestbezetting en bestaat uit een kruising van de centrale genres uit de Duitse romantiek, de symfonie en het lied. Maar waar Zemlinsky's goede vriend Mahler het orkestapparaat regelmatig uitdunt tot de proporties van kamermuziek, blijft het bij Zemlinsky een weelderige bron van klankkleuren en een bedwelmende fontein. En waar Schönberg een uitweg zocht uit de 20 ste-eeuwse crisis van de tonaliteit in het gebruik van atonaliteit en twaalftoonstechniek, bleef Zemlinsky trouw

Alexander von Zemlinsky

(Wenen, 14 oktober 1871 - Larchmont, New York, 15 maart 1942) was een Oostenrijks-Amerikaans dirigent en componist.
De vader van Alexander, Adolf von Zemlinszky (1845-1900), heeft zijn katholicisme afgezworen en het jodendom aangenomen om te kunnen trouwen met zijn joodse verloofde Clara Semo (1848-1912), Alexanders toekomstige moeder. De familienaam was van oorsprong Semlinsky, maar is omgezet naar von Zemlinsky.
Op zijn vierde jaar krijgt Alexander zijn eerste pianolessen. Hij speelt al snel op het orgel in de synagoge. In 1884 wordt hij toegelaten op de voorbereidende school voor het Weens conservatorium. Tussen 1887 en 1890 maakt hij zijn eerste -korte- composities. In 1890 wint Zemlinsky de jaarlijkse pianowedstrijd van het conservatorium. Vervolgens studeert hij tot 1892 compositie bij Johann Nepomuk Fuchs en Franz Krenn.

In 1895 vormt Zemlinsky zijn eerste orkest, een amateurorkest, Polyhymnia. Hij leidt het orkest in de eerste optredens. Bij het orkest maakt hij ook kennis met Arnold Schönberg, die hij cellolessen geeft. Met Schönberg zou hij voor de rest van zijn leven bevriend blijven.

Zemlinsky en Schonberg

aan de traditionele harmonieleer al rekte hij de grenzen daarvan flink op.

'Deze zomer heb ik iets geschreven in de trant van Das Lied von der Erde', schreef Zemlinsky aan zijn kameraad Emil Hertzka in september 1922. En toch telt de Lyrische Symfonie evenveel overeenkomsten als verschillen met Mahlers voorbeeld. Zeven gedichten uit de bundel De Tuinman (1913) van de Bengaalse dichter en Nobelprijswinnaar Rabindranath Tagore's koos Zemlinsky als basis. Ze vormen net als bij Mahler een dialoog tussen een vrouw en een man, bij Zemlinsky een prins en een meisje. Ze houden van elkaar maar zullen ieder hun weg gaan, want haar liefde is in het hier en nu, en die van hem idealistisch en vervuld van een verlangen naar verre horizonten.

De eerste twee liederen gaan over verlangens. Het droeve eerste, 'Ich bin friedlos', verhaalt van een man die eenzaam is in zijn eigen wereld en wanhopig zoekt naar een metgezel en zielsverwant. In het poëtische tweede probeert een jonge vrouw haar moeder attent te maken op een knappe prins die langs hun huis zal rijden. Zij gooit zelfs haar halsketting met edelstenen voor hem op straat, maar vindt die terug, verbrijzeld onder de wielen van zijn koets. De prins heeft niets gezien. Het lijkt een plastische scène uit een opera. Pijnlijk en ironisch. De delen drie en vier zijn opnieuw bij elkaar horende liefdesliederen, 'Du bist die Abendwolke die am Himmel meiner Träume hinzieht' (bariton) en als antwoord 'Sprich zu mir, Geliebter' (sopraan). Zemlinsky toont zich een ware klankentovenaar, met in het derde lied een verleidelijke vioolsolo en in het vierde een etherische zangstem in een benevelende atmosfeer.

De laatste drie delen gaan achtereenvolgens over het verlangen naar vrijheid, over scheiding en berusting. De muziek wordt zelfs ronduit

In 1899 wordt Zemlinksy benoemd bij het Carltheater. Hij bekeert zich in dat jaar tot het protestantisme, wat een positieve invloed zou hebben op het vervolg van zijn carrière (net als bij Gustav Mahler). Hij blijft tot 1904 bij het Carltheater, daarna is hij van 1904 tot 1906 dirigent en van 1906 - 1911 chef-dirigent bij de Volksoper. Tegelijk dirigeert hij in 1907 en 1908 ook bij de Hofoper.

In 1907 trouwt Alexander met Ida Guttmann (1880-1929), de jongere zus van zijn eerdere verloofde Melanie. Op 8 mei 1908 wordt dochter Ida geboren. Het huwelijk is niet gelukkig; Alexander zou meerdere relaties hebben buiten zijn huwelijk.

Ontevreden over de mogelijkheden die hem in Wenen geboden worden om zijn muziek en muzikale talenten ten gehore te brengen besluit Zemlinsky te vertrekken. In 1911 werd Zemlinsky opera-dirigent bij het Neues Deutsches Theater in Praag. In 1920 wordt hij daar tevens componisticleraar aan de Deutsche Akademie für Musik.

In 1914 is de veertienjarige Luise Sachsel (1900-1992) zangstudente bij hem. Zij is kunstenares en schildert een portret van hem. Later, in haar twintiger jaren, worden de twee op elkaar verliefd.

gewelddadig aan het begin van deel vijf 'Befrei mich von den Bänden deiner Süsse, Lieb!'. Deel zes is een gekwetste maar begripvolle reactie van het meisje: 'Träume lassen sich nicht einfangen'. De muziek is droef en bedrukt. Even duikt nog het beginthema van het eerste deel op, vlak voor het slotdeel. Dat is het lied van afscheid: 'Lass es nicht einen Tod sein, sondern Vollendung.' (Laat het geen dood zijn, maar voltooiing). 'Hij' wenst dat het moment van afscheid zoet zal zijn, hij buigt voor haar, houdt zijn lamp in de hoogte om haar bij te schijnen op haar weg, weg van hem. Nog even bereikt het orkest een machtige climax op een scheurende dissonant, maar ontspant zich dan. Was dit Zemlinsky's antwoord op Tagore? Dat de liefde sterker is dan de dood?

Vanwege de slechte gezondheid van Ida verlaat Alexander haar niet, maar de relatie met Luise blijft tot aan het eind van zijn leven en de andere buitenechtelijke relaties drogen op.

De volgende stap van Zemlinsky is zijn vertrek naar Berlijn. Hij wordt van 1927 tot 1930 dirigent bij de Berlijnse Kroll-Oper. Op 30 januari 1929 overlijdt Ida, en een jaar later, op 4 januari, trouwen Alexander en Luise.

Van 1930 tot 1933 was hij gastdirigent bij de Berlijnse Staatsopera. In 1933 moet hij door de opkomst van het nazisme Berlijn ontvluchten. Hij gaat eerst terug naar het relatief veilige Wenen, maar na de Anschluss in 1938 vlucht hij door naar Praag. Na een jaarlang proberen een visum te krijgen vertrekt hij via Rotterdam naar de Verenigde Staten.

In de Verenigde Staten zijn ze onbekende, berooide vluchtelingen. Zemlinsky probeert wel, maar krijgt allerlei gezondheidsklachten. Eerst worden ze nog bijgestaan door een broer van Luise in Canada, maar na diens overlijden staat Luise er alleen voor. Kort na het betrekken van een nieuw huis in 1942 krijgt Alexander een longontsteking en overlijdt hij.

Dress to Impress

Just like *Janine Jansen*

Er zit een verschil tussen wat Janine Jansen draagt bij fotoshoots en waar ze persoonlijk voor kiest wanneer ze op haar prachtige Barrere speelt.
Wij bekijken het natuurlijk allebei en we passen het toe op het zomerseizoen!

Janine gaat voor simplicity, charme en comfort. Een leuke jurk of een mooie trui met een nette pantalon voldoen voor haar. De kleuren zwart en wit zijn favoriet.

En nu jij! Hieronder zie je drie mogelijke outfits voor concerten in de zomer, in de stijl van violiste Janine Jansen! Hoe de jurken matchen met schoenen die eronder staan, wordt aangegeven door middel van de pijlen die er lopen.

Deze collage is gemaakt door Trendybella Véronique

Gesign(al)eerd

Steve Reich – Variaties voor Blaas- en strijkinstrumenten en keyboards
John Adams – Shaker Loops
San Francisco Symphony o.l.v. Edo de Waard
Her-uitgebracht op Philips Classics, Opgenomen in 1984

Steve Reich (1936) , New Yorker met een nuchtere kijk op muziek:
"All musicians in the past, starting with the middle ages were interested in popular music. (...) Béla Bartók's music is made entirely of sources from Hungarian folk music. And Igor Stravinsky, although he lied about it, used all kinds of Russian sources for his early ballets. Kurt Weill's great masterpiece Dreigroschenoper is using the cabaret-style of the Weimar Republic and that's why it is such a masterpiece. Arnold Schoenberg and his followers (...) create(d) an artificial wall, which never existed before him. In my generation we tore the wall down and now we are back to the normal situation, for example if Brian Eno or David Bowie come to me, and if popular musicians remix my music like The Orb or DJ Spooky it is a good thing. This is a natural normal regular historical way. "–uit een interview met Jakob Buhre

Op deze cd staan de Variaties uit 1979, gedirigeerd door Edo de Waard (Nederlands dirigent) Het werk is het eerste dat Steve Reich voor een groot orkest schreef. Het is gebaseerd op "phase-shifting". Dit fenomeen hoor je wanneer je twee dezelfde geluidsbanden opzet, die niet helemaal precies lopen. Langzaam maar zeker gaat de ene band ná de andere klinken.

Steve Reich

In de Variaties wordt dit door het orkest zelf gedaan (in eerdere stukken gebruikte Reich bandopnamen als muziek). De blazers spelen een thema, dat ze van elkaar overnemen en net even een achtste of kwartnoot later beginnen. Het is alsof ze achter elkaar aan spelen. Dit heeft een hypnotiserend effect, waardoor de lange zware noten, die door een deel van het orkest gespeeld worden, heel fraai uitkomen. De strijkers en de keyboards spelen lange, ijle noten als achtergrond van de thema's. Je zou kunnen zeggen dat het eigenlijk heel aparte lounge-muziek is, waar je heerlijk ontspannen naar kunt luisteren. Het heeft ook een rustgevend effect – vooropgesteld dat je het werk als geheel kunt beluisteren.

John Adams (1947) is ook een Amerikaans componist. Hij probeert met zijn muziek nieuwe (samen)klanken te vinden en gaat daarbij vaak uit van minimal music.Shaker Loops wordt in de kleinste (en oorspronkelijke) bezetting uitgevoerd door 3 violen, 1 altviool 2 celli en 1 contrabas. De uitvoering op deze cd is voor een volledige strijkersgroep (herschreven in 1983).

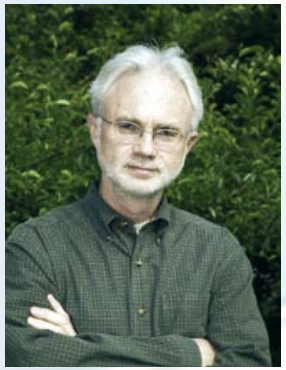
John Adams

Het is één van Adams' meest uitgevoerde stukken. Je kunt het tegenkomen in de concertzaal, daar waar het ook het spannends is om er naar te luisteren. Dit stuk vraagt meer aandacht dan de Variaties van Reich. Het is grilliger en

Gesign(al)eerd

drukker, maar tegelijkertijd wel heel organisch. Naast drukke en aandachtopeisende momenten zijn er ook stillere en meditatieve passages. Het geheel wordt heel fraai uitgevoerd door het San Francisco Symphony. Bij de uitvoering heeft Edo de Waard veel overleg gehad met de componisten. Deze cd draagt wat dat betreft een soort keurmerk: "Goedgekeurd door de componist".
Neem de tijd voor deze muziek – je ontdekt er telkens weer andere dingen in.

Website: www.sfsymphony.org
Ze hebben ook een HELE leuke kindersite- check www.sfskids.org

In de klassieke muziek vanaf omstreeks 1970 wordt de term minimal music gebruikt om een muziekstijl met de volgende kenmerken aan te duiden:

- herhaling (vaak van korte muzikale motiefjes, met subtiele variaties gedurende een lange tijd) of stilstand (vaak in de vorm van lang aangehouden tonen).
- een accent op consonante (=goed bij elkaar klinkende) samenklanken.
- een duidelijk tempo.

Ludwig van Beethoven – Symfonieën 1-3-5-6-9
Staatskapelle Dresden olv Herbert Blomstedt
Uitgebracht op: Classic Mania, label van Foreign Media Group

De Staatskapelle Dresden werd in 1548 als hoforkest van de keurvorsten van Saksen opgericht. Het is Europa's oudste symfonieorkest. De officiële naam luidt Sächsische Staatskapelle Dresden. Dit orkest is verbonden aan de Semperoper te Dresden.
Al spoedig na de oprichting bereikte het orkestspel een hoog niveau. Niemand minder dan Heinrich Schütz, jarenlang de kapelmeester, noemde het in de zeventiende eeuw al het beste orkest van Europa. Vele componisten droegen er hun werken aan op. Van bijvoorbeeld Antonio Vivaldi is een concerto per l' orchestra di Dresda bekend. Door de jaren heen stonden er talloze beroemde dirigenten voor het orkest. Aangezien de Staatskapelle Dresden ook en allereerst een operaorkest is, kan men jaarlijks slechts enkele tientallen symfonische concerten verzorgen. De speelstijl van het orkest laat zich niet eenvoudig omschrijven. Er zijn geen orkestgroepen die bijzonder opvallen, behalve soms de relatief lichte pauken. De eenheid van opvatting, de haast kamermuziekachtige musiceerstijl en het beheerste samenspel staan in scherpe tegenstelling tot menig orkest dat het van vurige tempi, extreme forti en gepolijste klanken moet hebben. *(lees verder op de volgende pagina)*

Ludwig von Beethoven in 1801

Gesign(al)eerd

(- *vervolg Beethoven*) Herbert Blomstedt (1927) is in de VS geboren, maar in zijn tweede jaar met zijn ouders terugverhuisd naar Zweden, het oorspronkelijke land van de Blomstedters. Hij heeft gestudeerd aan het Koninklijk Conservatorium van Stockholm en de universiteit van Uppsala. Maestro Blomstedt is beroemd om zijn uitvoeringen van werk van Beethoven, Schubert, Bruckner, Richard Strauss, Grieg, en Nielsen. Blomstedt is een vroom Zevende Dag Adventist. Daarom werkt hij niet op zaterdag (want: de Sabbath), hoewel concerten voor hem geen werk zijn (vindt-ie) dus dat kan dan wel weer.

Van 1975 tot 1985 heeft hij de Staatskappelle Dresden geleid. De cd's waar het hier om gaat, zijn uit die periode. Op deze cd's staan een aantal Beethoven symfonieën. Zowel het orkest als de dirigent maken hun reputatie waar: de uitvoeringen zijn prachtig. Het orkest speelt messcherp en heeft een schitterende samenklank. In mijn oren doet die klank wat romantisch aan, maar wel op een lichte en passende manier. De tempi en dynamiek zijn heel goed gekozen en doen de muziek van Beethoven geweldig uitkomen. De oorspronkelijke opname uit de Lukaskirche in Dresden is analoog en later omgezet naar digitaal. De klank van het orkest is heel mooi gebleven. Dat dat iets ten koste gaat van de dynamiek neem ik graag op de koop toe.
Deze 3 cd's zijn voor minder dan € 10, - te koop en daarmee koop je prachtige uitvoeringen voor een zeer schappelijke prijs. Als je ze nog niet hebt, en je vindt de muziek van Beethoven mooi (wie niet, by the way): DOEN. Of bedenk wie je er een plezier mee kan doen- een leuk cadeau voor weinig geld.

Sneak Peak

Dooie Visch! van Rockband Poppenkast
Nog niet eens uit – maar de redactie heeft al een preview gehad van de nieuwste cd van Rockband Poppenkast: Dooie Visch! Deze band maakt rockmuziek voor kinderen in de basisschool leeftijd. De nieuwste cd is een absoluut unicum: zeer gevarieerd, van zoet – lief – zacht tot pittig – stout en hard! Het liedje "Dooie Visch!" zelf is een rockklassieker uit de Led Zeppelin doos, "Brommervlieg" is een beukertje dat de Foo Fighters zo kunnen spelen. "Tokketok" zou van Greenday kunnen zijn en Kabbel misstaat niet op het repertoire van Coldplay. Hilarische liedjes als Olifantasie en Diskoteek (nee, geen schrijffout) vullen het album aan. Al met al staan er 14 liedjes op, waaronder een cover van een renaissancelied (Vogel Ben) en een gastcompositie: KoeBelle.
De cd wordt verwacht in september a.s. en mogelijk ook op mp3 uitgebracht. Houd het in de gaten!

O ja, de nieuwe theatershow is er ook al: Dooie Visch!. Op hun site kun je zien waar ze spelen: www.rockbandpoppenkast.nl

Vergeten MeesterWerken

Frank Zappa's Uncle Meat

door Holly Moors

The Mothers of Invention was de band van Frank Zappa. Zappa had al een paar baanbrekende undergroundplaten gemaakt toen hij met Uncle Meat zijn meesterproef afleverde. In de jaren zestig zag je bij veel meer artiesten het zogenaamde "Sgt Pepper-effect". Sgt Pepper was de plaat waarmee de Beatles lieten zien dat ze tot echt grootse dingen in staat waren. Indrukwekkend, maar ook net een tikkeltje te pretentieus, te perfect. De volgende plaat, waarop ze zichzelf niet meer zo hoefden te bewijzen, was feitelijk hun beste, want iets ontspannener.

Toch blijft Uncle Meat wat mij betreft staan als het beste dat Zappa ooit gemaakt heeft. Alles wat Zappa kon, en alles wat hij wilde, zat in deze dubbel-lp. Ingewikkelde modernklassieke stukken, gespeeld met een jazzhouding, abstracte elektronische flarden, cartooneske absurdistische liedjes, rauwe liveoptredens, en dat alles bij elkaar gebracht in een allesomvattende collage, een totaalalbum, met thema's die terugkeerden, kruisverbanden, veel humor, vervormde stemmen, ingenieuze arrangementen,

Frank Zappa

verbijsterende tempowisselingen en flarden van gesprekken. Dat leverde een totaalcompositie op die door Zappa vooral in de studio werd vervolmaakt. Het resultaat is na al die jaren nog steeds verbluffend. De humor, die in latere jaren steeds meer politiek werd is hier vooral absurd, en heeft waarschijnlijk daardoor de tand des tijds uitstekend doorstaan. Maar het zijn vooral ook de langere instrumentale stukken die nog steeds indruk maken. Voor rock heeft deze muziek een ongekende gelaagdheid en zitten de composities ongewoon ingenieus in elkaar, terwijl de arrangementen op zijn minst verrassend zijn te noemen. En dat terwijl de muziek ook nog steeds een ongekende enorme kracht, energie en frisheid heeft.
De volgende plaat, Hot Rats, klonk bijna als een ontspannen semi-live jazzrockplaat, en was ook bijzonder goed, maar op Uncle Meat is het Zappa gelukt alle aspecten van wat hij met muziek wou, te combineren tot een fantastisch gesamtmuziekkunstwerk. Samen met Hot Rats, dat toch ook een echte lp was, dat wil zeggen dat je de plaat gewoon in zijn geheel moet draaien om de muziek optimaal te kunnen waarderen, haal je met Uncle Meat het beste van Zappa in huis. Muziek die nooit verveelt.

* Frank Zappa & The Mothers of Invention - Uncle Meat - Zappa Records CDD Zap 3
* Frank Zappa - Hot Rats - Zappa Records CDD Zap 2

Uncle Meat werd in 1969 uitgebracht onder de bandnaam The Mothers of Invention. Later werd dat Frank Zappa & The Mothers of Invention, nog later, op zijn eigen label, Frank Zappa. Dat komt een beetje vreemd over, want op de plaat zelf wordt regelmatig over de Mothers gepraat. Zappa heeft bovendien de platen later opnieuw gemixt voor cd, waardoor je soms wat vreemd opkijkt als je de platen gewend bent, want Zappa "verbeterde" hier en daar van alles, terwijl er aan Uncle Meat echt niets te verbeteren viel.

Tdnbeeld

Giardino Musicale

Giardino Beeldentuin en Galerie is een tentoonstellingslocatie voor hedendaagse beeldende kunst. In deze prachtige tuin laten allerlei (jonge) getalenteerde beeldhouwers en schilders hun werk zien. De beeldentuin bevindt zich op een mooie locatie in het idyllische Zuid-Limburgse Heuvelland vlakbij Maastricht.

Strakke hagen, weelderige rozenstruiken en wilde bloemenborders zijn het schitterende decor voor bijzondere wisselende exposities van gerenommeerde kunstenaars. Bijna onopgemerkt loopt de beeldentuin door in het ruime landhuis, waar behalve kleinere beelden ook schilderijen en andere kunstobjecten te bewonderen zijn.

Eén van de kunstenaars die Giardino in het zonnetje zet is Josef Jan Michnia , die onder andere de volgende sprookjesachtige muzikale engelen schilderde. Kijk mee en geniet... en wil je ze in het echt bewonderen? Surf dan eerst voor meer informatie naar www.giardinobeeldentuin.nl .

Wist je dat…. Er ook een ensemble bestaat met deze naam?
'Giardino Musicale' staat voor een tuin vol muzikale bloemen. Grote spectaculaire bloemen, en ook heel kleine maar o zo mooie, tere exemplaren. Een grote variatie aan contrasterende en harmoniërende kleuren en verschijningsvormen.
Het barokensemble, opgericht door Eva Harmuthová (blokfluiten) en Elske Tinbergen (cello en violoncello piccolo), heeft een wisselende internationale bezetting. De musici ontmoetten elkaar in Nederland, waar zij op verschillende conservatoria, podia en in bibliotheken op zoek zijn naar het verhaal achter de muziek: de muzikale context en verdere omstandigheden waaronder een muziekstuk gecomponeerd is, en wat dat zou kunnen betekenen voor de uitvoering van nu.
Het repertoire van het ensemble omvat grote en kleine werken van bekende en minder bekende componisten uit de Barok. Onbekend repertoire uit de geboortelanden van de oprichtsters van het ensemble heeft speciale aandacht.

barokensemble

GIARDINO MUSICALE

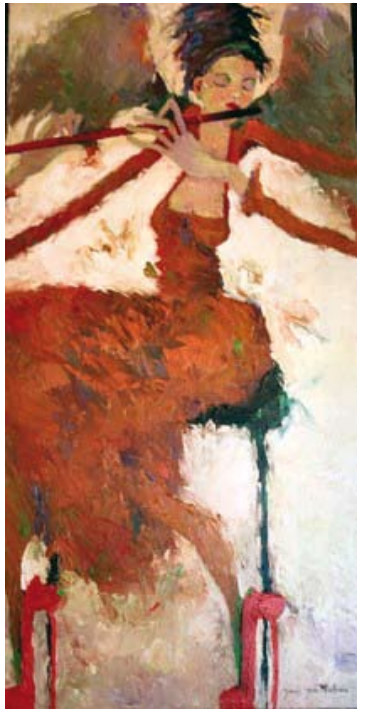

Interview met... Tonnie Jobse!

Loop jij ook altijd bijna kwijlend langs de prachtige posters van het muziekcentrum in je woonplaats? Ken je het gevoel dat je na het zien van zo'n affiche het concert gewoon móet bezoeken? Maak je zelf wel eens een affiche voor je muziekschoolexamens en/of je orkest, ensemble, bandje...? En ben je benieuwd hoe het is om profi postermaker te zijn? Lees dan dit interview met violist&ontwerper Tonnie!

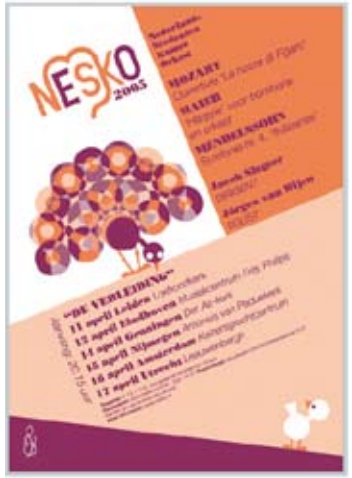

"Ik ben Tonnie Jobse en ik ben grafisch ontwerper. Ik maak met name posters en huisstijlen, wat meestal neerkomt op het ontwerpen van logo's en een totaalpakket van briefpapier en bijbehorend drukwerk. Ik heb posters gemaakt voor het NSO, het NESKO, het USC, Zoroaster, I Romantici, het Arion Ensemble, het Orkest van Utrecht, en verder maak ik af en toe iets voor concerten van vrienden of van mijn familie en mijzelf.

Ook studeer ik nog; momenteel volg ik een tweejarige master kunstgeschiedenis aan de Universiteit Utrecht, die is toegespitst op educatie en communicatie. Ik heb viool leren spelen op de muziekschool van Wageningen van Göran Tidström en Tom Zeven, en tegenwoordig heb ik les van Maarten Veeze in Amsterdam. Ik heb leren ontwerpen op de kunstacademie in Utrecht. Ik ben eigenlijk afgestudeerd als illustrator, en heb daardoor wat grafisch ontwerp betreft wel het meeste in de praktijk moeten leren, door heel veel fouten te maken, en natuurlijk veel te kijken naar ontwerpers die ik erg goed vind."

Wanneer is die liefde voor kunst en muziek begonnen?

"Ik ben altijd al bezig geweest met muziek. Ik ben begonnen met viool spelen toen ik vier jaar oud was, en rond die tijd was ik ook al druk aan het tekenen. Langzamerhand is dat tekenen uitgegroeid tot ontwerpen. Voor het eerst kwam dat samen toen ik in 2004 het drukwerk verzorgde voor het Nederlands Studenten Orkest, hoewel ik toen nog niet echt een grafisch ontwerper was. Ik heb sindsdien een heleboel bijgeleerd.

Ontwerpen is een soort puzzelen; je hebt een heleboel informatie, die vaak in eerste instantie vooral leesbaar moet zijn. Daarbij moet het ontwerp ook een bepaalde uitstraling hebben; het logo voor een tandarts ziet er heel anders uit dan het logo van een orkest. En dan moet een ontwerp eigenlijk ook iets zeggen over de ontwerper zelf;

daarmee onderscheid je jezelf van andere ontwerpers en zorg je ervoor dat je opdrachtgevers weten wat ze aan je hebben en wat ze van je kunnen verwachten (zonder al te voorspelbaar te zijn). Al die elementen moeten een logisch geheel vormen, en als dat lukt is het natuurlijk geweldig. Concertposters zijn leuk, omdat je vaak met veel informatie te maken hebt en de puzzel daardoor net iets lastiger is. En ik hou nu eenmaal van muziek, dus ik kan me dan ook verdiepen in het programma dat gespeeld wordt en daar iets mee doen.

In 'Les Illuminations' is de belangrijkste zin: "Alleen ik heb de sleutel tot deze wilde parade" Dat leek me wel een mooi beeld, een uit de hand gelopen parade waarvan je niet precies weet of het een vrolijke boel is of eigenlijk een militaire optocht. Die tegenstelling tussen liefelijk en bedreigend zit volgens mij in bijna alle stukken die op dit

programma staan [werken van Britten, Vaughan Williams, Piston en Fine], waardoor het beeld ook voor de andere stukken kan gelden.

Moderne muziek wordt nogal eens geassocieerd met ingewikkeld geknars en moeilijke theorieën, maar dat is vaak helemaal niet waar. Door buiten de grenzen van de 'normale' tonaliteit te gaan, ontstaan er opeens enorm veel mogelijkheden om ideeën of gevoelens uit te drukken. Dat geeft heel veel vrijheid. Zoroaster is heel uniek, omdat het, voor zover ik weet, het enige amateur-strijkorkest is dat zich heeft gespecialiseerd in moderne muziek. Daardoor spelen we vaak prachtige stukken die nog bijna niemand heeft gehoord, en heb je veel vaker de kans met een nog levende componist samen te werken."

Wat is het leukste of juist het stomste aan je werk?

"Eigenlijk vind ik de Zoroaster-poster wel erg leuk, en de poster voor de zevende symfonie van Mahler, voor het USC. Verder ben ik wel blij met de huisstijl van het Arion Ensemble, omdat dat een goed samenhangend totaalpakket is geworden.

Het vervelendste was een huisstijlopdracht voor een klant die eigenlijk

ARION ENSEMBLE
UTRECHT

niet van zijn oude logo afwilde, maar wel aan mij vroeg om de huisstijl aan te passen. Daar heb ik bijna niets voor kunnen betekenen; ik heb nog wel wat voorstellen gemaakt die volgens mij veel leuker waren, maar blijkbaar was hij toch niet klaar voor een echte verandering van de huisstijl.
Het leukste was de Mahler 7-poster; daarbij is het ontwerp echt helemaal uitgevoerd zoals ik het wilde hebben, compleet met gouden inkt."

En voor de toekomst?

"Ik ga nu mijn masteropleiding afronden. Daarmee hoop ik in het kunstonderwijs terecht te kunnen, bijvoorbeeld op een academie of aan een universiteit. Verder wil ik graag blijven ontwerpen, en hoop ik wat meer tijd te kunnen maken voor leuke projecten als animaties of het maken van beeldjes. En ik wil natuurlijk heel veel muziek blijven maken."

Voor iedereen die zelf wel eens een poster knutselt heeft Tonnie deze gouden tip: "Zorg voor een duidelijke indeling: maak groepen van de informatie die bij elkaar hoort zodat je als het ware met blokken kunt gaan schuiven over het papier. Dat helpt om de poster overzichtelijk te maken. Maak niet alles even belangrijk, kies voor een paar hoofdzaken en geef die de ruimte. En print je ontwerp altijd uit, vertrouw nooit op je beeldscherm."

Alle artwork (posters, pictogrammen) bij dit artikel zijn van Tonnie.
De foto van Tonnie Jobse is gemaakt door Annet Eikelboom.

Tonnie's website: www.jobse.nl

HET INSTRUMENT

De Harp

Harpen bestaan al een paar duizend jaar. In de prehistorie gebruikten de mensen hun jachtbogen al als muziekinstrument, maar die hadden maar één snaar. Door verschillende bogen achter elkaar te zetten konden ze meerdere tonen maken. Later maakten ze boogharpen; bogen met meerdere snaren. De eerste 'echte' harpen zijn al van rond 3500 v. Chr. uit Egypte bekend. De Europese harp uit de Middeleeuwen was in wezen diatonisch, net als bijvoorbeeld een doedelzak, dat wil zeggen dat hij in één bepaalde toonladder gestemd werd. In de verdere ontwikkeling van de westerse muziek nam de behoefte toe om in meerdere toonsoorten te spelen. Oorspronkelijk moest de harpist dan onder het spelen met de vingers op een snaar drukken en dat was erg lastig. Al snel werd er een soort haakjes uitgevonden om dit probleem te verhelpen en uiteindelijk bouwde men zelfs dubbelharpen met twee stel snaren die onder een hoek met elkaar op de klankkast stonden. Het bespelen van zo'n instrument is echter zeker niet eenvoudig. Daarmee dreigde de harp (net als de doedelzak) uit de muzikale boot te vallen.

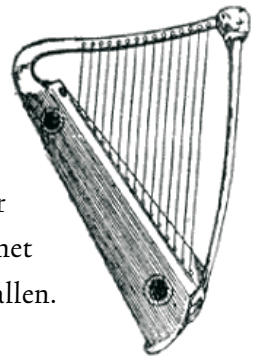

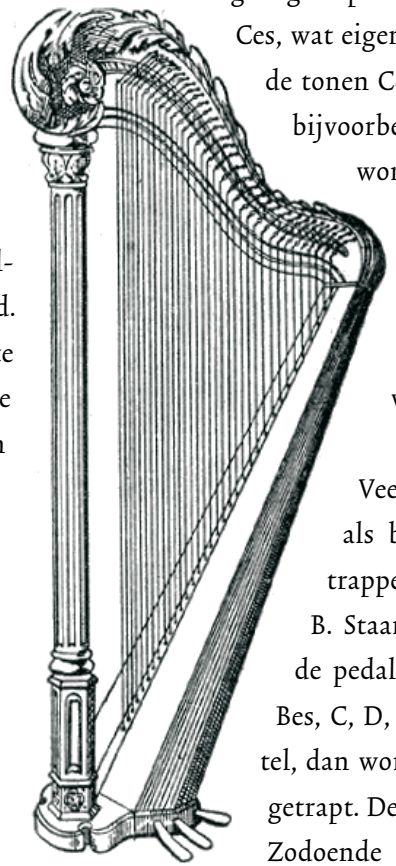

Harps, p. 984.

Pas in de 19e eeuw werd er een definitieve oplossing gevonden door Sébastien Erard; hij vond de dubbelpedaalharp uit, waarvoor hij in 1810 patent aanvroeg. De pedaalharp heeft naast 46 of 47 snaren ook een 7-tal pedalen, die elk drie standen hebben: los, halverwege ingetrapt of helemaal ingetrapt. De harp wordt gestemd in Ces, wat eigenlijk een ongebruikelijke toonaard is, dus met de tonen Ces, Des, Es, Fes, Ges, As, Bes. Door een pedaal, bijvoorbeeld het F-pedaal, halverwege in te trappen worden alle Fes-snaren een halve toon verkort, zodat de harp in Ges klinkt: Ges, As, Bes, Ces, Des, Es, F. Zijn alle pedalen ingetrapt dan klinkt de harp in C: C, D, E, F, G, A, B. Door nu de pedalen nog een stap verder in te trappen worden de snaren weer een halve toon verkort.

Veel mensen begrijpen deze werking beter door als begintoestand alle pedalen halverwege in te trappen. De harp klinkt dan in C: C, D, E, F, G, A, B. Staan er twee mollen bij de sleutel, dan worden de pedalen B en E gelost. De harp klinkt nu in Bes: Bes, C, D, Es, F, G, A. Staan er drie kruisen bij de sleutel, dan worden de pedalen F, C en G zo ver mogelijk ingetrapt. De harp klinkt nu in A: A, B, Cis, D, E, Fis, Gis, A. Zodoende kan de harp worden bespeeld in iedere toonsoort, van zeven kruisen tot zeven mollen. Het spreekt vanzelf dat de pedalen ook tijdens het spel moeten worden bediend om de snaren te verstemmen. Dankzij de pedalen was de harp een instrument geworden dat

E!M 9 pagina 726

in het groeiende orkest van die dagen zijn partij mee kon blijven spelen. Naast een pedaalharp (concertharp) bespeelt men nog steeds de haakjesharp, ook wel Keltische harp genoemd. Deze harp heeft rond de 34 snaren en is iets kleiner dan de pedaalharp. Deze harp is meestal gestemd in Es: Es, F, G, As, Bes, C, D. In plaats van pedalen heeft deze harp haakjes boven de snaren, waardoor je een snaar een stukje korter kan maken. Hierdoor wordt de toon met een halve noot verhoogd (bijvoorbeeld van As naar A). Doordat elke snaar maar één haakje heeft (terwijl een pedaal een snaar twee keer kan verkorten), kan er gespeeld worden in toonsoorten van Es (drie mollen) tot E (vier kruisen). Elke snaar heeft een eigen haakje, zodat er meerdere haakjes omgezet moeten worden bij wisselingen van toonsoort. Onder het spelen is dit erg lastig en haakjesharpen worden dan ook vooral bespeeld in volksmuziek (bijvoorbeeld Ierse muziek) die nog steeds op diatonische principes gebaseerd is. De haakjesharp is ook populair als studie-instrument. Bij een pedaalharp worden met een enkele pedaal alle gelijknamige snaren verkort en verlengd en dat maakt het mogelijk sterk modulerende muziek te spelen.

Technieken

Er zijn verschillende soorten technieken:

· Arpeggio, je plaatst je vingers in een akkoord (verschillende noten tegelijk) en je speelt ze heel snel een voor een. Dit is iets typisch voor de harp; de naam van de techniek is van de naam van het instrument afgeleid.

· Glissando, je speelt met één vinger een of meerdere toonladders, je glijdt met je vinger langs de snaren. Dat kan van boven naar beneden of van beneden naar boven.

· Près de la table, je speelt tegen de klankkast aan. Zo lijkt de klank een beetje op die van een gitaar.

· Flageolet, je plaatst je wijsvinger op de helft van de snaar en je speelt met je duim, zo wordt de snaar een octaaf hoger en klinkt hij heel anders. In de linkerhand plaatst men meestal de zijkant van de handpalm tegen de snaar, tenzij anders aangegeven.

· Roffelen op de klankkast, deze techniek wordt weinig gebruikt. De componist Bernard Andrès gebruikt deze techniek bijvoorbeeld in La Ragazza, waarin heel veel verschillende technieken worden gebruikt. Ook Dieter Dewilde past deze techniek toe in 'Fire'.

· Bas dans les cordes: je speelt dicht tegen de klankkast, op ongeveer drie kwart lengte van de snaar (normaal: op de helft.) Zo gaat de snaar metaalachtiger klinken.

· Sommige componisten geven ook aan dat je met de nagel moet spelen. Dit kan met de achterkant van je nagel zijn (voor glissando's en arpeggio's), maar ook met de kant naar de palm toe. Hiervoor is wat oefening vereist, omdat deze techniek in het begin met pijn gepaard gaat.

Sla snel om, dan maak je kennis met drie harpisten die het helemaal gaan maken! Ennuh… zorg ook dan je het volgende nummer van E!M niet mist, want daarin staat harpiste Dorine in de Spotlights

Lavinia Meijer - harp

LAVINIA MEIJER (1983) werd op 11 jarige leeftijd toegelaten tot de "Jong Talentafdeling" van het Utrechts Conservatorium bij Erika Waardenburg. In 2003 behaalde zij cum laude haar Bachelor of Music aan het Utrechts conservatorium en in 2005 haar Master of Music (eveneens) cum laude aan het Amsterdams conservatorium, waarbij zij alleen composities van de laatste 30 jaar speelde.

Lavinia volgde masterclasses bij gerenomineerde harpisten als Jana Bouskova, Isabelle Moretti, Daphne Boden, Natalia Shameyva, Emilia Moskvitina, Maria Graf, Skaila Kanga en Susann McDonald. Vanwege haar brede interesse volgde zij ook een jazzcursus bij jazzharpist Park Stickney. Ook volgde zij interpretatielessen bij Theo Olof (viool), Walter van Hauwe (blokfluit) en Willem Brons (piano) met de muziek van Scarlatti en Bach. In 2004 kwam haar cd "1685" uit, met muziek van Händel, Bach en Scarlatti, waarvoor zij enkele preludes en fuga's uit Bach's "Das Wohltemperierte Klavier" had bewerkt voor de harp.

Lavinia won eerste prijzen bij het Prinses Christina Concours (1997), de Stichting Jong Muziek Talent Nederland (1996,1998) en het Nederlands Harp Concours (1997, 2004). Bij de meest prestigieuze internationale harpconcoursen behaalde zij de tweede prijs bij de International Harp Competition in Lausanne (1998), de derde prijs bij de International Harp Competition in Lille (1999), de eerste prijs bij de International Harp Competition in Brussel (2000), de derde prijs bij de International Harp

"Dat Meijer de harp in technisch opzicht volledig de baas is, spreekt eigenlijk vanzelf. Belangrijker is dat alles wat ze speelt, of het nu een fuga van Bach is, een romantisch werkje van Fauré, of het katachtige, plezierig-moderne Spiders van Paul Patterson, vol is van kleur en leven. Dat bereikt ze niet alleen door de individuele lijnen elk hun eigen dynamische curve te geven, maar ook door het arsenaal aan timbres waarover ze beschikt. Die tintenrijkdom reikt van het getsjirp van krekeltjes tot een orkestrale majesteit." (De volkskrant, oktober 2006)

Competition in Israël (2001), de tweede prijs bij het Reinl-Wettbewerb in Wenen (2002) en de derde prijs bijde Sixth International USA Harp Competition in Amerika (2004), waar zij de eerste Nederlandse was, die ooit een plaats in de finale kon bemachtigen. Daarnaast won zij ook de prijs voor de beste vertolking van Visions in Twilight van Garrett Byrnes en het Harp Concerto in Bes gr.t. van Georg Friedrich Händel. In 2005 kreeg zij de eerste prijs bij het Vriendenkrans concours van Het Concertgebouw in Amsterdam. In hetzelfde jaar ontving zij uit handen van Herman Krebbers de Edese Cultuurprijs 2005 voor haar prestaties en toewijding om de harp als solo-instrument te promoten.

Lavinia wordt regelmatig uitgenodigd om als soliste op te treden in Europa, Azië en Amerika. Zij trad solistisch op met vele orkesten, zoals het Residentie Orkest, het Radio Symfonie Orkest, het Radio Kamer Orkest en het Israel Philharmonic Orchestra.

Ook werd zij uitgenodigd om tijdens verschillende festivals (Grachtenfestival Amsterdam, Schleswig-Holstein festival) en Wereld Harp Congressen te spelen (in Praag, Genève en Dublin). Voor dit jaar is zij uitgenodigd om tijdens het Internationale Harpfestival in Belgrado te spelen.

In 2004 maakte zij een tournee in de serie "Het Debuut" door Nederland samen met het Jenufa Kwartet. In 2006-2008 zal Lavinia optreden in de serie "Rising Stars" en concerteren in Keulen (Philharmonie), Amsterdam (Het Concertgebouw), Parijs (Cité-de-la-Musique), Wenen (Musikverein), Birmingham (Symphony Hall), Athene (Concert Hall), Brussel (Paleis voor schone kunsten), Luxemburg (Philharmonie), Stockholm (Konserthus) en New York (Carnegie Hall).

Als een ambassadrice voor de harp probeert Lavinia, naast het spelen van minderbekende harpmuziek van vroegere componisten, ook componisten van nu te stimuleren om voor de harp te schrijven. In oktober 2006 had zij een succesvol concert samen met het Aurelia Saxofoon Kwartet (Muziekgebouw aan het IJ, Amsterdam) waar zij niet alleen nieuwe transcripties van Caplet, Debussy en Ravel speelden, maar ook twee wereldpremières van Nederlandse componisten (Carlos Michans en Wijnand van Klaveren). Beide wereldpremières waren speciaal voor Lavinia en het Aurelia Saxofoon Kwartet geschreven. In maart 2007 zal Lavinia samen met violist Tjeerd Top, plaatsvervangend concertmeester van het Koninklijk Concertgebouw Orkest, een wereldpremière van de Amerikaanse componist Garrett Byrnes uitvoeren in Het Concertgebouw in Amsterdam. In april 2007 zal Lavinia samen met het Radio Kamer Filharmonie, o.l.v. Thierry Fischer, een wereldpremière uitvoeren van Carlos Michans in Vredenburg in Utrecht. Naast haar solo-optredens remplaceert zij ook regelmatig bij het Residentie Orkest en het Koninklijk Concertgebouw Orkest.
Lavinia bespeelt een harp, die haar ter beschikking werd gesteld door het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds.

"Mijn doel is de solokant van de harp te laten horen. De harp beschikt over heel veel mogelijkheden die vaak bij het publiek nog onbekend zijn."(Lavinia Meijer)

Je kunt meer informatie over Lavinia Meijer vinden op haar website: www.laviniameijer.com

Harpiste Anne Nydam-Koene

Anne Nydam-Koene studeerde harp bij Ernestine Stoop en Edward Witsenburg. Op achttienjarige leeftijd maakte zij in Nieuw Zeeland haar eerste solotournee.
Anne studeerde aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag en dat van Tilburg. Haar kennis van de oude Keltische harptechnieken heeft zij verdiept bij Anne Heymann in Bretagne.

Vanuit haar al spoedig ontluikende liefde voor de kamermuziek ontstond het harpduo 'Andalusia' samen met Stephen Fitzpatrick. In het Duo Scarlett met de celliste Ellis Olah speelde ze salonmuziek uit de romantische periode.

Anne heeft een bijzondere affiniteit met het theater. Zij ontwikkelde "theater op zak" voorstellingen voor kleuters waarmee zij met de Keltische harp sprookjes vertelt en haar publiek meeneemt tot diep in het hart van de jaarlijkse seizoenen.

Sinds 2003 is het duo 'Musica del Cuore' opgericht samen met de sopraan Caroline Erkelens, waarmee zij vele programma's maakte van barokaria's, Europese volksmuziek tot muziektheater. Dit seizoen speelden zij -tot twee keer toe- samen in de kleine zaal van het Concertgebouw. Dit voorjaar speelde Anne met veel plezier in de muziektheaterproductie 'de 9 heksen van Mac Beth' van Teo Joling.

harpist - Remy van Kesteren

Na drie jaar auditief en een jaar in notenschrift les gehad te hebben op de Keltische harp werd Remy op zijn tiende aangenomen als leerling van de harpiste Erika Waardenburg op de Jong Talentafdeling van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Dit schooljaar is hij overgestapt naar de Academie voor Muzikaal Talent.

Hij heeft drie eerste prijzen behaald bij compositiewedstrijden van de Zeister Muziekschool, in april 2004 behaalde hij een eerste prijs bij het 4e Nederlands Harpconcours en ook was hij eerste prijswinnaar van het Prinses Christina Concours. Onlangs won hij een eerste prijs bij het Provinciaal Concours en het Nationale Concours van de Stichting Jong Muziektalent Nederland.

Hij heeft in 2002 met het Camerata Antonio Lucio kamerorkest van Emmy Verhey gespeeld en in 2003 gaf hij een reeks schoolconcerten op CuraÁao. Hij speelde vorig jaar tijdens de doop van prinses Amalia, op het Grachtenfestival in Amsterdam en bij het Kinderprinsengrachtconcert. Eind 2004 heeft hij opgetreden in Carnegie Hall te New York en in oktober 2005 soleerde hij in de Dansen van Debussy, begeleid door het Nederlands Kamerorkest in het Concertgebouw te Amsterdam. In februari 2006 werd hij uitgekozen voor de voorrondes van het prestigieuze European Young Musicians Concours.

Hij volgde masterclasses bij onder anderen Park Stickney, Emilia Moskvitina, Alfredo R. Ortiz, Jana Bouskova, Brigitte Sylvestre, Edward Witsenburg en Eric van der Wurff en ook nam hij deel aan een zomercursus van Erika Waardenburg.

Remy is nu 17 jaar en zit in de eindexamenklas van het tweetalig gymnasium van het Christelijk Lyceum Zeist.

Schrijfsels

De koning in een koeienstal

Zonnige zondag. Reiziger en ik. Fietsen door de polder. Langs lammetjes, kalfjes, ganzen- en eendenkuikens. Het maakt me blij, maar ook een tikje weemoedig. “Brussel” dicteert meer wetlands, “Den Haag” wil meer waterberging. Hoelang blijft het hier nog zo paradijselijk?

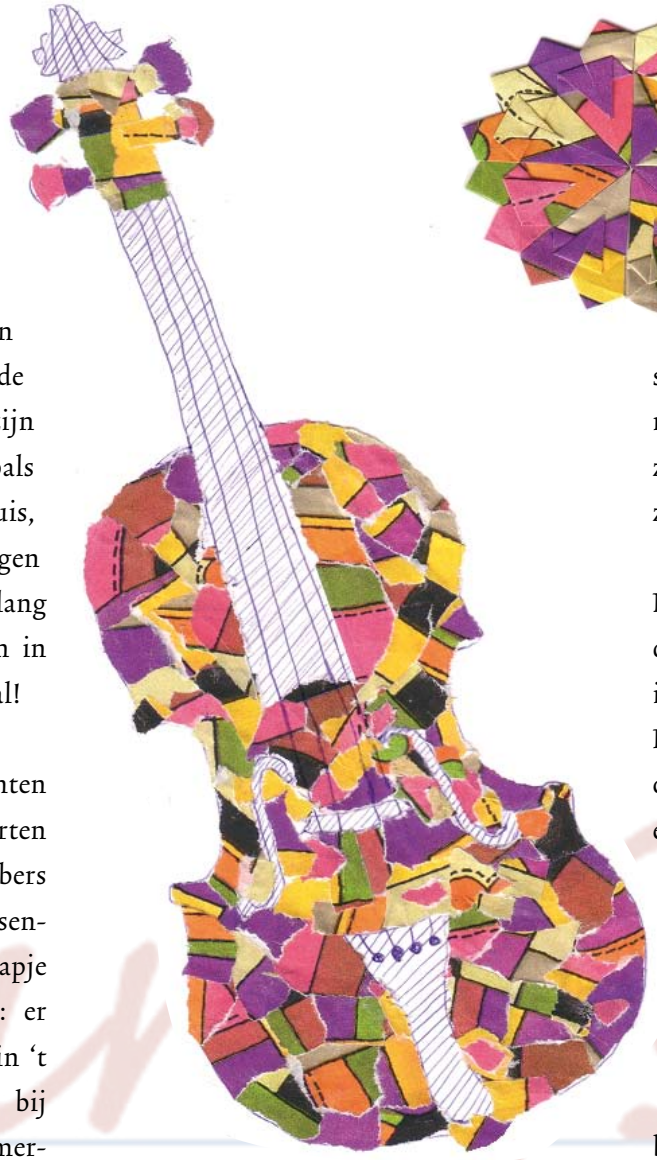

Onze plaats van bestemming, Nederhorst den Berg, ligt op een hoog punt in een bocht van de Vecht. De Middenweg is lang, maar opeens zijn we er: Het Jagthuis. Een boerderij uit 1903, zoals de naam al aangeeft ooit gebouwd als jagershuis, midden in de polder. Na twintig jaar werd tegen de achtergevel een stal gebouwd, waar jarenlang steeds rond de veertig koeien woonden. En in 2000 werd die stal omgebouwd tot concertzaal!

We worden hartelijk begroet door de bofkonten die deze boerderij bezitten en zelf de concerten programmeren. Deze twee muziekliefhebbers spelen zelf ook: zij cello, hij piano. Zijn Bösendorfer blijft vandaag dicht en moet een stapje opzij doen voor een kleinere voorganger: er komt barokmuziek op de lessenaars. Maar in ‘t Pinksterweekend mag Bösi weer meedoen, bij minifestival “ The Roaring Twenties” (kamermuziek uit de jaren 20 van de vorige eeuw, ingeleid door Reizigers vriend, die ik ooit Andere Oude Rus noemde).

Clavecinist Jörn speelde voor de koninklijke familie op een diner voorafgaand aan Het Huwelijk en begeleidt nu de koning onder de strijkinstrumenten. Laatstgenoemde staat met het programma vol vroege cellomuziek niet bepaald in z’n hemd en mijn lieve cellojuf ziet er ook uit als een koningin, met haar mooie zwarte jurk en chique rode jasje.

Na een welkomstwoord van de pianeur, opent het duo met sonates van Alexis Magito (1689-?) en Giuseppe Iachini (1663-1727). De aankondiging beloofde “een programma dat de cello in zijn verschillende gedaanten belicht” en dat was geen woord teveel. Dappere Elske speelt in drie verschillende stemmingen en op twee instrumenten. De violoncello piccolo is weliswaar een maatje kleiner, maar heeft mooi wel een extra e-snaar. Vooral het Presto Prestissimo van Iachini’s opus 1 vind ik spectaculair. Enige minpuntje is het lawaai van buiten. Vliegtuigen razen over en nee, dat is geen

Stockhausen, dat is gewoon irritant!

De vierde componist op het programma komt na een solo van Jörn (een van de bekende Bach-concerten naar Vivaldi). Domenico Gabrielli (niet te verwarren met Gabrieli) had als bijnaam Mingain (of Minghino) dal viulunzeel en is voor zover wij weten de allereerste die echte cellomuziek gecomponeerd heeft.

De tijd vliegt. Meneer en mevrouw schenken koffie en thee, met heerlijk gebak. Een tip voor uw huisconcert: verwarm de oven voor op 180 graden en laat hierin 120 gram boter smelten. Meng in een kom 470 gram bloem, 250 gram suiker, 2 eetlepels bakpoeder plus een snufje zout. Doe de gesmolten boter in een andere pan en roer daar 3,7 dl melk en 4 eieren doorheen. Dan pas mag alles bij elkaar gevoegd. Nog 250 frambozen en 370 gram pruimenmoes toevoegen en een half uurtje in de oven. Zalig!

Na de pauze speelt mijn cellolerares solo, de hondsmoeilijke zesde suite. Voorafgaand aan het stuk vertelt zij over de discussie violoncello piccolo versus viola da spalla. Op Anna Magdalena's manuscript staat alleen een aantekening dat het geschreven is voor een instrument "A cinq cordes", vrij vertaald: met vijf snaren. Meesterwerk en meesterproef; de illustere Christian Ferdinand Abel (vader van) schijnt deze nog voor Bach gespeeld te hebben. Stiekem ben ik heel trots op mijn docente.

Jörn werd geboren in de plaats waar Buxtehude zijn hele leven werkte. De Suite ex C is dus een toepasselijk intermezzo. Het laatste stuk op het programma is de sonate in G van de Bückeburger Bach. Cement tussen barok en classicisme en zó mooi! Ik snap niet waarom niet meer cellisten dit op hun repertoire zetten. Veel te snel is het afgelopen. Het publiek klapt enthousiast en ik maak zo onopvallend mogelijk een paar foto's. Als toegift krijgen we nog een deel uit een Vivaldisonate, een échte, en dan is het alweer koffietijd.

Een mooie omgeving, lieve mensen en een heerlijk programma, vol stukken die op mijn verlanglijstje staan voor als ik later groot ben. We nemen nog een stukje gebak, bewonderen het cellokastje en feliciteren de musici. En dan weer terug, langs de Vecht, waar ik ook maar geen genoeg van krijg. Vechtlust.

Tips: www.elsketinbergen.nl &
www.jagthuis.nl

Klassiek Spelenderwijs

De Sinfonia concertante in Es-groot voor viool, altviool en orkest KV364, door Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)

Geschreven door Clemens Romijn

Door de enorme hoeveelheid muziek die Mozart voor piano componeerde zou men haast vergeten dat hij behalve een begenadigd pianist ook een virtuoos violist is geweest. Als 13-jarige speelde Wolfgang al viool in de hofkapel van de aartsbisschop van Salzburg. Hij trad regelmatig op als violist in eigen en andermans werken. Drijvende kracht achter Mozarts vioolspel was zijn vader Leopold, zelf violist in de Salzburgse hofkapel. Toch steekt het totale aantal vioolconcerten van zes stuks wat schraal af tegen de 27 concerten die Mozart schreef voor zijn favoriete instrument, het klavier (clavecimbel en fortepiano). Dat heeft te maken met Mozarts wat afstandelijke houding ten opzichte van de viool. Het vioolspel schijnt hem niet bijzonder geïnteresseerd te hebben.

Leopold klaagde regelmatig dat Wolfgang de viool verwaarloosde en onnodig de stoere jongen uithing: "Je weet zelf niet hoe goed je viool speelt, als je er tenminste eer inlegt en elegant, kernachtig en intelligent wilt spelen, ja, alsof je inderdaad de beste violist van Europa bent." Maar Mozart schijnt als kind al de schelle vioolklank zo dicht bij zijn oren moeilijk te hebben verdragen en verzocht dan ook de hofkapel voortaan vanaf het clavecimbel te mogen dirigeren. Vergeefs.

Leopold spoorde zijn zoon niet alleen aan fanatiek viool te studeren, hij raadde hem bovendien aan zich toe te leggen op een populair en commercieel aantrekkelijk genre: de sinfonia concertante. Dat is een vorm die het midden houdt tussen een symfonie en een concert en bovendien vrijwel steeds het opgewekte karakter heeft van een divertimento. Twee of meer instrumenten wedijveren er met elkaar en met het orkest. Voor de organisatoren van concerten was deze vorm erg aantrekkelijk, omdat de wedijver tussen de verschillende solisten een spectaculair gebeuren was voor het publiek. Ook voor de componist was het aanlokkelijk om meer goede instrumentalisten te presenteren in één vorm.

E!M 9 pagina 734

Het is voor een groot deel aan Leopolds dwang te danken dat Mozart een van de mooiste stukken uit zijn Salzburgse tijd componeerde, de Sinfonia concertante in Es-groot KV364 voor viool, altviool en orkest. Het is het beroemdste aller concertante symfonieën. Mozart voltooide haar in de zomer of vroege herfst van 1779. Dat was het jaar waarin hij naar Salzburg terugkeerde na een reis vol ingrijpende gebeurtenissen: een ongelukkige liefdesaffaire met Aloysia Weber, de zus van Constanze zijn latere vrouw, en de dood van zijn moeder tijdens hun beider verblijf in Parijs. Het werk is minder opgewekt en galant dan in dit genre gebruikelijk. Het middendeel, Andante, dat in c-klein staat is zelfs klaaglijk van toon is. Maar ook in de twee snelle delen, die gemiddeld nogal opgewekt en uitgelaten zijn en hevig contrasteren met de enorme misère die Mozart net achter de rug had, steekt regelmatig een diepe ernst de kop op. Die afwisseling van virtuositeit en melancholie hebben romantici als Robert Schumann zo in Mozart bewonderd. Om dit mengsel van majeur/mineur bij Mozart te omschrijven citeerde musicoloog H.C. Robbins Landon eens uit Shakespeare's 'A Winter's Tale': 'het hart danst, maar niet uit vreugde.'

CASUAL

music is love

Muzieknoot oorbellen
6.56 Asos.com

Keyboard bretels
6 pond.ladyluckrulesok

Ketting met Gitaar
9,85 Asos.com

T-shirt met muzieknootjes
beide 26 dollar.delias.com

Kussenhoezen met muzieknootjes
20 dollar.delias.com

Oorbellen met gitaartjes
3,90 dollar Asiajam.com

Tubetop
Killah
45,95

Future artist

Deze aflevering van Casual is gemaakt door Sanne Sanders

CASUAL

3x...

H&M 29,90

Tas Asos.com
19,69

Oorbellen H&M
2,90

Ketting Pimkie
12,95

Schoenen Pimkie
27,95

"Met je orkest naar Italië, met je koor naar Praag of "gewoon" een leuke zomercursus in Groningen? (Denk: Peter de Grote Festival!) Je tas puilt al uit van bladmuziek, extra snaren en hars, cd's, fototoestel en je concertkleding en de rest moet er dus nog bij.... Sanne's idee: combineer een chic zwart jurkje - prima voor op het podium - gewoon nét even iets anders en je kunt er op elke gelegenheid mee voor de dag komen!"

3x...

H&M 29,90

Legging H&M
9,90

Haarband H&M
3,90

Ketting Asos.com
16,41

Schoenen Pimkie
39,95

3x...

H&M 29,90

Broek H&M
19,90

Ketting Pimkie
5,95

Tas Accessorize
62,00

Gym All Stars
59,95

CASUAL

"Op tournee of zomercursus? Kijk snel wat er nog mist in je rugzak!"

CASUAL

Peaches 'n Cream

Mooi met chocolade

"Raar maar waar, muzikale mensen hebben vaak ook een betere neus! Daarom in deze zomerse E!M een boel doucheproducten die geuren naar perzik of chocolade."

CASUAL

"Ook thuisblijven is leuk! Organiseer een huisconcert en fleur je kamer op in de stijl van je lievelingsmuziek: een barokke kamer voor een avondje Vivaldi, bijvoorbeeld!"

Lieve E!M' ers!

Dank-dank-dank voor al jullie reacties op het allereerste themakatern (bij 't vorige nummertje, over de Middeleeuwen, weet je nog?) In dit 9e nummer hebben we gekozen voor een heel ander onderwerp, dat veel dichter bij jullie ligt, namelijk: de 20e en 21e eeuw.

Da's errug veel pop/rock en andere top-40, maar ook kunstmuziek. Gloednieuwe klassieke muziek, die misschien pas gisteren gecomponeerd is. Superspannend, dus! We hebben weer geprobeerd om een leuke mix te maken van veel biootjes (onder andere door Zoro-celliste Merel), een persoonlijk verslag (geschreven door componiste Claudia), een lastig musicologisch artikel, dit keer door componist Hans Kox (aangevuld met een aantal van zijn meest typerende opmerkingen) en een leuke concerttip, met dank aan NSG-violiste Ines.

We hopen jullie hiermee enthousiast te maken voor de muziek van NU en... luistervoorbeelden komen - natuurlijk - weer op de E!M-site. Enjoy! :-)

MIDDELEEUWEN 600 - 1400	RENAISSANCE 1400 - 1600	BAROK 1600 - 1750	KLASSIEK 1750 - 1815	ROMANTIEK 1815 - 1900	20E EEUW
* eenstemmige zang: gregoriaans * modaal: middeleeuwse ladders (kerktoonladders) * motet - imitatie * isoritmiek * eerste vormen van meerstemmigheid (parallel organum: parallelle kwinten & oktaven) * mensuraal notenschrift * van Arezzo; ontwikkeling muzieknotatie * troubadour, trouvère, Minnesänger * ballade, rondeau, virelai * stemming van Pythagoras * kerk centraal	* vokale polyfonie -zelfstandigheid van de stemmen -cantus firmus techniek -motet, mis -doorimitatie -parodiemis -cyclische opbouw *canontechnieken * meerkorigheid (Venetië - San Marco) * chansons, madrigalen * dansmuziek, ontwikkeling instrumentale muziek * in polyfonie steeds meer homofone passages * tonale elementen (vervaging modaliteit) *overgang renaissance / barok (rond 1600): * Monteverdi: eerste hoogtepunt opera: -recitatief -aria * monodie * tekstuitbeelding * chromatiek * picardische terts * leidtonen * reine stemming, middentoonstemming * cultuurcentra: Florence, Venetié, Rome, Antwerpen * reformatie, humanisme	* instrumentale polyfonie * 'nieuw contrapunt': harmonisch contrapunt * basso continuo * prima prattica * seconda prattica * barokorkest * barokensemble(s) * tonaal: majeur en mineur * doorlopende beweging, sequensen, cadensen * madrigaal en tekstbehandeling * recitatief * ricercare, fantasia, canzona, variatie, toccata, fuga * solosonate, triosonate, sonate da camera, sonate da chiesa * orgel en clavecymbelmuziek * dansmuziek, suite, allemande, courante, sarabande, gigue, ouverture, chaconne, passacaglia * concerto grosso * eerste solo concerten * eerste opera's * protestantse kerkmuziek (cantate, oratorium) * affecten, rhetorica, muziek als 'klankrede' *barokstemmingen, toonsoortkarakteristieken *cultuurcentra: Dresden, Parijs, Berlijn, Venetië * contra reformatie: pracht en praal	* homofonie * empfindsamer Stil * uiteindelijk: nastreven van evenwicht, orde, beheersing, perfectie (nastreven van de klassieken - oude Grieken) * duidelijke vormen: hoofdvorm, rondo * sonate, symfonie en soloconcert * samenstelling klassiek orkest * tweede hoogtepunt opera: Mozart ! * pianomuziek * kamermuziek: pianotrio, strijkkwartet * regelmatige periodes en zinsbouw * gelijkzwevende temperatuur *Cultuurcentrum: Wenen * Sturm und Drang * franse revolutie * verlichting: verstand, naturalisme	* chromatische homofonie * verheerlijking van vrijheid, passie, de eeuwigheid, het onbereikbare, verlangen naar het onmogelijke * uitbreiding orkest * ontwikkeling van instrumenten tot huidige vorm * pianomuziek * nationale scholen * programma muziek * symfonisch gedicht * kamermuziek * symfonieën * derde hoogtepunt opera: Wagner, Verdi * componisten zelfstandig * bloei kamermuziek * lied * virtuositeit *Cultuurcentra: Wenen, Berlijn * individualisme, emotie	* atonaliteit * loslaten van tradities * vervangend systeem voor het tonale systeem: dodekafonie * neostijlen * impressionisme * expressionisme * experimenten * seriële muziek * elektronische muziek * invloeden van folklore en volksmuziek (Bartók) * cultuurcentra: Parijs, Wenen, Boedapest, Praag, New York * globalisering, experimenten, individualisme, ontzuiling (ontkerkelijking)
Anonymus Leoninus en Perotinus De Machaut	Dufay, Ockegem, Josquin des Prez, Di Lasso, Sweelinck, Palestrina, Monteverdi	Monteverdi, Schütz, Buxtehude, Scarlatti, Vivaldi, Händel, J.S. Bach, Rameau, Couperin	C. Ph. E. Bach, Mannheimers Haydn, Mozart, Beethoven	Schubert, Mendelssohn, Schumann, Chopin, Berlioz, Verdi, Liszt, Brahms, Bruckner, Tsjaikovski, Moessorgski, Dvorák, Grieg, Franck, Saint-Saëns, Fauré, Mahler, Wagner	Debussy, Ravel, Poulens, Milhaud, Honegger, Stravinsky, Janácek, Bartók, Schönberg, Berg, Webern, Messiaen, Boulez, Stockhausen, Cage, Varèse, Xenakis, Pijper, L. Andriessen, Escher, T. de Leeuw, Schat

20STE EN 21STE EEUWS

Deze tijdbalk is gemaakt door Henk de Velde van het Artez conservatorium.

de leading lady van hedendaagse muziek uit de vroegere Sovjet-Unie

Sofia Asgatovna Goebaidoelina

Sofia Asgatovna Goebaidoelina werd in 1931 geboren in Christopol in de Tataarse Sovjetrepubliek. Zij studeerde piano en compositie aan het conservatorium van Kazan Daarna studeerde zij compositie in Moskou, bij een assistent van Shostakovitsj, Nicolai Peiko, en later bij Shebalin. Tot 1992 bleef zij in Moskou wonen, sindsdien woont zij in Duitsland, even buiten Hamburg.

Gubaidulina's muzikale inspiratie komt uit verschillende bronnen. Het in 1975 mede door haar opgerichte Astraea Ensemble verkent de klankmogelijkheden van traditionele Russische, Kaukasische en Aziatische insrumenten in vrije improvisaties. De onorthodoxe speelmanieren en het vrije, geïmproviseerde karakter van de muziek van Astraea vindt men in veel van Gubaidulina's werken terug. Ook heeft zij, net als haar tijdgenoten Schnittke en Denisov, zich zeer snel de eigentijdse westerse muzikale technieken eigen gemaakt en die op een zeer persoonlijke manier toegepast. Een diepgeworteld geloof in de mystieke eigenschappen van muziek versterkt nog die persoonlijke signatuur. Tenslotte speelt haar brede literaire belangstelling een rol in haar keuze van teksten en thematiek. Omar Khayam, T.S. Eliot en Marina Tsvetayeva behoren tot haar tekstschrijvers. Over haar relatie tot traditie en vernieuwing zegt zij zelf: " Volgens mij is de ideale verhouding tussen traditie en nieuwe compositietechnieken zo, dat de componist beide beheerst, maar op een manier waardoor het lijkt alsof hij van geen van beide notitie neemt. (-) Shostakovitsj en Webern hebben de grootst mogelijke invloed op mijn werk gehad. Hoewel mijn werk van geen van beide duidelijke sporen draagt, hebben zij mij de allerbelangrijkste les geleerd: mezelf te zijn."
De hoogstpersoonlijke en compromisloze opstelling van Gubaidulina maakte haar niet populair bij het Sovjet-establishment. In 1980 zorgde Gidon Kremer voor een internationale doorbraak van Gubaidulina's muziek door zijn overtuigende pleidooi voor haar vioolconcert Offertorium. Sindsdien vindt haar werk veel weerklank en ontvangt zij vele prijzen. Gubaidulina, Denisov en Schnittke worden nu beschouwd als belangrijkste vertegenwoordigers van de nieuwe muziek uit de voormalige Sovjet Unie.

Sofia's composities staan hoog in mijn hitparade van moderne muziek! Ben jij ook benieuwd en kun je op de toetsen een beetje uit de voeten? Probeer dan eens haar Musical Toys uit 1969!

LORRE LYNN TRYTTEN – Schimmen in de Kathedraal

Energie en gedrevenheid kenmerken zowel de composities als het vioolspel van Lorre Lynn Trytten. In dit tijdperk van de elektronische muziek, met midi-instrumenten, samplers en geluidseffecten, is Lorre trouw gebleven aan de klank van haar "gewone" viool. Op dat eeuwenoude, akoestische instrument heeft ze zich bekwaamd in allerlei muziekstijlen.

Lorre Lynn Trytten is in de Verenigde Staten geboren, waar ze haar Bachelor's Degree in Music Performance cum laude behaalde aan de Universiteit van Wisconsin. In Nederland studeerde ze barokviool, viool, compositie en orkestdirectie in Amsterdam en Utrecht. Ze was lid van het Nederlands Ballet Orkest, Flairck en het Willem Breuker Kollektief. Verder heeft ze opgetreden met verschillende klassieke-, bluegrass-, latin-, pop- en jazzgroepen. Ook is ze een veelgevraagd studiomuzikant. Haar composities zijn uitgevoerd in Europa, Japan en de Verenigde Staten. Ze heeft o.a. het Xenakis Ensemble en het Paradise Regained Orchestra gedirigeerd.

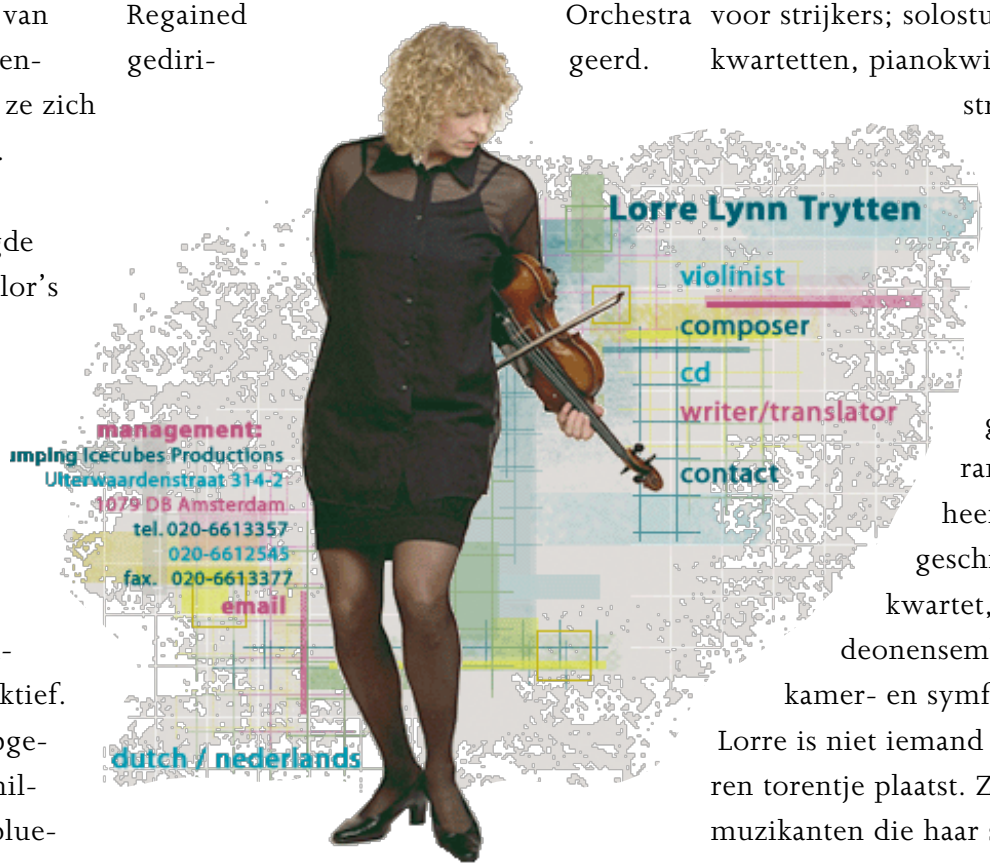

De composities van Lorre bestrijken het hele scala van haar muzikale ervaring - van liedjes voor haar bluegrass band, Dr. Broccoli, tot werken voor symfonieorkest. Ze heeft veel muziek geschreven voor strijkers; solostukken, duo's, trio's, kwartetten, pianokwintetten. Ook heeft zij strijkersarrangementen gemaakt voor popartiesten zoals Marco Borsato. Voor Flairck en het Willem Breuker Kollektief heeft ze muziek geschreven en gearrangeerd. Ten slotte heeft ze in opdracht geschreven voor saxofoonkwartet, blaaskwintet, accordeonensemble, gemengd koor, kamer- en symfonieorkest.

Lorre is niet iemand die zich in een ivoren torentje plaatst. Ze overlegt met de muzikanten die haar stukken uitvoeren;

20STE EN 21STE EEUWS

LORRE LYNN TRYTTEN – Schimmen in de Kathedraal

probeert aanwezig te zijn op repetities; en wil graag leren door samenwerking. Naar haar idee zorgt deze werkmethode voor een goede band tussen componist en muzikant en kan de uiteindelijke kwaliteit van de uitvoering er alleen maar beter van worden.

Op haar website staat dat Lorre als 3-jarige haar eerste liedje schreef. Die kennis heeft ze van haar moeder, maar "volgens mij was het toen ik 22 was!". In elk geval kan ze zich niets anders herinneren, dan dat er constant muziek door haar hoofd zingt. Haar eigen muziek én die van anderen! In haar componistenhitparade staat Bach onbetwist op nummer één "en dan nog Stravinsky, Prokoffiev en Sibelius".

In het luistervoorbeeld speelt Zoroaster Lorre's swingende compositie Schimmen in de Kathedraal en dat vindt de componiste "heel leuk". Waarom? "Ik merk dat jonge mensen mijn ritmiek sneller snappen dan ouderen." Haar enthousiasme gaat dwars door alle muziekstijlen heen, "van accordeonorkest tot popband". Ze heeft dan ook geen voorkeur "overal waar ik in meespeel, iedereen die me vraagt" - alles vindt ze interessant.

Haar ultieme compositiedroom is "een wereldhit schrijven. Ha-ha" en voor jonge mensen, die net als zij componiste willen worden heeft ze de volgende tip: "Gewoon proberen. Het lukt vast wel."

De Grote kerk in Veere is een enorme, heel oude basiliek met een indrukwekkend verleden. Ooit een katholieke en daarna protestantse kerk met adellijke beschermheren, na verloop van tijd omgebouwd tot ziekenhuis (voor de soldaten van Napoleon) en tot overdekte markt. Na eeuwen van verwaarlozing is het gebouw de laatste jaren omgetoverd tot concertlocatie. De verbouwing is een hele dag met geïmproviseerde altvioolmuziek begeleid; soms solo, soms tegen een achtergrond van lawaai (betonstorten, schaven, hameren). Anonieme botten lagen in de hoeken voor het oprapen terwijl enorme machines over de vloer raasden. Het spookte overal. De opnames van die dag vormen de basis voor het stuk 'Schimmen in de Kathedraal'.

- download het luistervoorbeeld van de website!

www.lorrelynntritten.com

GET TO KNOW Walter Piston - Capriccio voor harp en orkest

door Merel Dercksen

Walter Piston (1894-1976) probeerde elk instrument uit dat hij in zijn handen kon krijgen. Hij wilde er op zijn minst een paar eenvoudige liedjes uit kunnen halen. Vooral tijdens WO1, toen hij als muzikant bij de Amerikaanse marine diende, heeft hij zijn kennis van verschillende instrumenten sterk vergroot. Deze kennis kwam hem heel goed van pas tijdens zijn studie compositie aan Harvard.

Om hier terecht te komen maakte deze derdegeneratie-Italiaan met zeemansbloed in zijn aderen een flinke omweg: van een technische high schoolopleiding via architecturaal tekenen naar het echt artistieke schilderen en uiteindelijk definitief de muziek.

Met zijn afstude-ren aan Harvard won Piston een beurs, die hij gebruikte om in Parijs te gaan studeren. Zijn docenten compositie waren Paul Dukas en Nadia Boulanger. Hiermee plaatste Piston zich in een Amerikaanse traditie: ook componisten als Aaron Copland en Samuel Barber studeerden bij de laatste. Piston werd gegrepen door het Franse neoclassicisme - hij was een bewonderaar van onder anderen Fauré en Ravel. Dit is terug te horen in het Capriccio dat je vandaag te horen krijgt: het is een licht werk, met een klank die klassiek aandoet. Ook het gebruik van de harp als solo-instrument kent Franse wortels. Van de opkomende jazz zijn eveneens sporen in het werk van Piston terug te vinden – én in dat van zijn leerlingen. Tot die leerlingen behoren grote namen als Elliott Carter en Leonard Bernstein, maar ook Irving Fine. Deze laatste is de andere Amerikaanse componist van wie Zoroaster een werk op het programma heeft staan. Misschien kun je horen of je overeenkomsten ontdekt.

Anne Nydam Koene speelt met strijkorkest Zoroaster dit concert. Foto door Annet Eikelboom

Walter Piston - Capriccio voor harp en orkest

Na zijn studie in Parijs keerde Piston terug naar Harvard, waar hij tot zijn pensioen in 1960 doceerde. Behalve de hierboven genoemde componisten heeft hij ook een aantal muziektheoretische standaardwerken afgeleverd. Hiermee heeft hij de Amerikaanse traditie waarin hij wortelde doorgegeven en zijn status van groot musicus bevestigd.

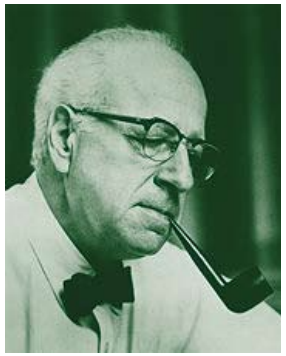

Walter Piston

Het Capriccio is dus een werk met een neoklassieke klank, maar met neoromantische invloeden. Om te beginnen is een 'capriccio' een karakterstuk, een fenomeen dat in de 19e eeuw een grote bloei doormaakte. Andere soorten karakterstukken zijn bijvoorbeeld nocturne, bagatelle en humoresque. Het Capriccio van Piston is een eendelig werk en duurt maar 10 minuten. Hoewel de solist flink wat te doen heeft (probeer vooral ook te kijken en niet alleen te luisteren!), is het geen pretentieus stuk. Het is de lichte toets van ons concert.
Behalve dat de vorm teruggrijpt op de romantiek, doet ook de klank dat. Op meerdere plaatsen hoor je de typische volle strijkersklank, soms zelfs unisono om het nog duidelijker over te brengen. De toonsoort is verwijd, uitgebreid tonaal: niet atonaal, maar toch komen er wel erg veel noten in voor die niet in C majeur (in dit geval) thuishoren. Dit gebeurt wel op een manier die volkomen logisch klinkt. Er zijn gewoon wat tonen toegevoegd, maar er wordt nog wel gedacht op basis van klassieke toonladders. Ook dit is een ontwikkeling die in de laatromantiek al was ingezet.

Piston zou nooit tot de grote Amerikaanse componisten van de 20e eeuw gerekend worden als hij alleen maar oude kenmerken tot een stukje had samengevoegd. In het Capriccio laat hij de strijkers verschillende technieken gebruiken om andere klankkleuren tevoorschijn te toveren. En let ook op de laatste paar maten, waar glissandi in zitten zoals die alleen op een harp te maken zijn. Maar vooral: is het een leuk stuk, dat de tent uit swingt.

*Merel Dercksen is celliste, bijna-musicologe en voorzitster van strijkorkest Zoroaster. In onze special 20e & 21e eeuw een drieluik van haar hand. Get to know de mooiste werken van drie moderne componisten: Walter Piston (1894-1976)Peteris Vasks (*1946) en Aaron Jay Kernis (*1960).*
Luistervoorbeelden op de E!M-site!

GET TO KNOW Peteris Vasks

Peteris Vasks werd in 1946 in Letland geboren. Hij studeerde contrabas, aanvankelijk in Riga en later in Vilnius. Vasks is ook als contrabassist werkzaam geweest. Zijn studie compositie volgde van 1973 tot 1978 in Riga. In eerste instantie werd hij in zijn componeren sterk beïnvloed door de Poolse avantgarde van de jaren '60 en waren componisten als Lutoslawski en Penderecki zijn voorbeeld. In de loop van de jaren '70 heeft Vasks zijn eigen stijl ontwikkeld, een eenvoudige, diatonische stijl. Sindsdien beschouwt Vasks Pärt en Gorecki als geestverwanten. Evenals deze componisten zet Vasks zijn moedertaal, het Lets, om in muziek. Zijn werken zijn 'boodschappen' , waarbij de muziek samengaat met een idee, een moraal, een emotioneel referentiekader. Sterk aanwezig in het werk van Vasks zijn de ideeën geloof, liefde en hoop.

20STE EN 21STE EEUWS

Sinds 1990 zijn de composities van Vasks beschikbaar en bekend geworden in het Westen. Binnen korte tijd zijn ze erg populair geworden. Ook voor trouwe bezoekers van de concerten van Zoroaster zal Vasks geen onbekende zijn. Het werk dat Zoroaster onlangs op de lessenaars zette, 'Cantabile', stamt uit 1979 en is het eerste werk in Vasks' nieuwe stijl. De titel geeft aan dat Vasks gevonden heeft wat hij wil: het cantabile, een zingende, melodische lijn, is sindsdien kenmerkend voor al zijn werken. Door het werk zo te noemen markeert hij het begin van een nieuwe periode.
Het Cantabile is geschreven in wat Vasks zelf 'witte diatoniek' noemt: hij gebruikt alleen de zogenaamde witte toetsen van de piano. Het werk kent een opbouw van een eenvoudige melodie naar een gepassioneerd, dicht geweven klankveld en sterft uiteindelijk uit. Kenmerkend voor Vasks, en in dit stuk regelmatig toegepast, zijn delen waarin de maatsoort wegvalt en iedere speler zijn eigen lijn speelt. Vaak is dit een kort motief, dat gedurende een bepaalde tijd (aangegeven in seconden) herhaald moet worden. Je herkent dit aan de chaos die lijkt te ontstaan in het orkest (terwijl het in werkelijkheid volledig geregisseerd is), en aan de dirigent die niet meer de maat slaat, maar alle spelers individueel aangeeft.

Vasks maakt gebruik van het verschil tussen veel divisi's (bijna iedereen heeft een eigen partij) en unisono (iedereen speelt hetzelfde). Na het eerste levert het tweede een gevoel van verademing op. Ook het einde van het stuk werkt op deze manier: individuele motiefjes gaan een voor een over in een lange noot en uiteindelijk komt alles weer tot rust.

GET TO KNOW Aaron Jay Kernis

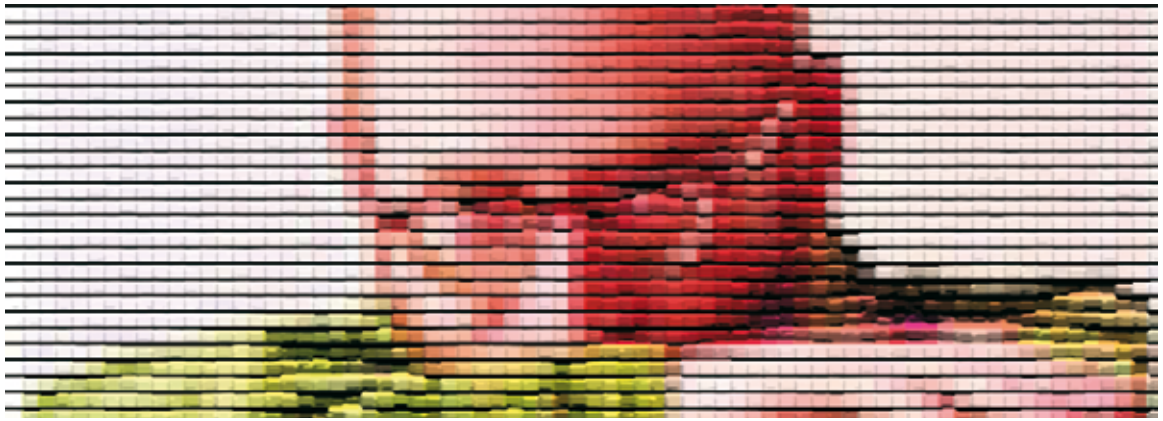

Aaron Jay Kernis werd geboren op 15 januari 1960 in Philadelphia. Tegenwoordig woont hij in New York. Kernis, die als kind viool speelde, studeerde compositie bij onder anderen John Adams, Charles Wuorinen en Jacob Druckman. Van al zijn docenten is wel invloed terug te vinden in zijn werken. Kernis is een regelmatig onderscheiden en tegenwoordig veelgevraagd componist, onder andere op festivals voor hedendaagse muziek. Zijn muziek wordt over de hele wereld gespeeld. In 1998 ontving hij als een van de jongste componisten ooit de Pulitzer Prize voor zijn String Quartet No. 2, 'musica instrumentalis'. Kernis was composer-in-residence van het St. Paul Chamber Orchestra en, recenter, adviseur nieuwe muziek van het Minnesota Orchestra.

Kernis' eerste strijkkwartet, met als ondertitel 'Musica Celestis', is geschreven op verzoek van het Lark Quartet. De titel verwijst, net als die van zijn tweede kwartet, naar de verschillende 'soorten' muziek die men in de Middeleeuwen onderscheidde: musica mundana, musica humana en musica instrumentalis. Deze indeling was in het begin van de zesde eeuw gemaakt door de theoreticus Boethius, gebaseerd op klassieke Griekse bronnen. Boethius' werk heeft gedurende de hele Middeleeuwen grote invloed gehad op het denken over muziek.

In de late Middeleeuwen (vijftiende eeuw) wordt musica humana ook wel musica celestis genoemd. De letterlijke vertaling hiervan is 'hemelse muziek'. De term verwijst naar de engelen die, door onafgebroken te zingen, God prijzen. In de Middeleeuwen konden ook mensen dit doen door dit engelengezang te imiteren. Dit leidde uiteindelijk tot kloosters waarin monniken van alle taken vrijgesteld waren zodat zij zich volledig aan het zingen konden wijden.
Hoewel Kernis niet in engelen gelooft, vindt hij dit een krachtig beeld, wat voor hem nog versterkt werd na het luisteren naar Middeleeuwse muziek zoals van Hildegard van Bingen (1098-1179).

Get to Know: Aaron Jay Kernis (vervolg)

Onder dezelfde naam (Musica Celestis dus) bestaat ook een bewerking uit 1990 van het langzame deel uit Kernis' eerste strijkkwartet. In dit werk heeft Kernis geprobeerd de strijkers het engelengezang te laten imiteren. De akkoorden waarmee het werk begint lijken uit het niets te ontstaan en lopen haast ongemerkt in elkaar over. De hoge ligging van de akkoorden geeft het geheel een ijle klank. Hoewel in deze inleiding geen cadans is waar te nemen, is zij geschreven in een driedelige maatsoort, tot laat in de Middeleeuwen de enige maatsoort die gebruikt kon worden voor sacrale muziek.

Na de inleiding begint in de cello's een langzame melodie, ook in een driedelige maat. Deze melodie is gebaseerd op de passacaglia, een langzame dans in drieën. Kernis geeft hier wel zijn eigen draai aan; hij draait het patroon van een lange noot gevolgd door een korte plotseling om in maat 6. Ook kent een traditionele passacaglia een basfiguur van een paar maten dat steeds herhaald wordt, terwijl hier de melodie in de basinstrumenten doorzet.

Merel Dercksen

Dit gedeelte kent een climax in de hoogte, waarna een quasi-geïmproviseerde, biddende solo voor viool en cello volgt. De muziek wordt heftiger en ritmiek gaat een steeds grotere rol spelen. Uiteindelijk blijven er alleen kleine notenwaarden over, die steeds sneller worden. Eerst twee noten per tel, dan drie, dan vier… Ook in dit gedeelte is een ten hemel stijgende lijn waar te nemen: alle instrumenten spelen korte, toonladderachtige, loopjes omhoog en ook over het geheel wordt alles steeds hoger. Nog voor dat dit helemaal afgerond is komt van onderaf het begin weer terug: een lang akkoord. Ook maakt Kernis hier weer gebruik van de oorspronkelijke toonsoort A groot, terwijl hij in het toonladdergedeelte flink aan het moduleren was. Er volgt een verwijzing naar de passacaglia uit het begin die eindigt op hemelse hoogte. De afsluiting is een variant op de inleiding waarin een enkel solistisch gebed is verweven.

Collage gemaakt door QWEQWE.
Websitetip: www.skytischesuite.punt.nl

DE KRITISCHE MASSA IN DE MUZIEK

door componist Hans Kox

Veel hedendaagse muziek heeft, wat men met een natuurkundige term zou kunnen noemen, haar "kritische massa" verloren. De term "kritische massa" heb ik overgenomen uit het voortreffelijke boek Real Presences van George Steiner, dat mij stof genoeg tot overdenking gaf. Vandaar dat ik George Steiner een aantal malen citeer, omdat hij de betreffende zaken beter weet te verwoorden dan ik ooit zou kunnen. Het verliezen van die kritische massa komt door de atomistische werkwijze, die sinds de uitvinding van de twaalftoonsmuziek en de daarop volgende seriële muziek de muziek heeft opgesplitst. Evenals bij de natuurkunde wordt bij deze aanpak een beeld van het geheel opgebouwd vanuit de kleinste onderdelen. De serialisten c.s. lijken de muziek te beschouwen als een optelsom van eigenschappen waaruit muziek dient te bestaan. De makers (notenmonteurs) weten precies wat er gaat komen, want de reeks moet kloppen... Zij bezitten niet genoeg verwondering. Deze aldus tot stand gebrachte klank is de meest genivelleerde en gelijkgeschakelde muziek die ik ken.

Zij mist echter iets essentieels, namelijk die kritische massa waar ik het in het begin over had en waar ik later op terugkom. Intussen werd (wordt) deze genivelleerde muziek door vele uitgevers, musicologen, componisten, orkestdirecteuren en media kopstukken (waaronder de critici) gezien en gepropageerd als dé manier van denken in muziek, als een nieuw, alleen zaligmakend principe waar de componisten zich maar aan te houden hebben (had-

20STE EN 21STE EEUWS

den). Veel componisten zijn in deze val verstrikt geraakt en talloze uitermate saaie en steeds-hetzelfde-klinkende composities waren en zijn het resultaat.Hetzelfde geldt voor de post-seriële, de minimal music en de new age muziek die door hun hokjesgeest in de meeste gevallen leiden tot bloedeloze muziek.
Het is het soort muziek-van-het-moment, journalistieke muziek, de 'sensatie' van één dag. Ik zou de kritische massa in de muziek willen omschrijven als een naar binnen gerichte kracht in de muziek zelf, die het kernvermogen heeft om de mens tot in zijn diepste innerlijk te schokken. Het is de muziek van Bach, Mozart, Haydn, Beethoven, Schubert, Bruckner, Britten, Sjostakowitsj en vele andere componisten, waarbij de mens in zijn diepste wezen wordt geraakt, die de krachten van de kritische massa in zich hebben. Deze muziek doorklinkt de mens. Zij wordt opgenomen, niet geconsumeerd.

Nu is een, voor zover ik kan overzien, nog te klein aantal componisten, misschien soms wanhopig, bezig die kritische massa in hun muziek terug te vinden. Zij gaan terug tot wat Steiner noemt "the pulse of the distant source". Daar proberen zij (weer) te luisteren naar die oeroude, innerlijke stem die dat eeuwige moment bezingt, waarnaar zij op zoek zijn. Dat gaat gepaard met, zeker in mijn geval, een her-ontdekking (ik heb geen ander woord) van de zowel figuurlijke als letterlijke harmonie in de muziek en van wat Lévi-Strauss het hoogste mysterie van de mens noemde, de melodie. De componisten zullen weer de verschrikkelijke geboorte van de melodie moeten ondergaan om te ontwaken uit het oorverdovende geluid van de kritiek, de journalistiek en de media.

Nog een citaat van George Steiner:
"Ik geloof dat de muzikale materie het middelpunt is van de betekenissen van de mens, van de menselijke toegang tot of onthouding van metafysische ervaring. Onze vermogens om te componeren en te reageren op muzikale vorm en betekenis leiden rechtstreeks tot het mysterie van het menselijke bestaan. De vraag "wat is muziek?" kan heel wel een vorm zijn van de vraag "wat is de mens".

Deze verklaring leidt direct naar de deelname van de componist aan de gebeurtenissen in deze wereld. Als componist zijn wij niet bij machte iets te doen aan de onrechtvaardigheid in de wereld. Maar we zijn wel in staat (bij machte) om muzikale boodschappen uit te vinden, te bedenken, als een kleine bijdrage en, misschien, troost voor de mens. Toch is dat een vorm van muzikaal denken die vele componisten (nog) afschrikt. Zij schrijven liever het soort muziek dat inter-

essant is voor een structuuranalyse. Zij jagen een academische erkenning na. Het gevaar bestaat dan dat het kritische over het creatieve gaat heersen, en dat hun muziek de kritische massa verliest. Ik vind dat de componisten uit alle macht dienen te voorkomen dat muziek met een spirituele leegte de overhand krijgt. Zij verworden anders tot componisten die fungeren als maskers van een levende leemte.
Wij leven nu eenmaal in een wereld waarin alles en iedereen erop gericht is alleen maar te consumeren. Het is de vrucht van de waanzin. Er wordt vrijwel niets meer opgenomen.

Het is het noodlot van deze wereld om voort te gaan in een verpletterende duisternis waarin miljarden mensen leven die elkaar als waanzinnige vreemdelingen bevechten...
Zal de toekomstige wereld worden gekarakteriseerd door ...denken zonder gedachten, horen zonder klanken, liefde bedrijven zonder liefde en schaduw zonder licht?... God verhoede dat. De mens is blijkbaar niet in staat deze geschonden wereld te restaureren. Is dat ook de toekomst van de muziek? Alleen nog maar wachten op de Apocalyps? Of zullen we ooit nog een keer dat eeuwige 'vluchtige' moment beleven...?

Hans Kox

GET TO KNOW HANS KOX

Hans Kox werd geboren op 19 mei 1930 in Arnhem.

Opleiding

Kox, wiens vader koordirigent en organist was, studeerde van 1948 tot 1951 in Amsterdam piano bij Jaap Spaanderman en van 1951 tot 1955 compositie bij Henk Badings.

Werkzaamheden

In 1953 debuteerde hij als componist bij de Stichting Gaudeamus met een strijktrio. Van 1957 tot 1970 was hij directeur van de muziekschool te Doetichem, van 1970 tot 1974 adviseur van het Noordhollands Philharmonisch Orkest (Haarlem) en van 1974 tot 1984 docent compositie aan het Utrechts Conservatorium.

Composities

Hans Kox ontving veel compositieopdrachten, zowel uit Nederland als uit het buitenland (onder andere van het Concertgebouworkest, Cultuurfonds Buma, de Nederlandse regering; uit Duitsland, België, Venezuela en de Verenigde Staten). Voor het Internationale Muziekconcours Scheveningen 1987 schreef Kox het 'verplichte werk' Le Songe du Vergier, voor cello en orkest. Uit 1989 dateert het oratorium Sjoah, voor soli, koor en orkest. Ter herdenking van veertig jaar bevrijding componeerde Kox de Anne Frank Cantate (A Child of Light), die in première ging op 4 mei 1985. Dit werk behoort tot het oorlogsdrieluik bestaande

uit In those Days, Requiem for Europe en de Anne Frank Cantate. Voorts schreef hij de opera's, o.a. Dorian Gray en Das grüne Gesicht, de cantate Credo quia absurdum, drie symfonie n en de viool en celloconcerten. Zijn composities worden regelmatig uitgevoerd in binnen- en buitenland.

Prijzen

Kox ontving verschillende prijzen, onder andere werd in 1954 zijn Preludium en Fuga bij het Internationale Orgelconcours te Haarlem bekroond; in 1956 ontving hij de Culturele Prijs van de Gemeente Arnhem en de Muziekprijs van de Gemeente Amsterdam; in 1959 de Visser-Neerlandiaprijs voor zijn Eerste Symfonie; in 1970 de Prix Italia voor In Those Days en in 1974 de eerste prijs van het Rostrum of Composers voor L'Allegria.

Typerende uitspraken van de componist, opgetekend door Bas van Putten in Vrij Nederland

"De heilige geest is helaas niet zo scheutig. Maar er zijn van die momenten dat het lukt."

"Ik maak mij soms ontzettende zorgen over de machteloosheid van muziek ten aanzien van de communiceerbaarheid."

"Bij een symfonie denk ik in termen van lengte. Niet van tijd-lengte, maar zoals Bruckner het doet: in muzieklengte."

"Componeren is nu eenmaal het eenzaamste vak van de wereld. Dat wist ik toen ik eraan begon, en ik wil ook eigenlijk niets anders."

"De weg naar het licht voert terug naar áf. De componisten zullen weer de verschrikkelijke geboorte van de melodie moeten ondergaan om te ontwaken uit het oorverdovende geluid van de kritiek, de journalistiek en de media."

"Jaloers ben ik op Bach en Bruckner."

"Ik heb Bach, Mozart en Bruckner hard nodig. Ik ben steeds nog op zoek wat hén heeft bewogen. Je bent deel van het verleden vaak zonder het zelf te beseffen."

"Het valt mij op dat voor hele groepen mensen muziek zoiets als een laatste strohalm is. Het geloof heeft ze in de steek gelaten, de liefde heeft ze in de steek gelaten, hoop is er nauwelijks nog en over de politiek praten we maar helemaal niet meer. Muziek is het laatste houvast."

"Ik wil met mijn muziek niets filosofisch zeggen. Mijn muziek is alleen maar muziek, klank wat je daar verder ook onder moet verstaan. Ik wil geen enkele boodschap verkondigen. Muziek is zichzelf wat je daar ook verder onder moet verstaan. Muziek is zichzelf en als het iets uitdraagt is het mijns ondanks."

website: www.hanskox.nl

Vitezslava Kapralova

[24.1.1915 Brno - 16.6.1940 Montpellier]

geschreven door Thea Derks

Ze werd maar vijfentwintig jaar oud, maar desondanks liet Vitezslava een indrukwekkend oeuvre na, variërend van grootse orkestwerken tot intieme kamermuziek. In 1946 werd ze postuum toegelaten tot de prestigieuze Tsjechische Academie van Kunsten en Wetenschappen. Veertig jaar later omschreef diezelfde Academie haar als 'vertegenwoordiger van een onderscheidend en progressief moment in de ontwikkeling van de Tsjechische muziek in de eerste helft van de twintigste eeuw'. Een Engelse muziekencyclopedie voegde daar het dubieuze compliment aan toe dat Kapralova, 'als zij was blijven leven ongetwijfeld een van de belangrijkste vrouwelijke componisten van Europa zou zijn geworden'.

Vitezslava Kapralova werd in 1915 geboren in Brno, de hoofdstad van Moravië, in het oosten van Tsjechië. Haar vader was componist en stimuleerde haar een carrière in de muziek te kiezen. Vanaf haar negende componeerde ze eigen stukjes, en zes jaar later ging ze naar het conservatorium van Brno, waar ze compositie en directie studeerde. Ze voltooide haar opleiding met een door haarzelf gedirigeerd Pianoconcert, dat meteen al een prijs won.

Daarna ging ze naar Praag, waar ze verder studeerde bij de componist Vitezslav Novak en de dirigent Vaclav Talich.

Al snel werd haar talent ook internationaal ontdekt en in 1937 vertrok Kapralova met een Franse beurs naar Parijs, waar ze twee jaar lang directie studeerde bij Charles Munch en waar ze ook haar land- en streekgenoot Bohuslav Martinu leerde kennen. Ze volgde privé compositielessen bij hem en dirigeerde met groot succes zijn Klavecimbelconcert. Zo ontstond een vriendschap met haar vijfentwintig jaar oudere collega, die leidde tot een wederzijdse beïnvloeding. Beiden koesterden hun Moravische wortels en lieten zich tegelijkertijd inspireren door de moderne ontwikkelingen, met name door het in Parijs zo populaire neoclassicisme, waarin componisten teruggrepen op muzikale modellen uit de klassieke periode.

Maar anders dan bijvoorbeeld de leden van de zogenoemde 'Groupe des Six', die ook een flinke dosis humor in hun noten stopten en aansluiting zochten bij het cabaret en vaudeville, ontwikkelde Kapralova een uiterst serieuze stem. Dit is muziek waarin elke noot ertoe doet: zij stroomt als vanzelf uit de instrumenten voort en koppelt een grote natuurlijkheid aan een diepe, gloedvolle onderlaag, waarin we de latente weemoed van Kapralova's Slavische gemoed herkennen. Vooral haar liederen zijn van een aangrijpende schoonheid.

Als Kapralova in 1940 niet vroegtijdig door tuberculose geveld was, was zij beslist uitgegroeid tot een van de belangrijkste componisten van de twintigste eeuw.

***Last Concertino**, tv documentaire over Vitezslava Kapralova. Hieronder zie je een aantal stills uit die documentaire.*

Het examen

Het beroep van componist klinkt voor velen misschien stoffig en oud, maar het is nog steeds een echt beroep. Claudia Rumondor is sinds kort één van de gelukkigen die zich zo mogen noemen. Ze gunt E!M-ers een kijkje achter de schermen van haar afstuderen.

Vandaag is het precies een maand geleden dat ik eindexamen deed. Daarna werd ik meteen ziek en moest ik ook nog eens de voorbereidingen voor Indonesië treffen. Echt tijd om te evalueren is er dus niet geweest. Terwijl dat wel nodig is!

De aanloop naar het examen was heftig. Mensen bij elkaar krijgen, avonden tot laat repeteren, enthousiasmeren. Ik had voor mijn examen bij een paar stukken bewust gekozen voor amateurgezelschappen. Niet alleen omdat ik er graag mee werk, maar ook om de commissie te laten zien dat ik de realiteit van de muziekwereld ken. Feit is dat een heleboel werk niet altijd door professionals kan worden uitgevoerd. In het repetitieproces was het opvallend dat de kritische vragen juist veel vaker van de amateurs kwamen, dat er onder hen een veel grotere weerstand (en vanzelfsprekend moeite) tegen het idioom was, maar het resultaat was dat ze het op het eind opeens 'begrepen', en er bovendien echt wat van geleerd hadden. En dat is natuurlijk heel leuk om te zien.

De dag van het eindexamen was ik al belachelijk vroeg in de Bachzaal om te soundchecken en dingen klaar te zetten. Vanaf half twee werd het opeens heel druk, met een blazersensemble dat nog even moest repeteren, lampen die klaargezet moesten worden, stoelen, lessenaars, een harpstuk waar nog wat aan geschaafd moest worden, een draaiorgel dat te vroeg kwam en een eindexamen voor me dat uitliep.
Met een heleboel hulp van vooral Laud, Sjoerd en H1, is het op wonderbaarlijke wijze gelukt om alles klaar te krijgen en redelijk op tijd te beginnen. Mijn opzet was dat alles al op het podium zou staan. Alle spelers, spelend of niet, waren zichtbaar, behalve het koor, dat op het achterbalkon stond opgesteld.

Draaiorgelstuk?!

Het stuk voor 'De Pekinees'. Zelf heb ik mijn nieuwe registratie niet meer (helemaal) gehoord! Wel stukjes op de video die in orde klonken. Het draaiorgel stond buiten voor de Bachzaal opgesteld.
Dat werkte heel goed. Mensen wisten meteen waar ze moesten zijn, het was mooi weer, men bleef buiten staan praten. De commissie was er groots mee en het stuk

was goed. Een simpel walsje ontspoorde in een mechanische chaos. Misschien niet de meest muzikaal uitdagende compositie, maar het werkte.
Hujan: hoe de regen het water wegspoelt
Bij binnenkomst moest het publiek orden ondergedompeld in elektronische klanken van pratende mensen, die daarna zouden
veranderen in mijn compositie. Het enige minpunt was, dat het publiek al te vroeg zat en toen ook meteen stil werd, waardoor het plotselinge geroezemoes uit de boxen nogal vervreemdend werkte, wat op zich ook wel weer leuk was. De geluiden van de voetbalwedstrijd waren erg stoer, al was het alleen maar omdat Robben echt in de eerste helft al 1-0 had gescoord! Mijn moeder vond het vreselijk dat ik haar stem had gebruikt, vooral omdat ze in het Indonesisch aan het schelden was, maar ja, daar was de titel nou eenmaal aan ontleend.

Flos Virginum of: van de Noot een Deugd
Mijn koorstuk als strijkkwartet was zeer intiem, zoekend, tastend, onzeker, maar daardoor heel intens. Met heel veel hulde

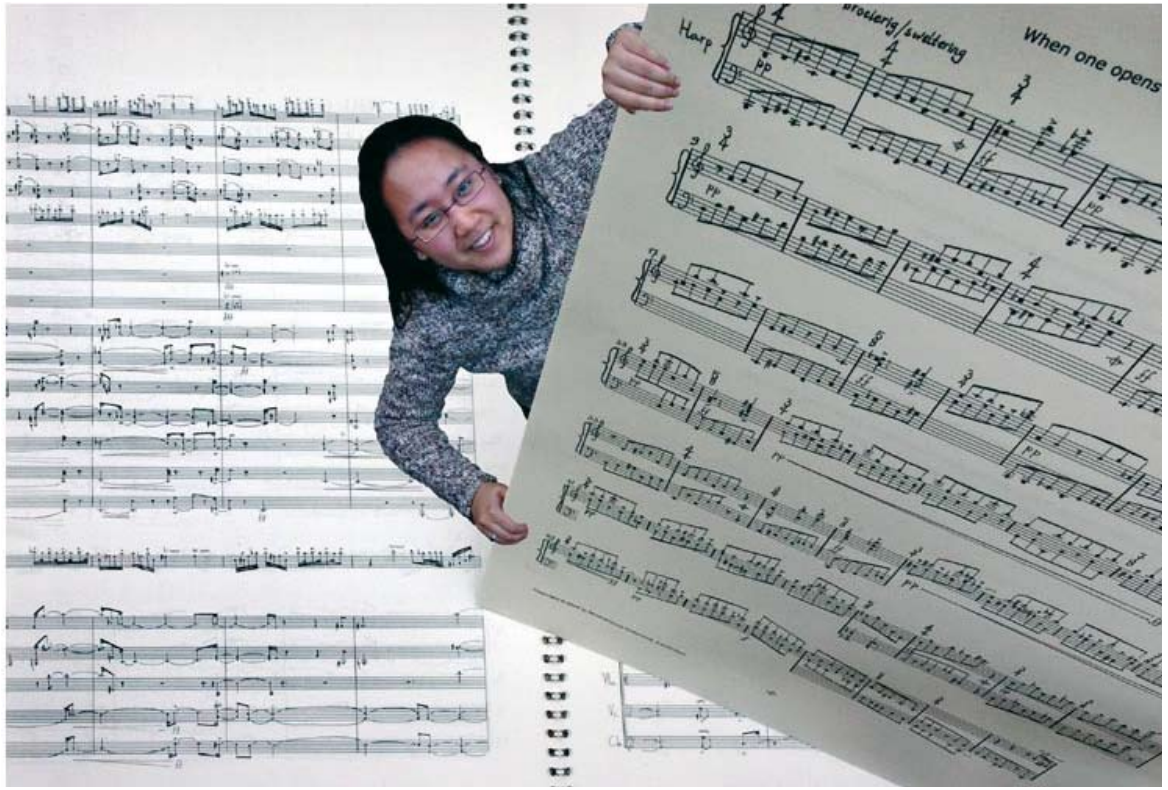

aan Max Knigge, die in het weekend op elk eindexamen zijn alt heeft laten zingen en met heel, heel veel overgave en inzicht heeft deelgenomen aan alle repetities (ook in het harpstuk).

De Dobbelsteen (door Casimir Geelhoed)
Nocturne No. 1 (door Max Snel)
Het idee om mijn leerlingen van 11 een belangrijke rol te laten spelen in het examen was een goede zet. De filosofie van het examen was immers te laten zien waar ik de afgelopen jaren mee bezig ben geweest. Lesgeven is daar een belangrijk onderdeel van. Het stuk van Casimir kreeg een mooie uitvoering door

klarinet en fagot. Zelf speelde ik het stuk van Max, wat gezien de omstandigheden (1 minuutje inspelen op de harp van Anton, die ik niet gewend was) best goed ging. Max was er in ieder geval blij mee en stuude me later een verslag waarin hij de titel van zijn stuk verandert in Nocture voor Claudia. Misschien dat ik dat verslag later nog eens plaats.
Petita or: Music to a Non-existing Film
Janneke Slokkers als obligate klarinet was geweldig! Het Amsterdams Blazers Collectief had toch bijzonder weinig repetities aan mijn stuk besteed, maar speelde wonderwel goed. Het was geen gemakkelijk stuk voor ze, maar de uitvoering was in orde. Later hoorde ik van veel mensen dat ze dit stuk te lastig of niet mooi vonden. Te grimmig, of complex. Grappig, want ik heb het stuk twee jaar geleden geschreven en ik was toen eigenlijk best blij met hoe het klonk. Ik zou wel wat instrumentaties kunnen veranderen, denk ik, maar sommige 'onhandige' stukjes vond ik ook wel weer charmant.

20STE EN 21STE EEUWS

Under Construction
Dit stuk werd door de meesten geroemd. Omdat het lekker (want minimalistisch) klinkt. De speler werd virtuoos genoemd. Maar eigenlijk was hij nogal ziek die dag, had te weinig gerepeteerd en hij maakte heel veel fouten! Er waren momenten waarop hij maar wat deed, weliswaar in de lijn van het stuk, maar toch. Dit is echter ook een kwaliteit van een goede musicus: kunnen improviseren als het even niet goed gaat. En dat deed hij prima. Bovendien, ach, er bleef nog wel iets van mijn stuk over...

Flos Virginum
Het koor had het zwaar. Het was bloedwarm, daar kwamen de felle lampen nog eens bij en het feit dat ze als voorlaatste aan de beurt waren. Maar het heeft zich kranig geweerd en een voor hen zo goed mogelijke uitvoering gegeven. De plaatsing op het balkon werkte en zorgde volgens mij voor enige ontspanning in het programma, wat meteen weer een nieuwe spanningsboog opleverde.

CLAUD's 2nd
Clouds over Rue de Mont d'Or (Awan2 diatas jalan Gunung Mas)
Anton was fenomenaal. Zijn harp projec-

teerde prima en het zag er
bovendien prachtig uit. Dick dirigeerde briljant: simpel, kordaat, zichzelf wegcijferend, maar daarmee het stuk tot grote hoogte brengend. De blazers waren solide, de strijkers bewonderenswaardig. Wat hebben die het moeilijk gehad, ook tijdens de repetities, maar wat deden ze het goed! Mijn moeder vond het stuk mooi, en dat is voor mij altijd het leukste compliment.

De commissie was tevreden. Ik kreeg (helaas) niet zoveel inhoudelijk commentaar, maar op dat moment was dat niet zo belangrijk. Ik mag in ieder geval naar de voortgezette opleiding, met een 8,5 op zak.

Grote tegenslag van de dag was dat de jongens uit Hilversum, die alles zouden opnemen, niet kwamen opdagen en er dus geen goede geluidsopname van enkele premières is (vooral van het harpstuk baal ik enorm).

Grote voorspoed is dat ik vorige week een mailtje kreeg dat ik ben toegelaten tot het honours program 'Ruim baan voor talent', waar ik vlak voor mijn vertrek naar Indonesië nog voor had staan kopiëren en cd'tjes branden omdat ik niet live bij de auditie begin juli kon zijn. Het programma houdt eigenlijk in dat ik mijn eigen programma bovenop mijn masterprogramma mag samenstellen. Ik kan dus lessen gaan volgen in het buitenland, met het conservatorium in Amsterdam als thuisbasis, maar bijvoorbeeld ook opnameapparatuur aanschaffen. Want de commissie heeft me bovendien het volledige bedrag van 5.000 euro toegekend om mijn programma te kunnen verwezenlijken! Jeej!
En nu is het welverdiend vakantie. Vlak voor ik wegging heb ik nog met Daan bij een Indonees op de hoek van de Van Baerle zitten eten. Zeven jaar heb ik les van hem gehad. Volgend jaar bij iemand anders. Ik heb enorm veel van hem geleerd en hij is - langs de lijn - getuige geweest van heel veel belangrijke gebeurtenissen. De meeste daarvan waren toch bijzonder leuk. Ik ben een gezegend mens dat ik zoveel kansen heb gekregen, en nog steeds krijg, om mezelf te ontwikkelen.
En - al zeg ik het zelf - het lukt aardig.

Nederlands Strijkers Gilde ontvlucht de realiteit!

met dank aan musicologiestudente én NSG-violiste Ines Loegers

Heb jij de Zoroasterconcerten gemist of kun je simpelweg niet genoeg krijgen van 20e en 21e eeuwse muziek? Kom dan eens gratis luisteren naar het Nederlands Strijkers Gilde, want... E!M heeft vrijkaartjes beschikbaar voor razende reporters! Heb je interesse, laat even een berichtje achter op:
www.encoremagazine.nl .

Ines Loegers

'Onderhuidse onrustige bewegingen' is het thema van het tweede deel van de Kamersymfonie van Sjostakovitsj. Evrim Demirel, heeft speciaal voor het Nederlands Strijkers Gilde 5 Pieces for String Orchestra geschreven en ook in deze muziek, van de in Turkije geboren componist, zijn onrustige bewegingen te horen. Het Nederlands Strijkers Gilde zoekt deze zomer een week lang de rust op in Westernieland, ver weg van de drukte van het alledaagse leven om deze verontrustende stukken in te studeren.

Het Nederlands Strijkers Gilde

Het Nederlands Strijkers Gilde is een landelijk projectstrijkorkest dat jaarlijks samengesteld wordt uit gevorderde amateurs. Het orkest studeert tijdens een intensieve repetitieweek een avontuurlijk en eigentijds programma in, dat daarna tijdens drie concerten in Nederland ten gehore gebracht wordt. De muziekliefhebbers staan onder leiding van de jonge talentvolle dirigent Jussi Jaatinen en soliste in het Concerto Funèbre is violiste Marlene Hemmer. - zie de poster op de volgende pagina

Nederlands Strijkers Gilde
Kristallen Jubileum
www.nederlandsstrijkersgilde.nl
Bacewicz - Concerto voor Strijkers
Hartmann - Concerto Funèbre
Demircl - 5 Pieces for String Orchestra
Sjostakovitsj - Kamersymfonie Op. 73a
Jussi Jaatinen dirigent
Marlene Hemmer viool
15 jaar
NSG
19 juli Pieterburen Try-Out N.H. Kerk 20.15 uur
20 juli Groningen Lutherse Kerk 20.15 uur
21 juli Amsterdam Keizersgrachtcentrum 20.15 uur
22 juli Utrecht Geertekerk 15.00 uur
FONDS
amateurkunst
podiumkunsten
Prins Bernhard Cultuurfonds
VSBfonds
geeft cultuur de kans

POPSTARZ

BJÖRK! (deel 2)

Heb je in de vorige E!M gelezen over het beroemde Brodsky Quartet? Na Elvis Costello is nu Björk aan de beurt voor een samenwerking. Trendybella Véronique schreef een biootje over deze arty IJslandse.

Björk Guðmundsdóttir is op 21 november 1965 geboren in Reykjavik, IJsland. Ze is zangeres en songwriter en de voormalige leadzangeres van de alternatieve rockband The Sugarcubes. In een vroeger verleden heeft Björk ook geacteerd. Ze was onder andere te zien in de hoofdrol van de film Dancer in the Dark van de Deense regiseur Lars von Trier. Nadat de band waarin ze zong in 1992 uit elkaar ging besloot ze in haar eentje door te gaan. In 1993 is zij haar solocarrière begonnen onder de naam 'Björk'.

Deze actieve dame is vooral bekend om haar belangstelling voor veel verschillende muziekgenres (en het gebruik hiervan in haar muziek), waaronder pop, jazz, alternatieve rock, elektronische muziek en klassieke muziek. Ze experimenteert ook graag met het combineren van deze genres en heeft inmiddels wereldwijd meer dan 15 miljoen albums verkocht.

Haar muzikale carrière is al vroeg begonnen. Om precies te zijn op haar 11e, toen ze klassieke piano en zang ging studeren. Haar muziekleraren waren heel enthousiast dat Björk zo jong al zo goed was, en ze stuurden een opname van haar, waar ze het nummer 'I love to love' van Tina Charles speelt, naar het radiostation van IJsland. Niet lang daarna was het nummer te horen op de radio en kreeg ze een platencontract aangeboden. In 1977 kwam haar debuutalbum, getiteld Björk, uit. Het bestond uit een aantal IJslandse kinderliedjes en covers van populaire liedjes zoals 'The fool from the hill' van The Beatles dat ze in het IJslands zong. Een leuk detail is dat Björks stiefvader haar op dit album op gitaar begeleidde.

In 1980 studeerde Björk af aan het conservatorium en vormde ze met bassist Jakob Magnússon de band Jam-80. Later

werd deze band Tappi Tíkarrass. Het album van deze band, Miranda, werd in 1983 uitgebracht. Na een paar albums en een aantal keer van band en samenstelling te wisselen, ontstond uiteindelijk de band The Sugarcubes. De eerste single van deze band was 'Birthday', die in het IJslands en in het Engels werd uitgebracht. De single werd een hit in Engeland en in 1988 namen ze hun eerste album op dat 'Life's too good' werd getiteld. Met dit album behaalde de band internationale successen. Björk kon hier niet al haar talenten in kwijt, en deed naast de band ook wat kleine projecten. In 1990 nam ze een album op met de jazzgroep Trio Guðmundar Ingólfssonar (uitgebracht in IJsland) en zong ze in enkele nummers op het album 'Gling-Gló' van 808 State. Deze laatste samenwerking wekte haar belangstelling voor housemuziek.

Bekend moment

Bij de Academy Awards in 2001 trokken veel aanwezigen hun wenkbrauwen op toen Björk op de rode loper verscheen in een zwanenjurk die door Marjan Pejoski was ontworpen. Ze gebruikte de jurk later ook op de voorkant van het album 'Vespertine'. De actie van de zangeres werd uitgebreid besproken in de media en bezorgde haar veel positieve publiciteit. De mediawereld was razend enthousiast en volgens verscheidene experts was dit de beste jurk die ooit bij de Oscaruitreiking werd gedragen. De modewereld was echter veel minder enthousiast en Björk werd door hun afgeschilderd als de slechtst geklede vrouw ooit bij de Oscars. Ook werd ze in verschillende shows belachelijk gemaakt, met bijvoorbeeld opmerkingen dat ze niet kon komen omdat iemand haar had neergeschoten. Ze dachten dat ze een langslopende vogel was. Heel flauw.

Het kon Björk allemaal niet zoveel schelen. Ze deed toch al altijd waar ze zin in had en daar gaat ze gewoon mee door, of de media het nou de hemel in prijzen of de grond in boren. Go Björk!

POPSTARZ

ROBBIE WILLIAMS

Robert Peter Williams is geboren op 13 februari 1974 in Stoke-on-Trent. Tot zijn derde jaar woonde hij samen met zusje Sally en zijn ouders Jan Williams en Pete Conway (artiestennaam) boven hun eigen café: "The Red Lion". Toen zijn ouders gingen scheiden verhuisde Robbie samen met Sally, moeder en oma naar een ander huis in dezelfde plaats.

Het zingen en acteren zit hem in het bloed en dat laat hij al op jonge leeftijd zien. Tijdens zijn schooltijd wordt hij lid van de plaatselijke theaterschool en speelt hij mee in veel musicals en andere theatervoorstellingen. Zijn grootste succes heeft hij als "Dodger" in de musical Oliver.

Zoals jullie vast al weten, begon deze cute zanger zijn popzangcarrière in Take That, de band die in 1990 gevormd werd door zanger en songwriter Gary Barlow. Op de audities zong Robbie uit "Joseph and the amazing technicolor dreamcoat" en het nummer "Nothing Can Divide Us" van Jason Donovan. Hoewel het heel goed ging, leek Robbie totaal niet in de groep te passen en vijf jaar later stapte hij uit de toen beroemdste jongensband van de wereld. Het laatste album waar Robbie binnen Take That op te horen is, is "Nobody Else" uit 1995. De singles "Sure, "Back for good" en "Never forget" worden alle drie nummer één hits.

In augustus 1996 kwam zijn eerste eigen single uit, de George Michael cover "Freedom". In 1997 volgde "Old Before I Die". Beide singles waren successen in Engeland en daarmee maakte hij de weg vrij voor de komst van zijn eerste soloalbum, Life Thru a Lens, later dat jaar. Jammer genoeg flopten bijna alle nummers van deze plaat, behalve het allerlaatste lied dat hij uitbracht…

"Angels" zorgde voor de internationale comeback van Robbie. Het werd in februari 2005 door de Engelsen, tijdens de Britse muziekprijzen, gekozen tot beste lied van de afgelopen 25 jaar. Ook stond het op plaats 11 in de top 2000 van 2005. Soloartiest Robbie Williams werd een bekendheid in Europa!

Met zijn tweede album "I've Been Expecting You" kwam ook de doorbraak in de VS, mede doordat dit album werd voorafgegaan door de single Millennium, gebouwd rondom de James Bond theme "You Only Live Twice". Al gauw volgden er meer albums, de S(w)ing When You're Winning.

De clip van RockDJ werd een grote hit en haalde Nederland slechts een 6e plaats in de top 40. Het lied sloeg aan in de Verenigde Staten, maar de clip werd als schokkend ervaren, hoewel (of juist waardoor?) hij wel werd genomineerd voor de MTV Video Music Awards.

In 2001 bracht Robbie een cd uit met covers van vele nummers uit

POPSTARZ

ROBBIE WILLIAMS

de jaren 50 en 60, zoals Ain't That A Kick In The Head, Things en Mack The Knife en de bekendste: het duet Something Stupid op met Nicole Kidman, oorspronkelijk gezongen door Frank Sinatra en zijn dochter Nancy. Robbies cover van Bobby Darins' Beyond the Sea werd gekozen voor de soundtrack van de Disneyfilm Finding Nemo.

In 2002 maakte Robbie een uitstapje naar de rockmuziek met Escapology, waarop onder andere de single Feel staat, met de bekende zwart-wit clip. In de album top 1000 aller tijden van Radio Veronica eindigde Escapology op nummer 78.

De clip van de volgende "Escapology" single, Come Undone, werd gecensureerd door MTV Europa, omdat Robbie in de clip seks had met twee vrouwen en er reptielen en insecten in vrouwenmonden te zien zijn. Door die ban werd het nummer des te populairder. In 2006 verscheen Rudebox, waarop Robbie experimenteert met elektronische muziek. Op deze plaat zingt hij nauwelijks, het grootste gedeelte is gerapt. De derde single die van het album wordt uitgebracht is She's Madonna. Deze song is gebaseerd op een gesprek dat de zanger had met de man van Madonna, Guy Ritchie. In dit gesprek vertelde Ritchie dat hij zijn toenmalige vriendin voor Madonna gedumpt had met de woorden: "I love you baby, but face it, she's Madonna!"

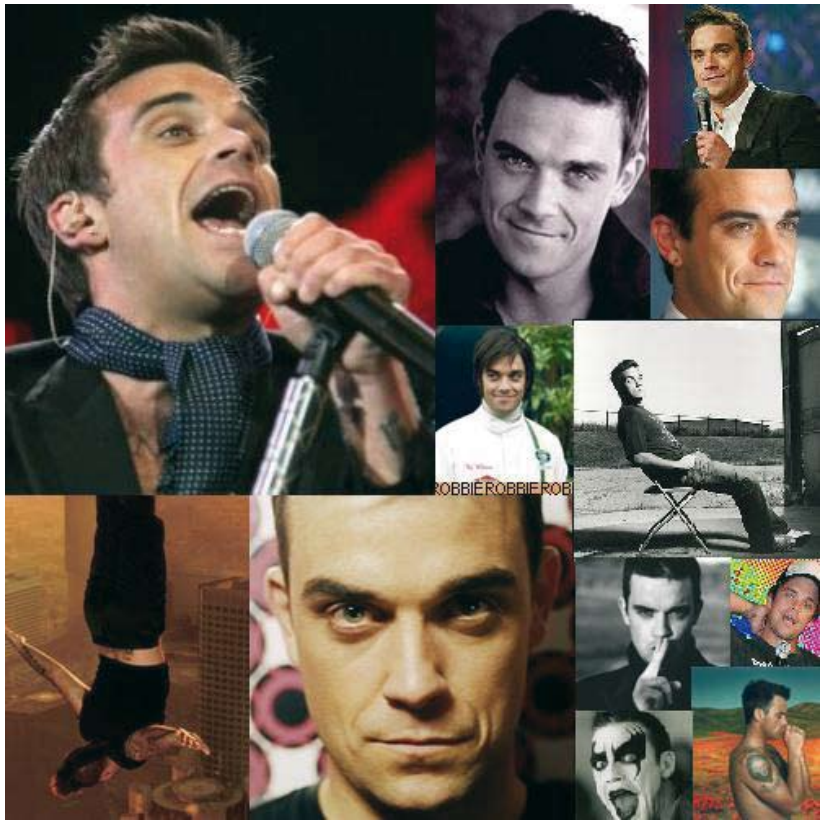

In 2002 werd Robbie door de Britten gekozen tot een van de 100 grootste Britten ooit. Later zou hij op plaats 17 eindigen in Channel 4's lijst van verschrikkelijkste Britten ooit. Robbie is momenteel single en woont in LA. In Engeland is hij ambassadeur voor Unicef.

Zijn kledingstijl is vaak een inspiratie voor andere jonge mannen, maar wist je dat Robster ook mobiele telefoons ontwierp? Dankzij Sony Ericsson en T-Mobile bestaat er een heuse Robbie Williams handy, de W300 Walkman-GSM met Robbies logo op de achterkant. Er zitten ook speciale verrassingen in! Leuk cadeau voor je vriendje?

De collage op deze pagina is gemaakt door Darlyne

POPSTARZ

WITHIN TEMPTATION

Zelfs al zou je ze nog niet kennen - wat ik me nauwelijks voor kan stellen - dan nog heb je ze vast al wel een keer langs zien komen op televisie.: vijf stoer geklede heren en een prachtige vrouw in een romantische jurk, gebaseerd op de middeleeuwen.

Dat zijn gitaristen Robert Westerholt en Ruud Jolie, bassist Jeroen van Veen, toetsenist Martijn Spierenburg, drummer Stephen van Haestregt en last but not least zangeres Sharon (Janny) den Adel, boegbeeld van de groep. Samen vormen ze Within Temptation, een metalband die vooral symphonic & gothic metal (met vleugjes rock en hardrock) ten gehore brengt.
Het trio Robert, Jeroen en Sharon staat aan de wieg van WT, dat begon onder de naam The Portal. Aanvankelijk vertoonde hun muziek veel overeenkomsten met die van The Gathering, maar al gauw lukt het dit drietal om een eigen geluid te ontwikkelen. 'Toch was The Gathering niet onze belangrijkste invloed', aldus Robert. 'In die periode werd ik ook beïnvloed door Marillion, Fish, the Cure, Iron Maiden en het wijde scala van de death metal." Hoe het ook zij, hij was er toen al zeker van dat zijn band bombastische muziek wilde gaan scheppen, die tegelijk melodisch en snoeihard zou zijn. Ze veranderen hun naam in Within Temptation en drummer Richard Willemse wordt vervangen door Dennis Leeflang. Hun eerste demo, Enter, wordt opgenomen in 1996.

Ivar de Graaf volgt drummer Dennis op en met hem (Ivar) wordt het album Enter opgenomen. De atmosferische metal wordt direct razend populair in de undergroundscene. Hierna volgen de eerste grote optredens, zoals op Dynamo Open Air. In november touren Within Temptation en Orphanage samen door Europa.
In het voorjaar van 1998 neemt de band een minicd op met zowel originele nummers in een remix als speciaal gecomponeerde songs. Ivar werkte nog mee aan deze opnames, maar toen The Dance uitkwam werd hij vervangen door Ciro Palma. The Dance lijkt qua stijl erg op Enter, maar met nummertje drie heeft WT zijn koers iets verlegd, minder metal en grunt, meer bombastische Keltische rock.
Ondanks de groeiende carrière van de band studeerden alle bandleden nog steeds. Daarom werd besloten om in 1999 een pauze te nemen, zodat studies afgerond konden worden. Het jaar 2000 zou een vruchtbaar jaar worden voor de band. Er werd opgetreden op alle grote Europese festivals en in december kwam het tweede album 'Mother Earth' uit. Zowel luisteraars als critici waren laaiend enthousiast over

POPSTARZ

WITHIN TEMPTATION

deze cd; muziekblad 'Aloha' tipte Within Temptation als "klaar voor de grote doorbraak". Mother Earth stond meer dan drie maanden in de Nederlandse album charts en de gelijknamige single werd platina. Het album The Silent Force is in alle opzichten de overtreffende trap van Mother Earth. Naast het bijna geheel verloren gegaan van de harde gitaren, is ook de stem van zangeres Sharon den Adel een stuk ingetogener, waardoor de CD veel minder extreem is dan zijn voorgangers en meer gericht op het grote publiek. Populair gezegd: ze zijn nu wat minder gothic en wat meer rock. En dat zie je ook weer terug in de jurken van Sharon!

TSF staat vol prachtige melodieën, met bombastische begeleidingen van onder meer een heus Russisch koor. De cd kwam op nummer 1 binnen in de Nederlandse CD top 100 en de bandleden brachten professionele videoclips uit van Stand My Ground, Memories en Angels. Met die kunstwerkjes brak Within Temptation definitief door, ook in Oostenrijk, Zwitserland, België en vooral Duitsland, waar de band nog populairder is dan in ons kikkerlandje.

Jammer genoeg hebben met die "popularisering" sommige diehard fans van Enter en The Dance nu juist minder met Within Temptation. De band versterkt het idee van hun nieuwe sound ook door bij liveconcerten vrijwel alleen nummers van hun laatste 2 cd's te spelen.
In mei 2007 kwam het 5e album uit: The Heart Of Everything. Deze cd werd voorgegaan door de single "What Have You Done", duet met Keith Caputo van de Amerikaanse band Life of Agony. Met THOE bewijst de band muzikaal alleen maar verder gegroeid te zijn en ook Sharons zangtechniek (nu met iets minder kopstem) wordt steeds stabieler en ze laat meer kleuren horen. Sowieso is deze plaat diverser en sommige nummers vragen dan ook om een ander stemgeluid dan dat we voornamelijk van haar gewend zijn. THOE is het eerste album dat ook in de USA uit zal komen.

Robert zegt zelf over het nieuwe album: "Ondanks dat het duidelijk hoorbaar is dat dit een Within Temptation album is, heeft er ook veel ontwikkeling en verandering plaatsgevonden. Sharon laat meer dan ooit haar veelzijdigheid als zangeres zien - krachtig, melodieus, uitdagend, emotioneel, gevoelig, het staat er allemaal op. Dit album is dynamisch, ener-

POPSTARZ

WITHIN TEMPTATION

giek, meer gitaar-georiënteerd en heeft over het algemeen een meer natuurlijke sound."

Within Temptation verkocht wereldwijd meer dan 1,2 miljoen CD's en DVD's. Dat maakt de band niet alleen Nederlands best verkopende band in het buitenland, maar ook internationaal één van de snelst groeiende nieuwe rock acts. Ze hebben de afgelopen jaren zo ongeveer alle te behalen Nederlandse prijzen in de muziekindustrie binnengehaald, waaronder viermaal de Conamus Exportprijs, wat een record is. Maar dat is niet alles. Het belangrijkste is, dat Within Temptation de metal weer op de charts zette. Zij wisten ook buiten de gothic-scene een luisterend oor te vinden, doordat ook de populaire radiozenders hun muziek draaiden.

Ook privé lijkt het geluk met WT te zijn: Sharon&Robert hebben een relatie en op 7 december 2005 werd hun dochter, Eva Luna, geboren. Stephen van Haestregt en zijn vriendin Veronique hebben een zoontje: Silvin.

POPSTARZ

WITHIN TEMPTATION

Het klinkt allemaal als een sprookje en sprookjesjurken zijn dan ook de favoriete kledingstukken van zangeres Sharon. Van die prachtige pompeuze baljurken, een lekker contrast met de ruige 'look' van de overige groepsleden. 'Zelf werk ik in de modewereld', zegt Sharon, die al haar jurken zelf ontworpen heeft. 'Als kind was ik steeds betoverd door het verhaal van Assepoester en m'n ouders hebben me dat verhaal op z'n minst duizend keer verteld. Het stuk waar de elfjes de baljurk maken is m'n favoriete onderdeel van het verhaal. Ik heb steeds die baljurken bewonderd…" en ja, ze weet dat ze ermee boft, want "meestal draag je zo'n jurk één enkele keer in je hele leven - en dat is op je trouwdag."

POPSTARZ

GWEN STEFANI

Gwendolyn Renée Stefani is één van die jaloersmakende meiden die álles lijken te kunnen; zij werkt onder meer als zangeres (rock, pop en dance), songwriter, danseres, modeontwerpster en actrice. Ze werd geboren op 3 oktober 1969 in Fullerton, Californië, en is vernoemd naar een stewardess in de bestseller "Airport" uit 1968. Haar middelste naam, Renée, komt van het nummer ''Walk Away Renée''.

Deze trendsetter begon haar celebstatus als leadzangeres van de skaband (met new wave invloeden) No Doubt. Gwens broer Eric was toetsenist bij de band No Doubt, maar verliet de band om als stem van een karakter van The Simpsons verder te gaan. De andere bandleden zijn Tom Dumont, Andrian Young en Tony Kanel, met wie Gwen 8 jaar lang een relatie had.
De band maakte twee albums: No Doubt en The Beacon Street Collection en de leuke reacties daarop waren een grote inspiratie om door te gaan. Na drie jaar hard werken

kwam in 1995 het album Tragic Kingdom uit. Hierop staan onder andere de hit Don't Speak (over de breuk tussen Tony en Gwen) en Just a Girl, twee nummers die meiden van Japan tot Mexico mee kunnen zingen. Dit betekende hun grote doorbraak.
Gwen schrijft erg persoonlijke songs, ook Spiderwebs en Happy Now? gaan over haar relatie met Tony. Gelukkig is ze daar inmiddels alweer helemaal overheen, in 1995 ontmoette ze de toenmalige Bush-voorman Gavin Rossdale op een concert van haar band, met wie ze vrijwel direct een relatie kreeg en inmiddels getrouwd is en een zoontje heeft: Kingston James McGregor Rossdale.
Zoals we wel vaker zien, is het voor een band heel moeilijk om een eerste succesvolle plaat te evenaren. Hun album Return of Saturn was dan ook een matig succes, waar alleen de diehard fans enthousiast over lijken. Maar nummertje drie, de reggae-cd Rock Steady werd beter ontvangen, niet alleen door de fans, maar ook door de serieuzere muziekcritici. De singles Hey Baby en Underneath It All wonnen allebei een Grammy Award.
Toch besloot Gwen in 2004 dat er meer

POPSTARZ

GWEN STEFANI

moest zijn dan alleen het zingen in Do Doubt. Ze nam een solo-album op met pop- en dance-nummers, vol verwijzingen naar de r&b en hiphop. De titel? Love.Angel.Music. Baby. Deze cd werd een groot succes, het album debuteerde in de "Billboard 200" op nummer 7, met meer dan 310.000 verkochte exemplaren in de eerste week.

De derde single ervan (Hollaback Girl) werd een nummer 1-hit in de Verenigde Staten en in Australië en is zelfs de eerste Amerikaanse single die meer dan een miljoen keer tegen betaling gedownload werd. Cool deed het ook bepaald niet slecht, het werd in 2005 één van de favoriete singles van radiodj's.

In datzelfde jaar ontving Gwen maar liefst vijf Grammy Award-nominaties voor onder meer "Album of the Year", "Best Female Pop Vocal Performance" en "Record of the Year". Haar tweede soloalbum heet The Sweet Escape en is opgenomen in 2006. Van deze cd is nu één nummer ook als single uitgebracht: Wind it Up. In april 2007 zal Gwen beginnen met touren om The Sweet Escape te promoten.

In de media staat Stefani bekend als een trendsetter op het gebied van mode. Bij de

release van haar eerste album lanceerde ze ook haar kledinglijn L.A.M.B. Die letters gaan niet alleen maar over haar album, maar ook over vier Harajuku meisjes, met de namen (raad maar…) Love, Angel, Music en Baby. Deze vier zijn te zien op albumcovers en in videoclips, in de laatste zelfs met blond haar! Harajuku Girls zijn vernoemd naar het gebied rond Harajuku Station in Tokio, Japan, een populair shopgebied voor Japanse fashionista's, in een Gothic Lolita stijl.

Gwen heeft verschillende stijlperiodes gehad. Ze begon als stoer punkrockmeisje en werd bekend om de bikinitopjes bóven andere kleding, Swarovskikristallen als tattoo's, knotjes in haar haren en looks als Marilyn Monroe, Lolita, Harajuku en Bikini Chic.

Wil je lijken op Gwen? Kies dan superlichte foundation, met alleen wat blush op je jukbeenderen. Epileer je wenkbrauwen en zet ze flink aan met een potlood. Zwarte lijntjes onder en boven je ogen, flink wat mascara en vooral heel erg veel hele rode lippenstift. Dat is de look van Gwen Stefani!

POPSTARZ

HILARY DUFF

Een tienerdroom kwam uit voor Hilary Erhard Duff, die als kind al niets liever wilde dan een ster worden... ze werd geboren op 28 september 1987 in de Texaanse stad Houston en kwam uit een muzikale familie: haar moeder Susan is producer en haar twee jaar oudere zus Haylie is ook muzikante. Haylie schreef mee aan verschillende liedjes van haar zusje "Juicy" (de troetelnaam van Hil), waar ze ook de backing vocals voor deed. Momenteel zingt Haylie in haar eigen groep 'Inventing Venus'.

Dat Hil het wil maken in de showbizzwereld weet ze al snel. Op haar zesde gaat ze op balletles en daar blijkt ze een speciaal talent te hebben. Misschien is dat de magische X-factor? Feit is, dat ze de aandacht als vanzelf naar zich toe zuigt en dat verklaart ook haar succes als muzikante en actrice! Na minder dan een jaar balletles mag ze al mee op tournee met het 'Cechetti Ballet' en niet veel later maakt ze haar officiële debuut op het podium in 'The Nutcracker'.

Podium smaakt naar meer en – aangemoedigd door haar moeder – besluit de jonge Hilary dat ze een tv-ster wil worden. Na aantal reclamespotjes en haar eerste rolletje in de tv-serie 'True Women', volgt al gauw haar eerste televisiefilm (als het lieve heksje Wendy in 'Casper meets Wendy'). Dan wordt Hilary gevraagd voor de rol van Lizzie MCguire in de gelijknamige tienerserie. And that's where it all started…

Niet alleen in Amerika, maar ook in Europa worden serie én hoofdrolspeelster razend populair. Dan begint Hilary, in navolging van haar zus, ook aan haar zangcarrière. Ze neemt zangles en in 2002 besluit ze een kerstalbum op te nemen, met onder meer duetten met Christina Milian en Lil' Romeo. Toch zal ze haar zangcarrière nog even uit moeten stellen, vanwege een luxeprobleem: Hilary is een veelgevraagd actrice geworden! In de Italiaanse hoofdstad wordt 'The Lizzie MCguire Movie' opgenomen en kort daarna staat ze weer voor de camera voor de film 'Agent Cody Banks' waarin ze de rol van Nathalie Conners vertolkt.

Juicy schittert op het witte doek in 'Cheaper by the Dozen' en 'A Cinderella Story'. Na het acteerwerk stort ze zich helemaal op het zingen. Ze wordt daarbij geholpen door veel indrukwekkende namen; iedereen is erg onder de indruk van het jonge meisje. In augustus 2003 ligt haar officiële debuutcd in de winkels, vol aanstekelijke pop-rock nummers, met een vleugje electro en dance erdoor. Deze cd krijgt de titel 'Metamorphosis', omdat iedereen verschillende gedaanten uitprobeert.

Van de cd gingen ongeveer zo'n vijf miljoen schijfjes over de toonbank. Ook werden verschillende songs gebruikt als soundtrack van Hilary's films. In het najaar van 2003 gaat Hilary op tournee om haar eerste cd te promoten. Tijdens deze tour wordt ook haar eerste muziek-dvd opgenomen: 'The Girl can Rock'.

POPSTARZ

HILARY DUFF

Maar Hilary is nog lang niet klaar en in september 2004 komt haar tweede album uit, dat simpelweg 'Hilary Duff' heet.

Daarna volgt weer een "metamorfose" tot actrice, maar wel in een muzikale film: 'Raise your Voice', een film die jongeren ertoe aanzet om hun droom te volgen, om zich niet te laten ontmoedigen en altijd te blijven geloven in zichzelf en de wereld. Hil speelt daarin Terri Fletcher, een karakter dat behoorlijk op haar lijkt. Vrolijk, snoezig, 16… en dromend van een zangcarrière. Terri dient een aanvraag in om toegelaten te worden tot een prestigieuze zomercursus muziek die elk jaar gegeven wordt in Los Angeles, maar dat ziet haar vader niet bepaald zitten. De afloop van de film laat zich raden, maar leuk is 'ie zeker!

Tussendoor blijft Hilary in het echte leven ook optreden en dan niet alleen op een schooluitvoering, maar over de hele wereld. Maar haar acteerwerk daarvoor opzij schuiven? Mooi niet, dus! In het voorjaar van 2005 heeft ze 'Material Girls' op genomen, waarin ook zus Haylie speelt. Behalve deze film is Hilary ook druk geweest met 'Cheaper bij the Dozen 2'. En alsof dat alles nog niet genoeg is, is in augustus haar nieuwste album uitgekomen: 'Hilary Duff, Most Wanted' . Maar Juicy zou niet Juicy zijn als ze het daarbij zou laten… Ze ontwerpt ook kleding die "Stuff by Hilary Duff" heet en in de herfst van 2006 bracht ze een parfum op de markt onder de naam "With Love". Rond dezelfde tijd werd ook bekend dat ze in de huisdieren-aanvulling van de populaire computergame The Sims 2 te vinden zal zijn... Hil is gek op dieren en werkt ook aan haar eigen hondenlijn " L.D.D." (Little Dog Duff).

Anno nu heeft Hil maar liefst 17 films op haar naam staan en is ze te horen op 16 cd's. Naast haar glansrijke carrière als rolmodel in de film- en muziekwereld, zet Hilary zich ook in voor goede doelen, waarbij ze haar bekendheid natuurlijk in de strijd gooit! Zo is ze onder andere het gezicht voor de organisatie 'Kids With A Cause'.

Deze collage is van Lonneke Tommers van www.fashiondiva.nl

POPSTARZ

JENNIFER LOPEZ

Ze zingt, danst, acteert, poseert, runt meerdere bedrijven en ze heeft flair en stijl… maar 't is ook een zelfstandig en leuk meisje, dat ondanks alles toch zo gewoon is gebleven. Over wie ik het heb? J.Lo, natuurlijk!

Jenny from the Block werd inderdaad geboren in The Bronx, als Jennifer Lynn Lopez (op 24 oktober 1972). Haar ouders zijn allebei geboren in Puerto Rico, maar verhuisden in hun kindertijd naar The Big Apple.
Al op haar vijfde nam Jennifer dans- en zanglessen, daarna ging ze 12 jaar naar een katholieke school en was er vooral op de tennisbaan te vinden. De universiteit was niets voor haar, want het was in de showbizz dat ze het wilde gaan maken. Daarmee trad ze in de voetsporen van haar twee zussen. De oudste, Leslie Lopez, is een operazangeres; de jongste, Lynda Lopez, is televisiepresentatrice. Maar geen van tweeën zijn ze zo beroemd als "middelste" Jenny.
Lopez danste in de groep van Janet Jackson en is te zien in de videoclip van That's The Way Love Goes. Ze verhuisde met haar toenmalige vriendje naar Los Angeles waar ze wat gastrolletjes kreeg in sitcoms. Op het witte doek begon haar ster te stralen: ze speelde belangrijke bijrollen in Money Train en U Turn. In 1997 kroop Lopez

in de huid van de Mexicaanse zangeres Selena en een jaar later speelde ze aan de zijde van George Clooney in Out Of Sight. Inmiddels is ze de bestbetaalde Latino actrice én de eerste van Latijns-Amerikaanse afkomst die meer dan een miljoen dollar voor een enkele opdracht ontvanging.
En ook op muzikaal vlak veroverde ze de wereld! Haar debuutalbum On The 6 behaalde direct de tiende plaats in de Amerikaanse albumcharts. Opvolger J.Lo deed het nog beter en kwam binnen op één. Haar lekker dansnummers zitten vol latin- en dance-invloeden met hier een daar wat R&B en rap. Maar op haar eerste album staan ook geweldige ballads (vaak ook met een latin tintje).

Que Hiciste is de nieuwste single van Jennifer Lopez. Het nummer is, net zoals haar nieuwe album, volledig in het Spaans gezongen en daarmee de eerste Spaanstalige song die een nummer 1 hit werd op de Amerikaanse MTV (TRL Countdown).

POPSTARZ

Jennifer Lopez

Sommigen durven zelfs beweren dat dit haar beste song ooit is…. Wat vinden jullie? Bekijk de nieuwe videoclip van Que Hiciste op www.encoremagazine.nl!

J.Lo staat erom bekend dat ze graag verrast met haar kledingkeuze: vandaag classy, morgen weer een stoere hiphop outfit, overmorgen ultramodieus…. Toch is het niet al te lastig om je uiterlijk te inspireren op deze duizendpoot, door de honderden door haar gestylde artikelen. Van hiphop/ urban/ R&B-shirtjes tot ondergoed tot schoenen, het wordt allemaal verkocht in Jens winkels in The States en Rusland. Maar ook in Nederlands kom je zo aan haar "street glamour" kledingmerk ' J.Lo by Jennifer Lopez'.
En als je echt iets chic's in Lopez-stijl wilt, ga dan eens neuzen in haar collectie Sweetface, geïnspireerd op de elegante mode uit de jaren '50 en '60.

Ook haar parfums zijn hier verkrijgbaar, bijvoorbeeld Glow After Dark, de zevende geur van het huis Jennifer Lopez. J.Lo gaat met deze geur voor sexy en ondeugend, ideaal voor een opwindende 'night out'.

Het is een sensuele, zwoele geur met lychee, jasmijn, Marokkaanse roos en Indonesische patchoeli.

Maak je outfit af met oorbellen en een ketting van Otazu (hij ontwierp er speciaal eentje voor J.Lo's beeld in Madame Tussauds) en zorg dat je niet teveel afvalt. Jennifer sluit zich namelijk aan bij de horde beroemdheden die zich verzetten tegen de zogenaamde "size zero"-modellen. Ze sprak zich uit tegen het gebruik van graatmagere modellen op de catwalk, omdat deze mede verantwoordelijk zijn voor eetproblemen–meiden. "Ik zou nooit een maatje 34 willen hebben. Het lijkt me onmogelijk om zoveel gewicht te verliezen en toch gezond te blijven", aldus la Lopez.

POPSTARZ

MADONNA

The Queen of Pop heet officieel Madonna Louise Veronica Ciccone en is geboren op 16 augustus 1958 in Bay City, Michigan. De naam Veronica heeft ze overigens zelf gekozen, toen ze op communie ging. Madonna heeft vijf broers en zussen, maar aan dat gelukkige gezin komt al snel een einde als ze op vijfjarige leeftijd haar moeder verliest (30). Papa Sylvio Ciccone hertrouwt later met de huishoudster van de familie, Joan Gustafson. Samen krijgen zij twee kinderen. Geen gemakkelijk begin van een leven, maar Madonna slaat zich er wel doorheen. Haar meest geciteerde uitspraak is niet voor niets "Ik wil beroemder worden dan God".

Als kind volgt ze piano- en balletlessen en doet ze actief mee aan alle artistieke activiteiten op school. Na de middelbare school krijgt ze een studiebeurs voor de Universiteit van Michigan. Maar ze wist dat ze nog meer kon. Na twee jaar in 1976 verlaat ze de universiteit om met 35 dollar in een taxi te stappen en de chauffeur te vragen haar af te zetten "op een plek waar het allemaal gebeurt"… de chauffeur stopt pas weer op Times Square in het hartje van New York.

In the Big Apple poseert zij voor kunststudenten en zingt ze in verschillende punkbandjes waar onder Emmy and the Emmies. Al in 1978 scoort ze een hitje als achtergrondzangeres bij Patrick Hernandez met 'Born To Be Alive'. Ook speelt ze in 1979 in een studentenfilm 'A certain sacrifice' die later in 1985 wordt uitgebracht.

In 1982 krijgt Madonna haar eerste platencontract, en ze breekt door met de single Everybody, een nummer dat ze ook zelf heeft geschreven. In die tijd dachten veel mensen dat het nummer door een zwarte zangeres wordt gezongen, een waan waarin ze nog even werden gelaten doordat er

op de hoes van de single geen foto te zien is! Maar na de eerste optredens op MTV kan niemand meer om haar gezicht heen. Madonna wordt al gauw een echte ster.
Een jaar later komt haar debuutalbum Madonna uit. Deze plaat, met nummers als Borderline Lucky Star en Everybody wordt een wereldwijde hit. In 1984 komt Madonna met het album Like a Virgin , dat door de provocerende titel en hoes meteen de aandacht trekt. Ook dit album wordt zowel door fans als critici goed ontvangen en scoort vier hits: Like a Virgin, Angel, Dress you up en Material Girl.

Collage gemaakt door Alisha

In de herfst van 1985 begint Madonna aan haar eerste tournee, The Virgin Tour, alleen in de Verenigde Staten (in 1987 zal ze aan haar eerste wereldtournee beginnen). Vele succesvolle en controversiële tours zullen volgen…

In 1985 begon Madonna ook met haar uitstapjes naar Hollywood. Veel critici beweren dat Madonna's films vooral vaak flopten en dat ze pas met Evita een goede filmrol vertolkte. Dat is niet terecht, want voor de belangrijke rol in de film Desperately Seeking Susan kreeg ze al erg goede recensies. Eén jaar vóór het uitkomen van Evita had ze ook veel succes met de film Dick Tracy, waarin zij Breathless Mahoney vertolkte.
Mede door de groeiende schare vaste fans, werden haar albums

POPSTARZ

MADONNA

ook steeds succesvoller. Zo is ze bijvoorbeeld de eerste artiest die met een album, Confessions on a Dance Floor, in 40 landen de nummer één positie bereikte.

De rest van haar levensverhaal is geschiedenis. Madonna is de best verkopende vrouwelijke artiest aller tijden. Ze zingt, danst, is auteur van kinderboeken, zet zich in voor mensenrechten en is in één woord een wereldartiest. Daarbij is zij een ongeëvenaard stijlicoon voor vele mensen. Ze is ms. Fashion herself en is een absolute trendsetter. Even wat feiten op een rijtje?
Ze bracht 19 albums uit (plus nog eens 10 DVD's), veranderde daarvoor steeds haar looks, speelde in 23 films, richtte Maverick Records op (het platenlabel verzorgde successen van sterren als Alanis Morissette, Deftones, Me'shell Ndegeocello en Michelle Branch!), schreef vijf kinderboeken (De Engelse rozen, De appels van Mr. Peabody, De avonturen van Abdi, Jacob en de Zeven Dieven en Lotsa de Casha) en blijft de wereld elke dag opnieuw inspireren.
Voor H&M genoeg redenen om een samenwerking aan te gaan met de wereldberoemde zangeres. Samen met het hoofd van de designafdeling van H&M, Margareta van den Bosch, heeft Madonna de modelijn genaamd 'M by Madonna' ontworpen. Dit is overigens niet de eerste keer dat Madonna als fashion-ontwerpster werkt. Al eerder ontwierp zij kleding voor meisjes, getiteld English Roses, naar de titel van haar eerste kinderboek. Dochter Lourdes wordt vaak gespot in een ER-outfitje.

H&M stuntte eerder al door laag geprijsde kleding aan te bieden van grote namen als Karl Lagerfeld, Stella McCartney en Viktor & Rolf. In tegenstelling tot die collecties zal 'M by Madonna' in alle H&M winkels te vinden zijn.

De collectie weerspiegelt Madonna's tijdloze en unieke stijl. De collectie is dan ook op Madonna's persoonlijke garderobe geïnspireerd en ze was ook tot in de kleinste details bij ieder ontwerp betrokken. De samenwerking met Margareta en H&M was voor Madonna een spannende en nieuwe creatieve uitdaging. Ze kijkt er dan ook naar uit om 'M by Madonna' samen met de rest van de wereld te dragen.

20STE EN 21STE EEUWS

Collage gemaakt door: QWEQWE
Websitetip: www.cellojaren.nl

POPSTARZ

LINDSAY LOHAN

Als Hilary Duff in E!M staat, kan haar aartsrivale Lindsay Lohan natuurlijk niet achterblijven! Deze roodharige beauty wordt door veel critici serieuzer genomen dan Hil, met name vanwege haar zangtalenten. Toch was het pas in 2004 dat ze begon als zangeres, terwijl ze als op 3-jarige leeftijd aan het acteren sloeg (in een reclame voor Ford).

Lindsay Dee Lohan – bijnaam Linds – wordt op 2 juli 1986 geboren in New York. Later verandert ze zelf haar middelste naam in Morgan. Vader Michael Lohan verdient op Wall Street een fortuin met de opbouw en verkoop van zijn pasta-imperium. Moeder Dina Lohan werkte als Rockette op de cityradio en verwierft ook enige roem als danseres en actrice. Ze heeft haar carrière opgegeven om haar man te helpen op Wall Street en is nu de manager van dochter Lindsay, de oudste van haar vier kinderen. De andere drie heten overigens Michael, Aliana and Dakota. Zoals gezegd, maakte Lindsay al als 3-jarige haar debuut als actrice, in een tv-reclame voor Ford. In dezelfde tijd werd ze ook het eerste roodharige meisje dat een contract kreeg bij het prestigieuze Ford Modeling Agency. Daarna is ze in ruim zestig andere tv-commercials te zien geweest. Bij het grote publiek werd ze bekend door haar rol als Ali Fowler in de soap Another World.

Lohans entree op het witte doek is in 1998 als een tweeling (beide zusjes) in de Disneyfilm The Parent Trap. Leuk feitje: haar jongere broer Michael Lohan speelt een rolletje in deze film. Maar hij maakte minder indruk dan Lindsay, die toen al bewees hoe goed ze acteren kan, door om en om twee verschillende persoonlijkheden neer te zetten.
Tsja, dan kun je op school nog zo uitblinken in wiskunde en scheikunde (waarvoor ze nog hogere cijfers had dan voor muziek), met zo'n begin moet je wel in de showbizz terecht komen! Op 17-jarige leeftijd speelt ze een hoofdrol aan de zijde van Jamie Lee Curtis, in de film Freaky Friday. Deze rol levert haar de MTV Movie Award voor Beste Vrouwelijke Nieuwkomer op.
Eind 2004 heeft 'Linds' ook een begin gemaakt met haar muzikale carrière, als zangeres. Met veel succes had ze al de titelsong "Ultimate" gezongen voor Freaky Friday. In 2002 tekent ze een contract bij Estefan Enterprises en halverwege 2004 bij Casablanca Records. In december 2004 verschijnt haar debuutalbum Speak, dat in The States de vierde plek in de Billboard

LINDSAY LOHAN

charts bereikte. De drie singles van dat album zijn Rumors, Over en First. Laatstgenoemde is ook de titelsong van haar film Herbie: Fully Loaded.
Voor haar volgende rol in de romantische komedie Lady Luck, ontvangt ze al een salaris van 7,5 miljoen dollar. Maar een meidenidool werd ze pas echt in 2004, met de twee hoofdrollen in boekverfilmingen: als Lola in Confessions of a Teenage Drama Queen en als Cady in Mean Girls.
Inmiddels is ook haar tweede cd uit, die de toepasselijke naam "A Little More Personal" draagt. Het is een erg persoonlijk album, want Lindsay gebruikte originele teksten uit haar dagboek in de songs, om iedereen te laten weten wat ze de laatste tijd allemaal heeft meegemaakt.
In twee jaar tijd twee succesvolle cd's opnemen, dat doen niet

veel actrices/modellen LL na! Zoals we van Linds gewend zijn is het pop-rock, vaak volwassener en iets minder licht dat die van concurrente Hilary Duff. Vooral "I live for the day" klinkt echt lekker.
Deze cd is muzikaal gezien sterker dan haar debuutplaat. Maar veel liedjes van haar vorige album klonken aanstekelijker. "A Little More Personal" is rauwer en daardoor luistert het minder makkelijk weg. Misschien is het daardoor dat ALMP minder goed verkoopt dan haar eerste album Speak, dat in Amerika platina werd. Toch is deze tweede plaat ook een cadeautje en niet alleen voor de fans. Goede muziek, een origineel hoesontwerp en persoonlijke songs. 'Als ik het moet zingen, dan wil ik dat het teksten zijn die ik zelf begrijp,' aldus Lohan. En Lindsays songteksten zijn opmerkelijk veel origineler geworden dan de woorden die anderen haar in de mond gelegd hebben.
Nu lijkt Lindsay een an-

POPSTARZ

LINDSAY LOHAN

dere, serieuzere, wending te geven aan haar carrière. Eerst speelt ze mee in de film Bobby over het leven van Robert Kennedy en een jaar later krijgt ze een rol in Chapter 27 . Daarin speelt ze een grote Lennonfan, die met Chapman bevriend raakt tijdens hét weekend in 1980: het weekend waarin Chapman besluit een eind te maken aan het leven van John Lennon.

Daarnaast hoopt Lohan op een rol als Lady Di(ana) in een nieuwe film over het harde leven van de Britse prinses. “Het zou fantastisch zijn. Ze gaf zoveel aan de mensen, ze was een geweldige vrouw”, vertelt Lindsay enthousiast. De film geeft een beeld over het leven van Diana waarin ze constant werd gevolgd door paparazzi. Volgens veel mensen zijn deze fotografen ook verantwoordelijk voor haar dood in Parijs in 1997. De moeder van Lohan maakte eerder bekend dat ze vreest dat haar dochter hetzelfde lot te wachten staat. “Lindsay wordt overal achterna gezeten, net als Diana. Ik ben bang dat ze ook zo zal sterven, opgejaagd door paparazzi.”

Maar, alle serieuze rollen ten spijt, haar liefde voor mode zal ze vast niet vergeten! In januari dit jaar is ze gestrikt voor de nieuwe campagne van Miu Miu. De eerste foto’s van Linday in prachtige Miu Miu kleding staan al op het internet en wauw, wat zijn ze mooi! Lindsay’s beroemde koppie is bijna onherkenbaar en Haute Couture (met hoofdletters!) is waar het om gaat. Louis Vuitton noemde Linds ‘te Amerikaans’, maar als je de Miu Miu foto’s ziet weet je dat hij zich daarin vergiste. Lindsay Lohan is een kameleon.

De rol waar ze nu over in onderhandeling is, is in een film die The Fashionista’s heet… En gezien haar gevoel voor stijl lijkt ze mij geknipt voor een film met die titel. Doen, LL!, maar laat het niet ten koste gaan van de muziek!

Collage door: QWEQWE
Meer zien? www.qweqwe.nl

In de Spotlights

Cecilia Bernardini

Ik ben Cecilia Bernardini, 22 jaar, half-Italiaanse, half-Nederlandse en mijn grootste passie is vioolspelen. Dat doe ik al vanaf mijn 7e, maar vanaf mijn 12e is het echt serieus geworden. Daarvoor studeerde ik al best hard en ik had een heel goede en strenge lerares, Julia Veerling, maar het was maar een onderdeel van mijn leven.
Toen ik op mijn 12e werd toegelaten tot de Jong Talentklas van het conservatorium van Amsterdam, werd het een belangrijker onderdeel, hoewel ik ook gewoon school had (ik zat op het Barlaeus Gymnasium). Mijn nieuwe leraar was Jan Repko. Hij bracht me nog meer discipline bij en hij is een zeer betrokken en bevlogen man; zijn klas, die heel hecht was, ging vaak ook in de zomers mee naar een cursus waar hij les gaf.

Op mijn 16e was het weer tijd om naar een nieuwe docent te gaan; toevallig had de concertmeester van het Concertgebouw, Vesko Eschkenazy, net een docentschap aan het coservatorium. Ik vond hem zo mooi spelen, en ik was ook heel blij dat ik van hem les kon

krijgen. Hij was vooral heel vriendelijk, wel een verademing na 2 strenge leraren! Bij hem leerde ik ook echt te genieten van muziekmaken; niet dat dat daarvoor niet gebeurde, maar nu was er meer ontspanning in gekomen. Echter na 2 jaar voelde ik me bijna té ontspannen tijdens de les en vond ik bij Ilya Grubert, mijn huidige leraar, een nieuwe stimulans. Niet alleen speelt hij ongelofelijk mooi (en vaak) voor in de les, maar hij heeft me ook weer de nodige 'drive' gegeven om heel hard te studeren, want dat was wel een beetje ingezakt.

Wat ik zo mooi vind aan de viool, is dat hij een bijna menselijke klank heeft; je kunt ermee zingen, fluisteren, klagen, schreeuwen enz. Voor je echt een mooie klank uit de viool kunt toveren moet je wel heel hard studeren, maar dan is er ook bijna niets anders dat mij zo'n bevrediging kan geven als wanneer dat lukt. Bovendien zijn er heel veel prachtige stukken voor viool geschreven, bijna te veel om allemaal in één leven te leren spelen. Het helpt natuurlijk ook als je een mooi instrument hebt; niet alleen de viool

E!M 9 pagina 786

In de Spotlights

maar ook de stok is belangrijk, hij is als een soort adem als je het met zang vergelijkt. Ik ben heel gelukkig met mijn huidige viool (een Santo Serafin, uit 18e eeuws Venetië) en stok (een Tourte, oud Frans), allebei te leen van het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds. Hiervoor heb ik heel wat stokken en violen versleten (figuurlijk!), van wisselende kwaliteit. Jammergenoeg zijn echt mooie (oude) instrumenten vaak onbetaalbaar, maar gelukkig zijn er fondsen zoals het NMF die je zoiets moois uit kunnen lenen.
Ik vind het heel lastig om te zeggen wat mijn lievelings-vioolmuziek is, want er is zo verschrikkelijk veel, en soms heb ik vlagen dat ik iets heel erg mooi vind. Dat heb ik nu met het vioolconcert van de finse componist Jean Sibelius, dat ik nu aan het studeren ben en in juni met orkest zal spelen. En Bach vind ik eigenlijk altijd mooi, niet alleen zijn vioolmuziek,

maar al zijn muziek. Dat is voor mij een componist die alle diepe gevoelens aanraakt en daarom universeel en onsterfelijk is.

Er zijn heel veel leuke dingen die ik met mijn viool heb meegemaakt; ik heb bijv. al op jonge leeftijd de kans gekregen om in veel uithoeken van de wereld te spelen, maar ik denk toch dat het leukste (of bijzonderste) was om in de grote zaal van het Concertgebouw een vioolconcert te mogen spelen, dat was tijdens de finale van het Oskar Back concours 2005. Het was een waanzinnige ervaring, om in zo'n mooie zaal te spelen!

Ik denk dat als ik geen viool was gaan spelen, ik waarschijnlijk nog wel iets artistieks was gaan doen. Als kind vond ik het al heel leuk om te tekenen, en zingen en acteren fascineren me nu nog steeds. Maar mijn passie slorpt zoveel tijd en energie op, dat ik eigenlijk weinig meer ernaast kan doen.

In de Spotlights

Cecilia Bernardini

Ik speel bijv. geen ander instrument, wat ik soms wel jammer vind; het zou zo handig zijn om even op te piano een begeleidinkje weg te kunnen spelen.. Maar ik heb er toch wel vrede mee dat ik me helemaal aan één instrument gewijd heb. In mijn (schaarse) vrije tijd lees ik graag, wandel ik, ga ik naar mijn vriend in Den Haag (die heel mooi fagot speelt) en ik hou ook wel van een welverdiende vakantie! In de winter ga ik meestal skieën met mijn Italiaanse familie.

Ik speel graag samen met allerlei mensen, bijv. met de pianiste Mirsa Adami (die ik al heel lang ken en met wie ik een vast duo heb), de contrabassist Rick Stotijn, met wie ik ook heel goed bevriend ben, de violiste Liza Ferschtman, die ik enorm bewonder, en mijn vader Alfredo, die barokhoboïst (een hobo maar dan zonder al die klepjes) is, en met wie ik soms oudere muziek speel.

In de toekomst ga ik eerst 2 jaar in het buitenland studeren (eind juni doe ik hier eindexamen, daarna ga ik naar Londen), en daarna hoop ik gewoon zo veel mogelijk te kunnen spelen! Misschien ga ik me ooit nog meer verdiepen in de oude muziek en de barokviool, maar ook het latere repertoire wil ik altijd blijven spelen. En voor de verre toekomst, als ik al heel oud en wijs ben (àls dat als gebeurt...), kan ik me voorstellen dat ik ook wel les wil gaan geven; het lijkt me mooi om iets aan de jongere generatie door te kunnen geven waar je zelf je hele leven hard op hebt gewerkt.

Tip voor E!M'ers die ook violist(e) willen worden: wees geduldig, werk hard en geef de moed nooit op! En oh ja, genieten mag ook.

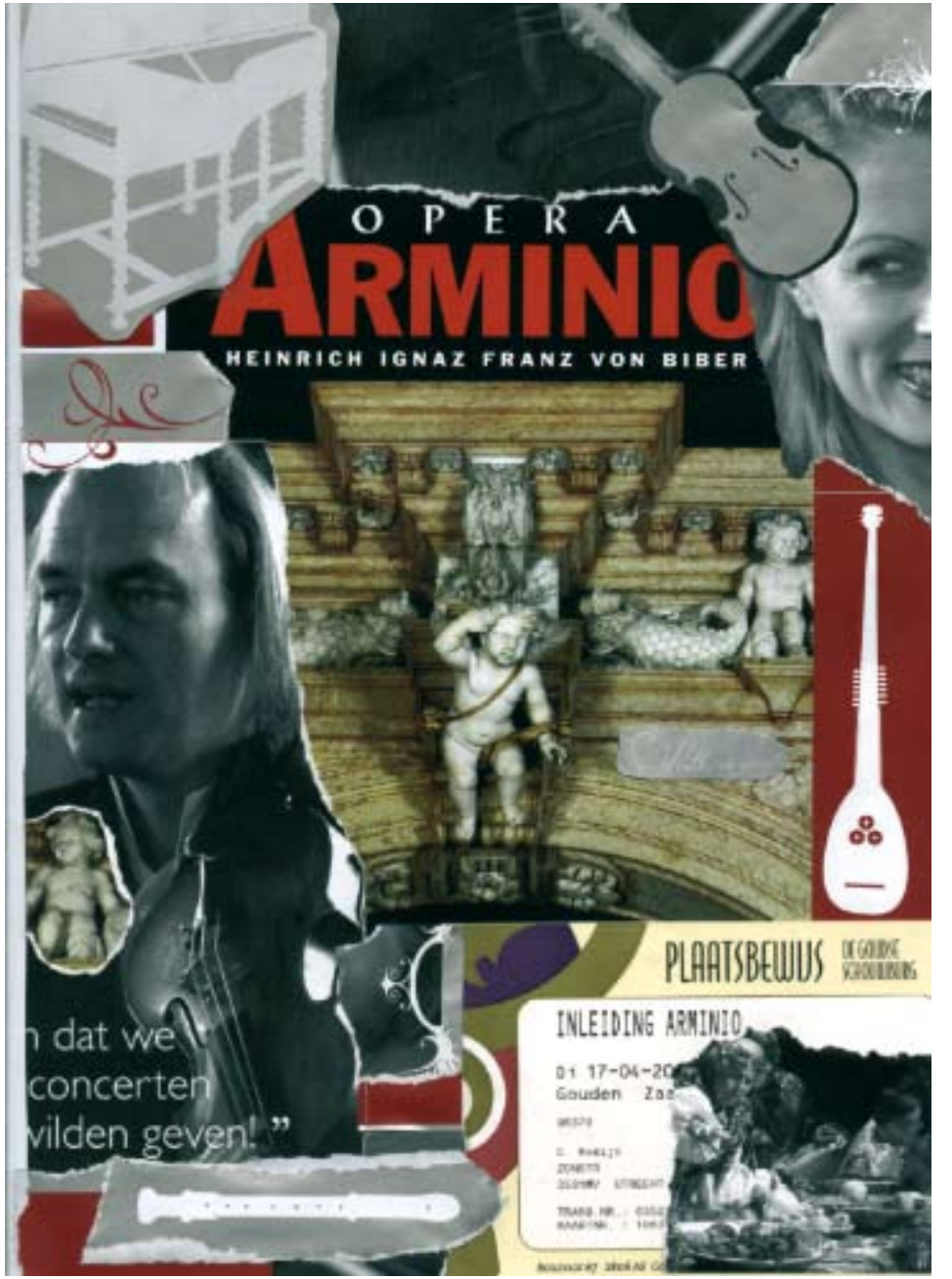
OPERA
ARMINIO
HEINRICH IGNAZ FRANZ VON BIBER
PLAATSBEWIJS
INLEIDING ARMINIO

w@bwijzer

Pinklatte.nl.tt

Heb jij ook zoveel plezier de Casual van deze E!M bekeken? Hij is helemaal verzorgd door Sanne, webmiss van de populaire meidensite PinkLatte? Wie?! Ja, dat lees je hieronder... en kijk op www.encoremagazine.nl voor het interview dat PinkLatte met E!M's Martine had.

"Eerst even een intro,daar ben ik goed in! ;-) Ik ben Sanne,de webeigenaresse van Pinklatte.nl.tt. Ik ben op het moment 19 jaar, op 24 oktober word ik 20. Ik heb een tweelingzus die ontzettend veel op mij lijkt en een broertje van 12. Verder zijn we nog gezegend met een gestoorde bordercollie! Ik ga volgend jaar Sociaal Juridische Dienstverlening studeren in Utrecht. Heel erg spannend. Omdat ik na mijn Havo 2 jaar gewerkt heb, ben ik er een tijdje uit geweest.

Verder is designen een grote passie van me. Zo zit ik in het online creatief team van Boomerang om kaarten te ontwerpen en ben ik altijd wel bezig om voor m'n site mooie collages te maken. Ik heb trouwens ook de banner voor Vivamoda.nl ontworpen. Erg leuk om te doen en Stanzi was er ook erg blij mee. Dat geeft echt voldoening!"

Hoe kwam je op het idee voor PinkLatte?

Pinklatte is niet mijn eerste site. Dat was nayne.com. En om je heel eerlijk te bekennen, ik was weg van Minettes (dat is nu Girlscene, waar Martine muziekreporter is). Niet zozeer de site zelf maar van het idee om een eigen site te hebben waar je bezoekers inlicht over dingen die ze zelf niet weten! Daarbij vond ik dat Monique het erg goed deed en het leek mij geweldig om ook een meidensite te hebben. Ik heb Monique gemaild toen ik met mijn eerste site begon en zij zei dat een site goed is, als hij ook origineel is. Daar was ik het roerend mee eens en ik besloot gewoon lekker opnieuw te beginnen! Een site met erg veel collages. Een soort magazine. Daar hebben ze namelijk altijd van die bladzijdes gevuld met leuke dingen die bij elkaar passen.

w@bwijzer

Starz op www.sanneweb.com

goed bij elkaar. Ik kan niet ontkennen dat er op mijn site niet veel over muziek te lezen valt maar daar gaat zeker verandering in komen!

Wat vind je de leukste items uit PinkLatte?
Toch wel de collages! Ik maak niets waarvan ik denk: dit vind ik eigenlijk niets maar misschien vind een ander het wel mooi. Ik maak collages over dingen die ik zelf leuk vind. Klinkt egoïstisch maar het werkt wel. Zo heb ik een collage over "Summer Musthaves" - daar word ik zelf vrolijk van en die kijk ik ook wel eens terug! *schaam schaam*

Waarom vind je PinkLatte en E!M bij elkaar passen?
Omdat jij en ik allebei willen schrijven over de dingen die ons bezig houden en dat voor een bepaalde doelgroep doen. Jij houd van muziek, ik van *BFL. Ik heb de collages gezien die jij maakt en vond ze erg mooi! In dat opzicht past het ook goed bij elkaar. Ik kan niet ontkennen dat er op mijn site niet veel over muziek te lezen valt maar daar gaat zeker verandering in komen!

En de leukste uit E!M?
Jeetje, wat vind ik het leukst, er is zoveel! E!M is zo veelzijdig... ik weet het eigenlijk niet. Het gaat erg cliché klinken maar eigenlijk vind ik alles leuk. Ik hou ervan als er aandacht besteed is aan hetgeen je voor je krijgt. Bij E!M is dat overduidelijk het geval. Maar als ik toch zou moeten kiezen, dan wordt het: Schrijfsels, in the spotlight en naturlijk het prikbord... dat vind ik geweldig gemaakt!

Kun je iets meer vertellen over je andere website?
Tuurlijk, ik heb maar één andere gehad! Nayne.com was ook een *BFL-site maar wel eentje waar ik

w@bwijzer

Pinklatte.nl.tt

iedere maand twaalf euro voor moest betalen. Op een gegeven moment had ik niet meer de behoefte aan een eigen site en dan is die twaalf euro toch maar mooi weggegooid. Dus ik ben er gewoon mee gestopt. Nu heb ik een gratis site en dat bevalt me prima!

Wie zijn je helden/idolen/voorbeelden?
Ik heb eigenlijk geen helden of idolen. Ik kijk wel een tikkeltje op tegen een vriend van me. Hij studeert voor Grafisch Vormgever maar doet zoveel meer dan dat. Hij is heel ambitieus en ontwerpt zijn eigen lettertype. Voor iemand die niet van ontwerpen houdt, klinkt dit natuurlijk niet erg aantrekkelijk maar als je ziet wat hij maakt, dan piep je wel anders. Van cd-hoesjes via folders tot reclameposters. En allemaal erg mooi natuurlijk.

Wat is het leukste, dat je met PinkLatte hebt meegemaakt?
Ik vond het erg leuk dat Stanzi me vroeg of ik haar banners wilde ontwerpen. Het is toch leuk om te weten dat anderen je werk waarderen.

Ook vind ik het erg leuk dat je vaak een goed contact hebt met webmissen van andere sites! En natuurlijk dat ik in de E!M9 kom te staan. Dat is echt super!!

foto: Sanne en haar zus

En het minst leuke?
Het minst leuke is als je ergens anders je werk terug ziet. Dat is zó erg, daar kan ik me echt aan ergeren! Dan heb je je best gedaan op een artikel en dan zie je het diezelfde dag nog op andere sites. Daar gaat je scoop!

Wat zijn je plannen en dromen voor de toekomst?
Ik hoop dat Pinklatte blijft groeien en ontzettend groot wordt! Verder wil ik gelukkig worden. Geluk is natuurlijk een relatief begrip maar ik wil later kunnen genieten van de dingen die ik doe en van de mensen om me heen.
Als ik dat bereik, dan kan al het andere me gestolen worden!

Welke tip zou je E!M'ers willen geven, die ook zo'n website als PinkLatte willen beginnen?
Gewoon doen! Ik heb heel lang geaarzeld of het wel een goed idee was om een eigen site te beginnen. Het is toch een grote verantwoordelijkheid! Uiteindelijk ben ik heel erg blij dat ik de eigenaar van een site ben. Je krijgt zoveel leuke reacties, dat is gewoon hartstikke gaaf! Verdiep je in HTML en de benodigdheden voor een site en ga ervoor!

Thanks be

Franceschini,

cellovirtuoos van het eerste uur

Tot op de dag van vandaag weten we weinig over de eerste uitvoerenden op cello, vooral ten noorden van de Alpen. Maar in de laatste decennia van de 17e eeuw maakten drie mannen om uit de streek rond Bologna carrière als cellovirtuozen. Hun namen? Petronio Franceschini (c1650-80); Domenico Gabrielli (1651-90) en Giuseppe Maria Jacchini (c1663-1727). Alledrie waren zij in dienst als cellist bij de kapel van San Petronio.

De eerstgenoemde van dit illustere drietal werd waarschijnlijk geboren op 9 januari 1651, hoewel niet alle bronnen het daar over eens zijn, net als over zijn sterfjaar.
De geboortedatum 9 januari 1651 komt vooral op Internet voor , sinds kort dus ook via de Grove online (die in februari nog "c1650" vermeldde).
Vast staat wel, dat hij ter wereld kwam in Bologna, in die dagen dé cellostad bij uitstek. Petronio Franceschini werd geboren in een artistieke familie. Zijn broer, M.A. Franceschini, groeide uit tot een bekende kunstschilder. Zelf koos hij al jong voor de muziek. Hij studeerde bij Lorenzo Perti in zijn geboorteplaats en nam ook lessen bij Guiseppe Corsi in Narni.

Als één van de eerste leden van de Bolognese Accademia Filarmonica, werd hij daar in 1671 principe. Van 6 maart 1675 tot aan oktober 1680 was hij vaste cellist bij de kapel van San Petronio. Zijn naam komt daar al voor in de lijst van "extra musici" vanaf 1666 (op 4 oktober, bij het feest voor St Petronius) . In 1679-10 werd hij ook maestro di cappella van de S Maria della Morte in Bologna.

Rond 1680 was Franceschini, naast een befaamd cellist, ook al bekend om zijn opera's. Hij werd door Vincenzo Grimani in Venetië uitgenodigd om een werk te componeren voor het Teatro di SS Giovanni e Paolo. Maar de eerste acte was nog maar nauwelijks compleet toen de meester overleed...
Hij werd begraven in de SS Giovanni e Paolo, begeleid door begrafenismuziek gedirigeerd door

Legrenzi. Op verschillende plaatsen werden herdenkingsdiensten gehouden, in de Arciconfraternita di, in de S Maria della Morte in Bologna en in Genoa, waar hij een bloeiende lespraktijk had.

Zijn bekendste leerlingen zijn G.A. Perti en Domenico Gabrielli, die hem opvolgde als eerste cellist van de San Petronio. Net als zijn leerling Gabrielli, was ook Franceschini primair bekend als componist van vocale muziek, in dit geval: kerkmuziek. Zijn psalmen, Magnificats en missen zijn geschreven in de rijke contrapuntstijl, aangepast aan de akoestiek van de kerk, die zo kenmerkend is voor de Bolognese componisten in het laatste kwart van de 17e eeuw. Zijn opera's zitten vol drukke ritmiek en hij gebruikt vaak dialogen tussen de solo-trompet en een stem. Franceschini was, na G.P. Colonna, de productiefste componist van de San Petronio

Naast zijn bijdrage aan de vocale muziek en de ontwikkeling van de cello – dat laatste voornamelijk als docent – droeg hij ook zijn steentje bij aan de totstandkoming van de sonatevorm. Hij schreef namelijk twee sonates (waarvan één met trompetten) in het vierdelige patroon, dat gebruikelijk werd aan het eind van de 17e eeuw.

Filippo Amadei

(c1665-c1725)

Deze Italiaanse cellist en componist werd geboren om en nabij 1665-70. De meeste bronnen geven Rome als geboorteplaats, maar in de MGG staat Reggio . Ook volgens Brian Blood D.Phil.(Oxon) B.Sc.(Hons.) is het waarschijnlijker dat Amadei in Reggio geboren is.

De naam Amadei wordt ook vaak aangetroffen als “Amadio” en in de verbasterde versie “Mattei”. Dat is terug te voeren tot Mattheson, die in januari 1732 deze verbastering gebruikte in Critica Musica. Filippo Amadei wordt ook vaak verward met zijn achternaamgenoot Giovanni Amadei, een contrabassist die tussen 1715 en 1759 concerteerde in Rome. Wellicht waren deze twee musici familie, maar daarover is verder niets bekend.
Ook over zijn muzikale opleiding weten we niets. Pas vanaf het moment dat Filippo Amadei betaald werd voor zijn spel kunnen we hem traceren. Hij speelde in Rome op talloze concerten en religieuze bijeenkomsten, waarvoor hij betaald werd door kardinaal Pamphili (1685–1708), de kerk van S Luigi dei Francesi (1686–1711), kardinaal Ottoboni (1690–99), de Accademia del Disegno di S Luca (1702–11), Prince Ruspoli (1708–11) en de kerk van S Giacomo degli Spagnoli (1707–13).
Ook op het gebied van kamermuziek was hij actief, en niet alleen als cellist! Op 25 september 1690 kwam hij als violist bij de Accademia di Santo Cecilia, hij werd organist van de S Spirito in 1694 en werkte vanaf 1702 als trombonist in het Concerto del Campidoglio.
Toen violist-componist (en bespeler van de viola-da-spalla) Giovanni Maria Bononcini [Buononcini] (1642-1678) zijn broer Giovanni achterna reisde naar Rome, ontstond daar een hele gemeenschap van cellisten rond hem en Filippo Amadei. Tot die groep behoorden onder meer Arcangelo Corelli, Quirino Colombani, Giovanni Lulier (Giovanni del Violone) en Nicola Haym.

Opvallend is, dat vroeg in de jaren 1690 veel van deze musici werden aangeduid als bespelers van

de violone, maar dat binnen een paar jaar tijd hun namen opnieuw opduiken als cellisten, in dienst van de al eerder genoemde kardinaal Ottoboni. Deze kardinaal had behalve uitmuntende violisten en cellisten ook de destijds beroemde castraat Andrea Adami aan zich weten te binden.

Veel informatie over de loopbaan van Amadei vinden we in de voorwoorden bij de libretti van zijn oratoria. In dat van Aman delusus (1699) wordt hij "Rooms" genoemd en voorafgaand aan de tekst van La stella de' magi (1702) lezen we dat hij als "virtuoso" in dienst was van kardinaal Ottoboni. Voor deze kardinaal was hij aiutante di camera sinds april 1700 – dus vlak ná de dood van zijn illustere voorganger Lulier (Giovanni Lorenzo oftewel Giovannino del Violone) – en bleef dat tot eind maart 1711. Tegen het einde van zijn loopbaan voor Ottoboni werd ook zijn enige complete opera uitgevoerd: Teodosio il giovane.
In zijn Comentarj intorno alla storia della volgar poesia (Rome, 1702) beschrijft Crescimbeni de componist Amadei als een cantatecomponist in dienst van Ottoboni. Helaas zijn zijn enige overgeleverde werken slechts één cantate en een cellosonate, beiden waarschijnlijk gecomponeerd in de 40 jaar dat hij in Rome woonde. Over deze

werken schrijft La Via: "A finely wrought two-part dialogue is employed throughout both the first movement of the sonata and the first aria of the cantata Il pensiero".
Ghezzi's tekening van Amadei met zijn charmante hondje Gignovetij "nano e redicolo" [kabouterachtig en lachwekkend] is gemaakt op 2 juni 1714 in het buitenverblijf van Filanciano. Op 28 January 1715 reist Amadei samen met de violisten Pietro en Prospero Castrucci voor het eerst naar Londen, waar hij later zou gaan werken voor de Earl of Burlington. Deze had hij in Rome leren kennen op 5 februari van dat jaar. Amadei's eerste concertaankondigingen over-

zee dateren van 20 mei, 6 en 27 november 1718, waar hij speelde in de Lincoln's Inn Fields. In 1719 speelt hij met de net aangekomen violist Carbonelli: op 13 februari en 16 april. Deze waren allemaal zeer succesvol. Volgens Rolli was Amadei zelfs één van de vijf Italianen die gedurende de zomer twee concerten per week mochten geven voor de Princess of Wales. Daarnaast componeerde hij ook de gezongen tussenspelen, die uitgevoerd werden door Ann Turner Robinson op 24 november, wederom op Drury Lane. Zo groeide zijn faam en in 1720, toen de Royal Academy of Music opgericht werd, kwam Amadei in dienst als belangrijkste cellist.

In 1721 gaf de Academy hem de opdracht een arrangement te maken van Arsace , uitgevoerd op 1 februari , en om de eerste akte te gaan schrijven van Muzio Scevola. De andere 2 akten van deze opera werden geschreven door Giovanni Bononcini en Georg Friedrich Händel . Laatstgenoemde completeerde het werk op 23 maart 1721 en werd met zijn bijdrage winnaar van deze compositiewedstrijd.

Een jaar na deze beide werken verzorgde Amadei de première van zijn concert voor de bas viol, op 14 maart 1722 in Drury Lane. En op die plaats duikt hij weer een jaar later (20 maart 1723) op als de concertino-cellist in een Corelli-concert.

In mei 1724 publiceerde de Session of Musicians een anoniem bericht met een boodschap voor Amadei: "keep to your playing, and leave off composing". Zou het door dat advies komen dat Amadei relatief zo weinig gecomponeerd heeft? In elk geval zijn er van zijn hand geen composities bekend van ná deze publicatie.

De Grove on-line geeft als sterfjaar "c1725", met in de toelichting "He may have died as early as 1725, at the age of about 60". De MGG schrijft "nach 1729" en ook Brian Blood en W. Goebel geven dat als sterfjaar. Rolli schreef een epigram dat begint met de tekst: "Qui sta Pippo un gran violoncellista: fate inchino, o Puttane, all fossa".

Behalve dergelijke lovende teksten is er bar weinig bekend over Amadei's cellospel. Algemeen wordt aangenomen, dat men in het Rome van rond 1690 voor cellosolo's de "moderne" stemming C-G-d-a gebruikten en hun instrumenten liever op of tussen de benen hielden dan da spalla. Maar naar wat zij in continuopartijen deden kunnen wij slechts gissen.
Ook weten we niet of er destijds onder- of bovenhands gestreken werd.

Over Amadei's bewaard gebleven cellosonate in d-klein schrijft Brent Wissick: "[it] works its way carefully from middle strings to a string singing or C string richness. There are no double stops, and it makes its case with warm sound rather than technical brilliance."

Naast deze cellosonate (die, in tegenstelling tot zijn opera's, nog wel eens uitgevoerd wordt) heeft Filippo Amadei vooral invloed gehad als uitvoerend musicus en dan in het bijzonder als concertcellist. Hij inspireerde vele leerlingen en toehoorders. Zo schreef Gerber bijvoorbeeld dat "dessen Kunst alles übertraf, was zu seiner Zeit auf seinem Instrumente hervorgebracht werden konnte" .
Over zijn composities werd door Mattheson (Critica Musica) beduidend minder lovend geschreven. Een citaat uit de MGG: "Mattheson (Critica Musica) zählt ihn immerhin zu jenen Komp., die den Tritonus »gar schön in der Melodie« zu gebrauchen wüßten."
Toch had hij in zijn tijd veel succes als componist en werden zijn werken, samen met die van Bononcini, zelfs uitgevoerd door het ensemble van Philippe II, duc d'Orléans (1674–1723). Dit ensemble bestond uit twee violisten (Giovanni Antonio Guido en Jean-Baptiste Anet fils), twee castraten van kardinaal Ottoboni (Pasqualino Tiepoli and Pasqualino Betti) en een bassist (waarschijnlijk Jean-Baptiste Stuck), bestond van 1703 tot 1705 en speelde een belangrijke rol in de hernieuwde Franse interesse in Italiaanse muziek.

Van Versailles naar Parijs

Bewijzen dat de Viola da Gamba in 2007 nog steeds de moeite waard is, dat is het streven van de stichting "Gambomania", met als boegbeeld gambist Ralph Meulenbroeks en als voorzitster E!M-hoofdredactrice Martine.
Na het uitkomen van de gelijknamige DVD, wil deze stichting zich toeleggen op concerten en theatervoorstellingen waarin de gamba centraal staat. Daarnaast proberen Ralph en Martine de gamba meer bekendheid te geven door publicaties in kranten en (muziek-)tijdschriften.

Zingen! Daar gaat het om bij het spelen van de viola da gamba. Volgens vele liefhebbers aan het Franse hof in Versailles kon dit barokke 7-snarige strijkinstrument het dichtst bij de kleur van de menselijke stem komen. Niet voor niets heet de bovenste snaar van de viola da gamba nog steeds de "Chanterelle".

En dus schreef de beroemde Marin Marais "Les voix humaines" en verlustigden koningen en hoge edellieden zich in het paleis te Versailles aan vele stukken met een overduidelijke liedvorm, of aan variaties op bekende liederen.
Maar in dit programma gaat Ralph nog een flinke stap verder. Waarom geen moderne liederen spelen? Waarom niet de fantastische muziek van het Frankrijk van de 18e eeuw zetten tegenover de uitzonderlijk mooie Franse chansons van tweehonderd jaar later? De karakteristieke klanken van de viola da gamba blijken zich hiervoor uitstekend te lenen...van "Cent mille chansons" tot Marin Marais en van "Sous le ciel de Paris" tot Louis de Caix d'Hervelois. Daadwerkelijk van Versailles naar Parijs en terug. Het bewijs dat zingen een universeel gegeven is...

LE TAMBOURIN

J. P. Rameau

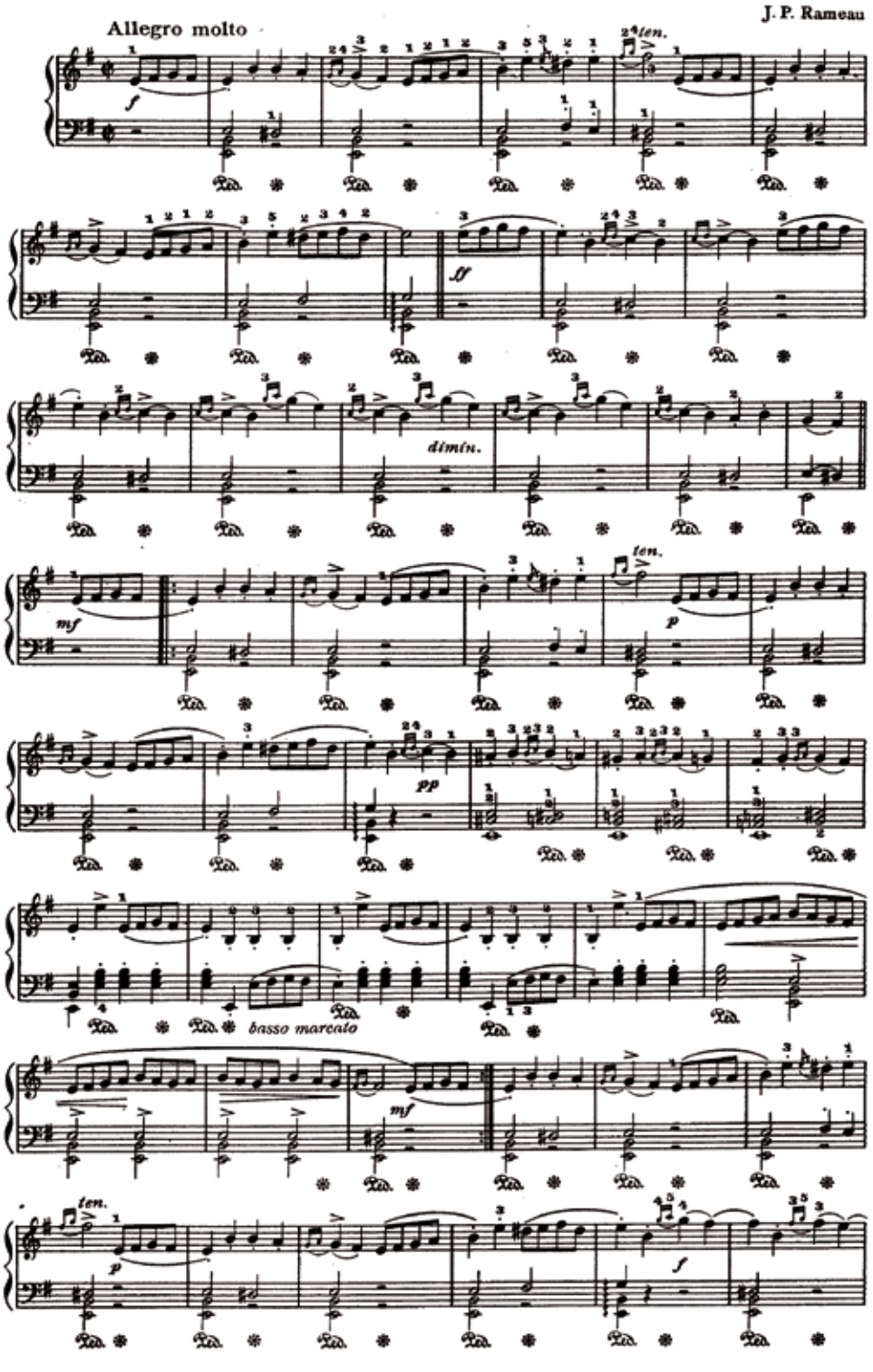

LE TAMBOURIN

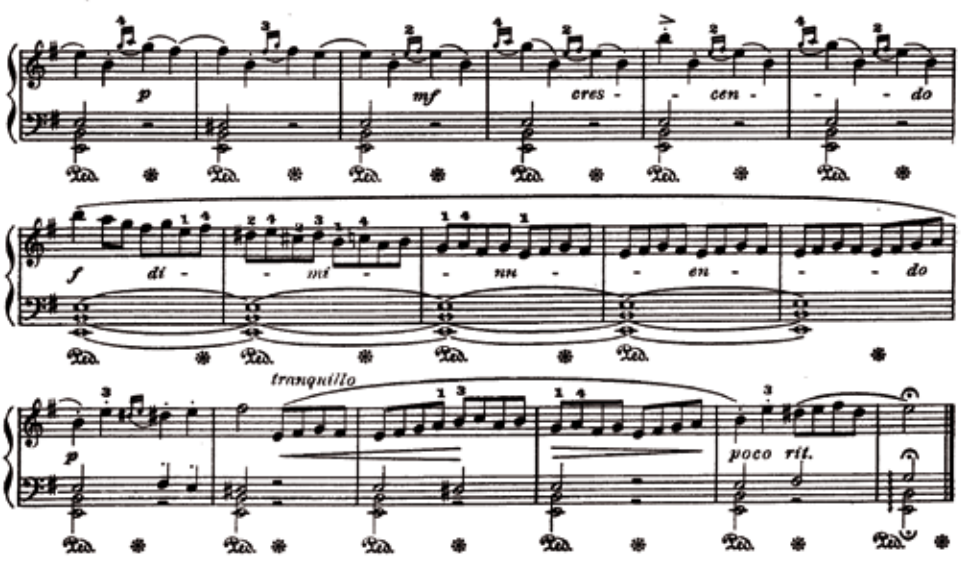

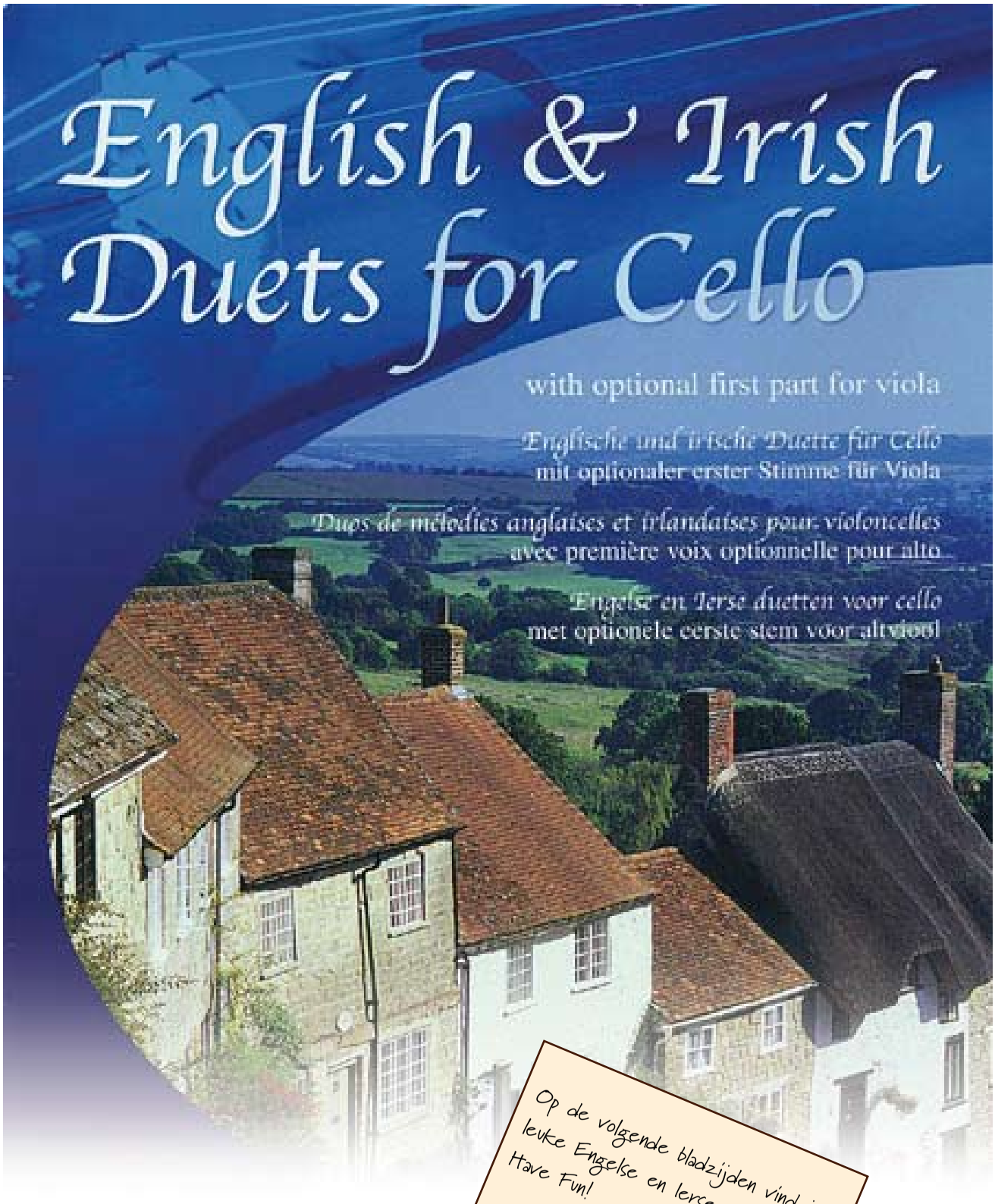

Op de volgende bladzijden vind je leuke Engelse en Ierse duetten.
Have Fun!

1. A Policeman's Lot is Not a Happy One

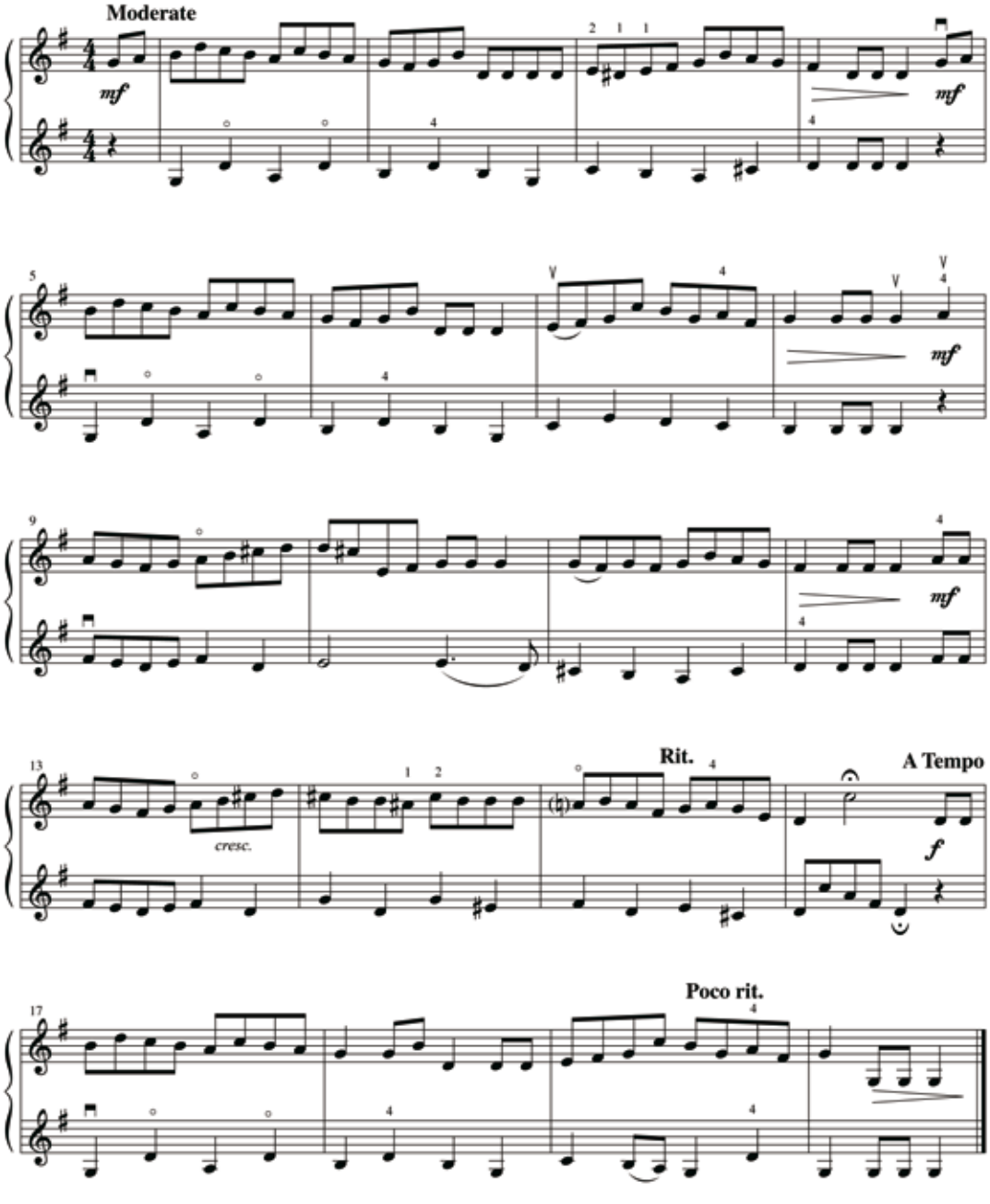

© Copyright 2002 by De Haske Publications BV

2. God Save the Queen

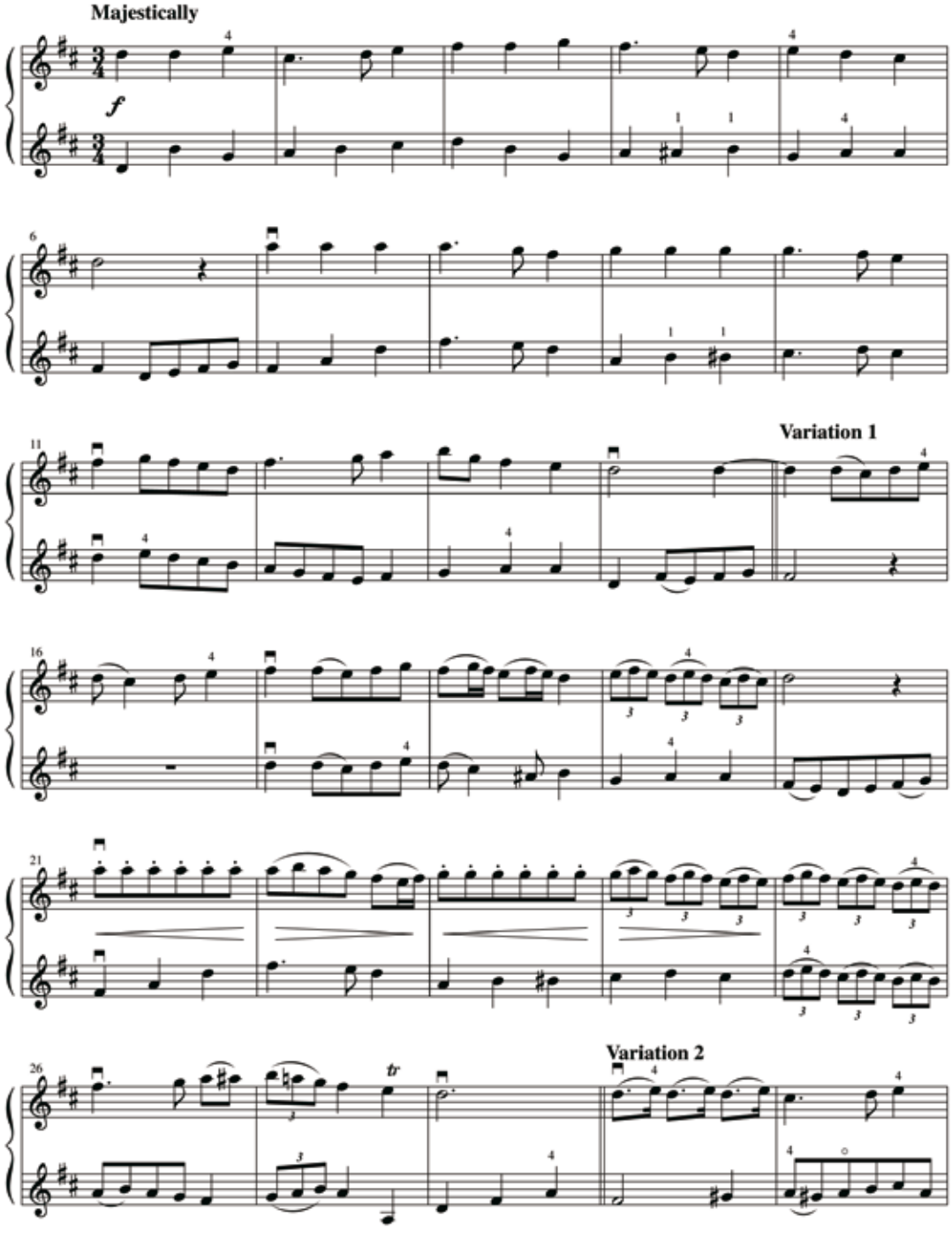

© Copyright 2002 by **De Haske Publications BV**

God Save the Queen

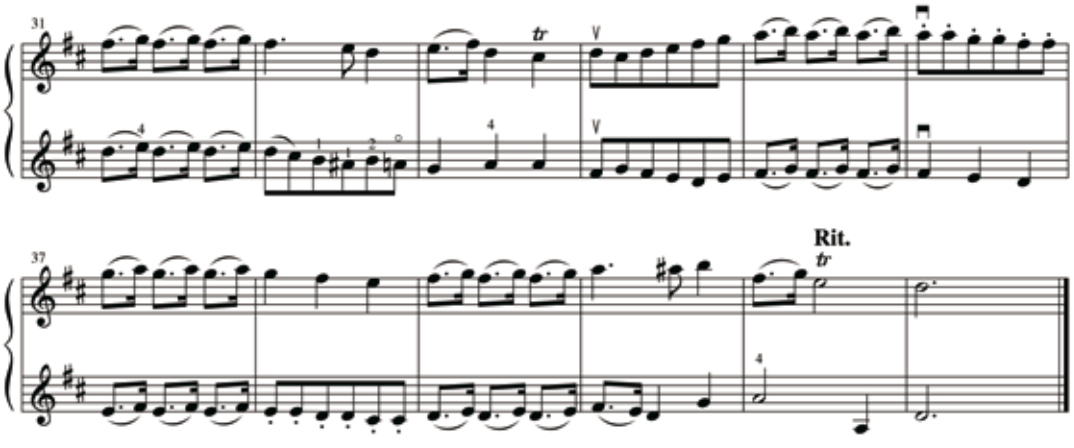

3. Irish Washerwoman

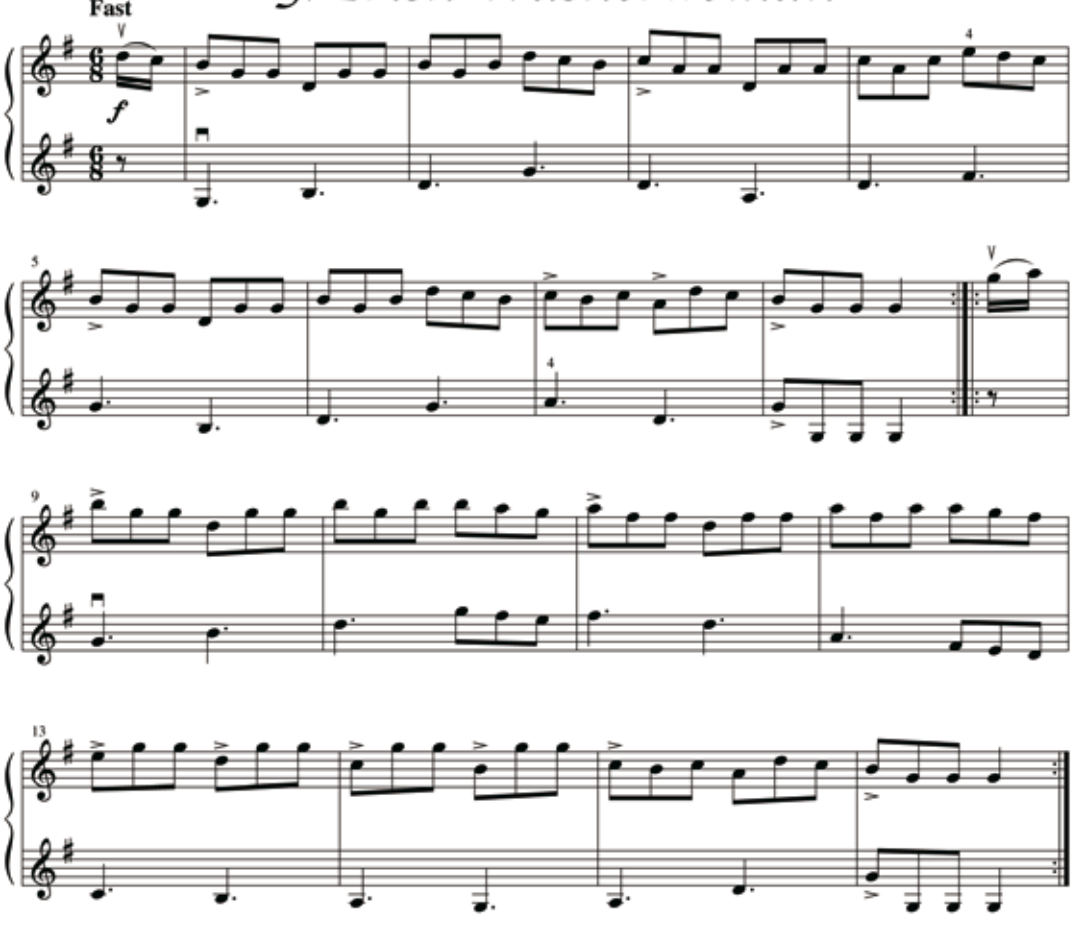

© Copyright 2002 by **De Haske Publications BV**

4. Simple Simon

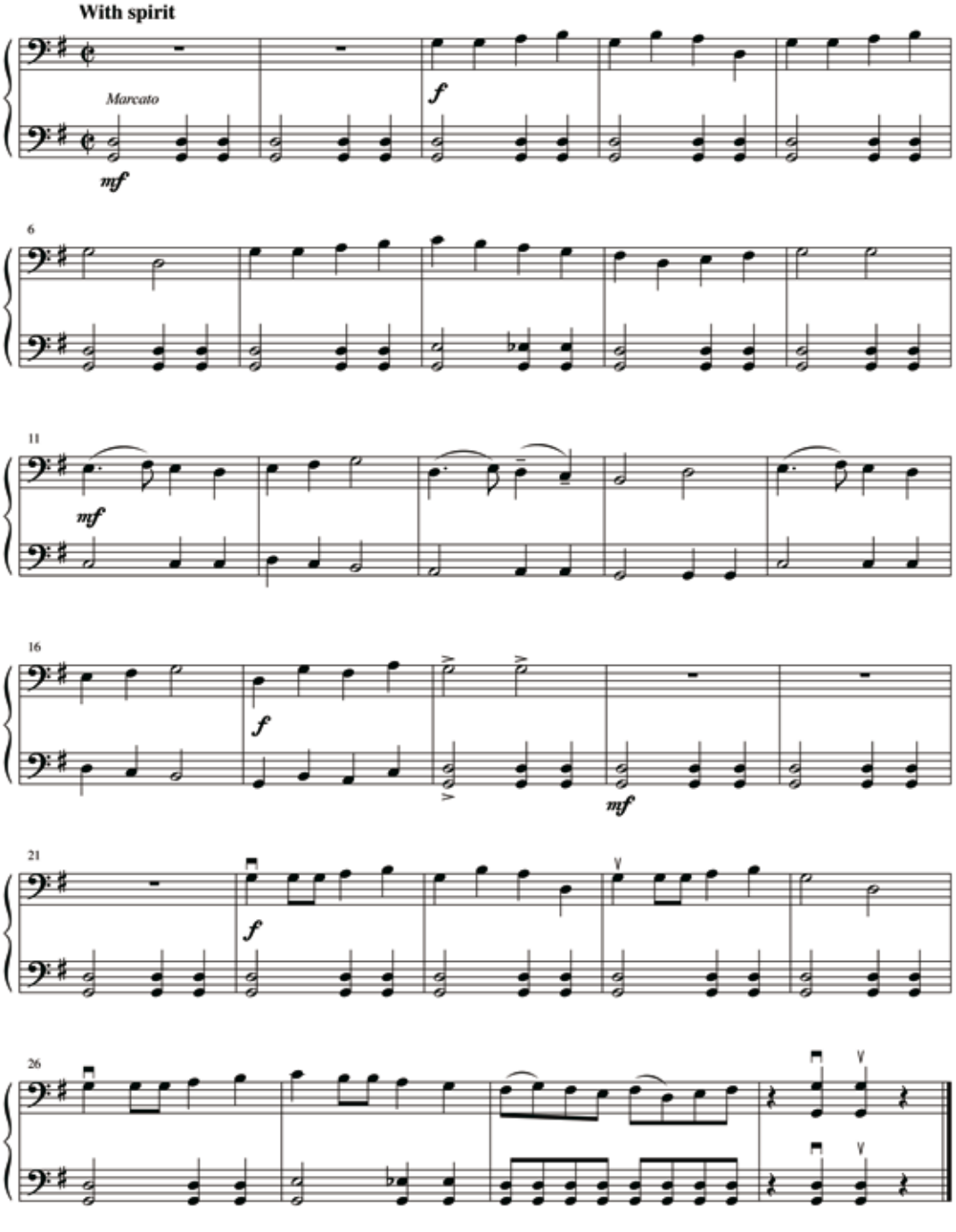

© Copyright 2002 by **De Haske Publications BV**

E!M 9 pagina 808

5. All Through the Night

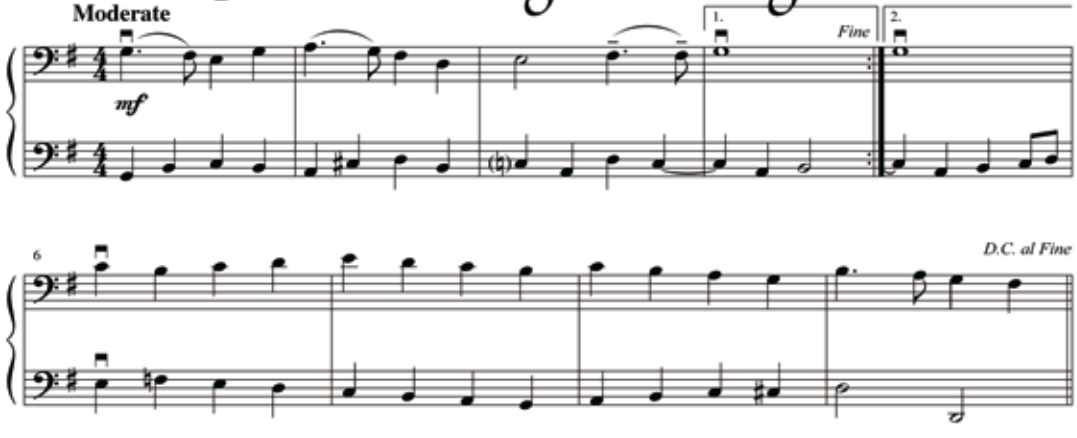

6. Early in the Morning

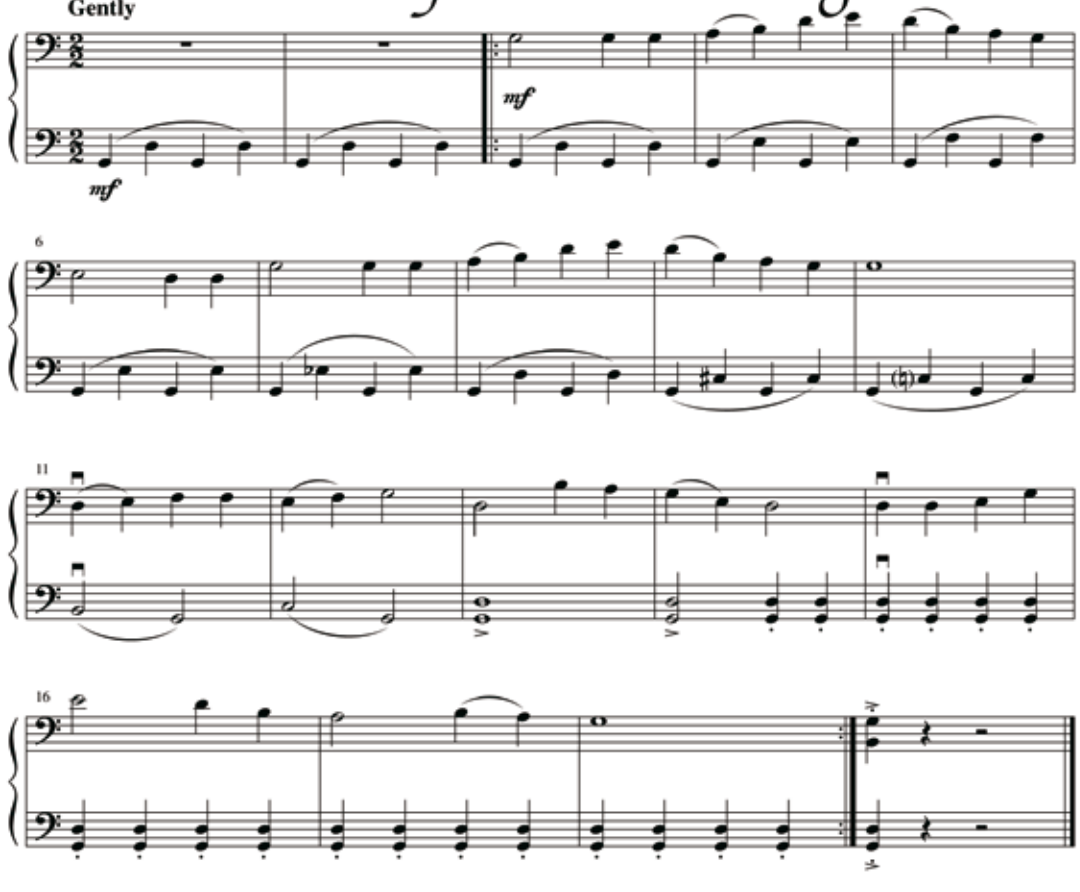

© Copyright 2002 by **De Haske Publications BV**

8. The Ghost of Tom

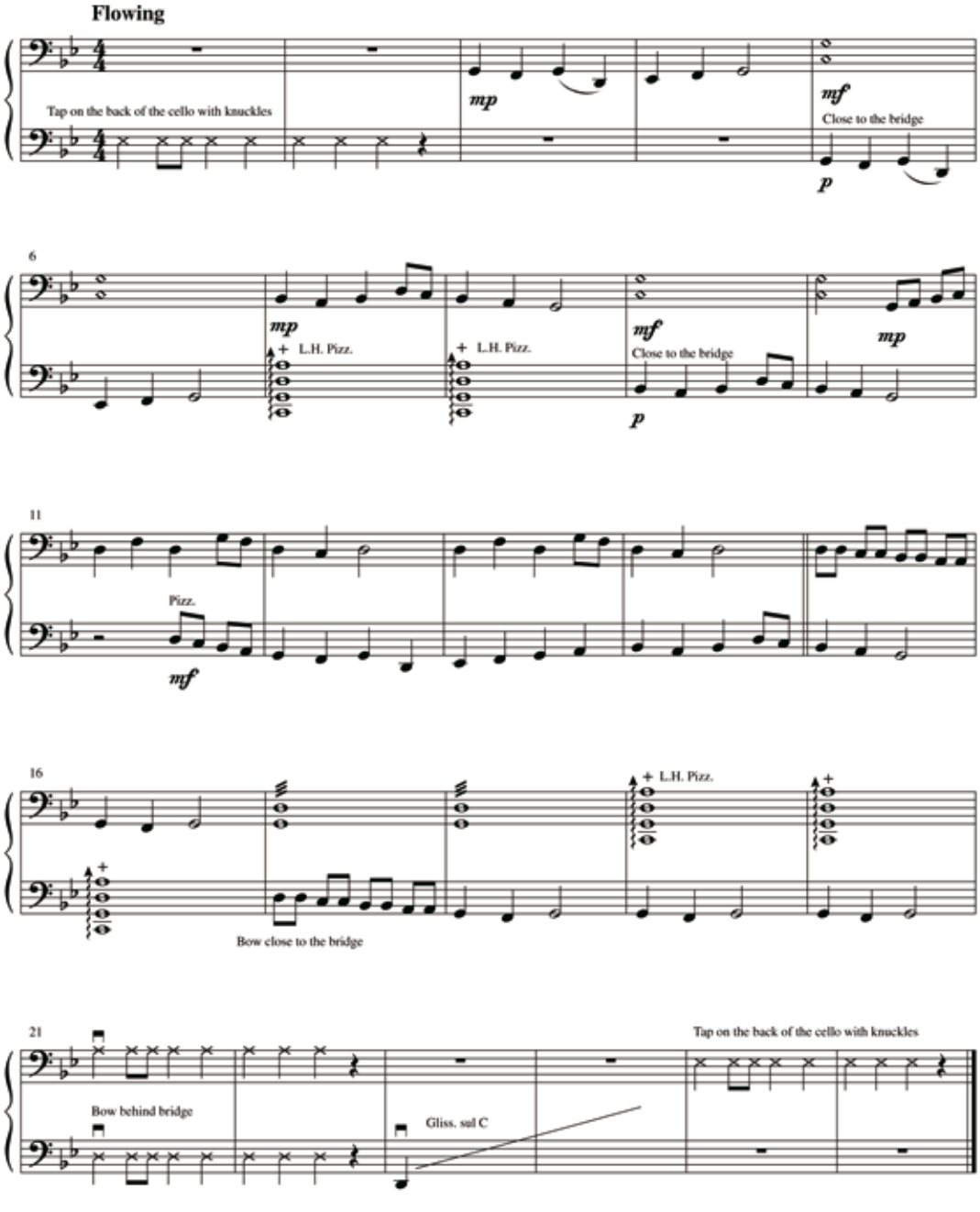

© Copyright 2002 by **De Haske Publications BV**

Hoe gaat het met.....?

Martine Wijers

Ken je Martine Wijers nog uit een vorige E!M? Inmiddels is er heel wat veranderd in haar leventje! Maar dat kan zij je natuurlijk het beste zelf vertellen...

"Ik zal eerst over de viool vertellen: in mijn laatste interview zat ik op de Vooropleiding van het Conservatorium te Maastricht bij Robert Szreder. Op dit moment ben ik eerstejaarsstudente Bachelor aldaar, ook bij Robert Szreder. Voor piano zit ik nog op de Vooropleiding van het Conservatorium van Maastricht waar ik les krijg van Barbara Grajewska. Binnenkort ga ik toelating doen voor het eerste jaar Bachelor en hoop dan ook mijn studie in piano voort te zetten bij deze docente!

De stukken die ik momenteel instudeer voor viool zijn:

- Het vioolconcert in e-klein, op. 64 van Felix Mendelssohn-Bartholdy. Ik heb het eerste deel bijna afgerond en begin snel met het tweede deel! Dit concert vind ik erg mooi om te spelen en het is ook een grote uitdaging, omdat het voor de intonatie echt vreselijk lastig is en dan moet/wil je het ook nog eens mooi spelen. En omdat ik vind dat mij dat niet altijd lukt, kan dat nogal eens frustrerend werken! Maar goed, ik ben erg blij dat ik dit concert mag instuderen!

- Vier stukken voor viool en piano van de Tsjechische componist Josef Suk. Deze prachtige stukken zijn in Nederland minder bekend, maar worden in Tsjechië en Polen erg vaak gespeeld - daar zijn ze erg geliefd. Deze stukken zijn ontzettend mooi, omdat ze echt van die Tsjechische harmonieën bevatten. Suk maakt gebruik van Tsjechische (volks)motieven en dat geeft deze stukken echt iets bijzonders. Ze zijn in het begin redelijk moeilijk, maar als je ze eenmaal in je vingers hebt, zijn ze zo fijn om te spelen - ze vervelen nooit!
Verder speel ik allerlei viooletudes, de 1e Sonate in g-klein van Johann Sebastian Bach en de gebruikelijke toonladders...
De stukken die ik momenteel instudeer voor piano zijn:

- Tarantelle van Alexander Zarebski. Zarebski is een Poolse componist en is heel onbekend. Hij schreef dit stuk in de jaren '20. Hij was zelf een uitstekend pianist, en schreef een groot deel van zijn oeuvre voor piano. Helaas is hij eigenlijk niet bekend geworden, omdat hij vroeg overleed (hij was ongeveer 35 jaar oud) aan tuberculose. Dit stuk is erg grappig van karakter en het loopt ook alsmaar door, zoals de titel (Tarantelle) ook al suggereert. Vorig jaar heb ik het ook al wat gestudeerd, maar op de een of andere manier voelde ik mij er niet zo op mijn gemak bij, ik vond het echt pittig omdat het allerlei losse fragmenten bevat en ook nog eens technisch niet zo heel makkelijk is. Maar dit jaar heb ik het weer opgepakt en ik speel het nu met erg veel plezier - ik heb het stuk eindelijk 'door'!

- Sonate no. 7 in D-groot van Joseph Haydn. Deze sonate ligt goed in het gehoor en is ook grappig van karakter! Je moet hem gewoon erg luchtig spelen. Dit stuk speel ik ook ontzettend graag!

Verder speel ik natuurlijk de gebruikelijke etudes, zoals de Concertetudes van Benjamin Godard en etudes van Carl Czerny. Ook speel ik Preludes en Fuga's uit het Wohltemperierte Klavier van Johann Sebastian Bach.

Ik speel momenteel niet vast met iemand samen. Wel heb ik in het begin van dit schooljaar samengespeeld met een pianostudente van de tweede fase (Susanne Hardick, ook leerlinge van mevrouw Grajewska, ze komt ook uit Venlo) en dat beviel goed! Maar zij heeft het echt heel erg druk en bovendien gaat ze volgend jaar weg uit Nederland, dus verder gaan met samenspelen lukt jammergenoeg niet meer.

Verder ben ik nog twee jaar op rij naar een masterclass in Tsjechië geweest in de zomer. Er zijn masterclasses voor verscheidene instrumenten en ik ben daar dus voor viool geweest. De docent daar is Ivan Straus; hij is ook docent aan de Muziekacademie van Praag en ik heb wel een aantal lessen bij hem gevolgd. Op deze masterclass heb ik veel leuke mensen leren kennen - komende zomer ga ik er weer heen; ik heb er erg veel zin in!

Afgelopen winter heb ik ook meegedaan aan de Wintertournee van het Nationaal Jeugd Orkest. We hebben de Tweede symfonie van Gustav Mahler gespeeld o.l.v. Mark Wigglesworth. Dat was een zeer goede ervaring en het was sowieso een goed leermoment om in een orkest te spelen! Er waren echt veel repetities en die waren soms ook wel zwaar, maar erg leerzaam en het is gewoon

gaaf om tussen al die andere instrumenten te zitten! Bovendien is deze symfonie echt een meesterstuk; die zang erbij is zo overweldigend en de hele tijd door vertelt deze symfonie eigenlijk een verhaal. Het was kort gezegd echt fantastisch om dit werk te spelen!

Daarnaast ben ik van plan om optredens te gaan geven met Daan Doesborgh, de Stadsdichter van Venlo (mijn woonplaats). Hij is een goede vriend van me en we willen optredens gaan doen waarbij we dichtkunst en muziek afwisselen en waarbij ik ook op de achtergrond zal spelen als hij zijn gedichten voordraagt. Het leek ons leuk voor het algemene publiek, dus daar gaan we binnenkort mee beginnen!

Mozart is mijn allergrootste favoriet! (Ik zou er nog duizenden uitroeptekens achter willen zetten!). Ik merk, dat als ik een tijd met een andere componist bezig ben, ik toch weer naar hem terug wil. Bijvoorbeeld met het NJO: toen ik na dagenlange repetities even terug was op mijn kamer in Maastricht, zette ik meteen Mozart op en dat was (niet stom bedoeld tegenover Mahler!) echt weer even een opluchting. En ik denk dat niemand Mozart meer zal verdringen, hij is nu elf jaar mijn favoriete componist.

Naast Mozart zijn componisten die ik ontzettend graag luister: Mahler, de Tsjechische componisten zoals Dvorak, Smetana en Martinu (eigenlijk is Mahler ook een Tsjechische componist, maar daar wordt hij vaak niet bij gerekend), Beethoven, Debussy. Bach bewonder ik ook enorm overigens!

Behalve naar klassiek luister ik ook erg graag naar Tangomuziek. Vooral naar de muziek van Piazzolla en ook naar de Gotan Project. Die groep is van Argentijnse afkomst en werkt ook vaak samen met Piazzolla. Zij hebben ook twee geweldige CD's met Tango muziek en dat luister ik ook erg vaak!

Ook bewonder ik de IJslandse zangeres Björk enorm. Vooral vanwege haar originaliteit en haar bezieling in de muziek. Zij zingt met een en al ziel, zij gebruikt haar ziel tot in den treuren; dat mis ik vaak bij klassieke musici. Eigenlijk zouden veel klassieke musici haar voorbeeld moeten volgen qua manier van muziek maken. Ik heb haar dan ook eigenlijk een beetje als mijn voorbeeld; dat klinkt misschien raar maar ik weet niet, ik heb gewoon erg veel bewondering voor haar!

In mijn vorige antwoord had ik dus al wat verteld over mijn plannen die ik heb met de Stadsdichter. Ik zou graag in de toekomst creatieve dingen met muziek willen doen en ervoor zorgen dat een breder publiek naar klassieke muziek gaat luisteren. Ik zou niet dat willen doen wat zoveel klassieke musici doen (dus concoursen afgaan, hopen te winnen en zo ontdekt te worden... dat is een heilloze weg), maar zo creatief mogelijk ermee bezig zijn en ook nieuwe dingen ontdekken die gewoon voor het publiek aantrekkelijk zijn. Ik wil mijn publiek centraal stellen in de dingen die

ik wil gaan doen in de muziek. Dus ik wil echt de klassieke muziek in, maar de weg die ik erin wil bewandelen, wil ik anders hebben dan de meeste klassieke musici doen! Zo denk ik er al een paar jaren over; ik ben steeds bezig met hoe ik klassieke muziek leuk aan de man moet gaan brengen, en de plannen met Daan Doesborgh zijn de eerste stappen!

Nou, ik wil het wel bij de viool en piano houden! Ik heb een tijd geleden een tenortrombone aangeschaft en daar ook een tijdje wat les op gehad. Dat werd toch echt teveel dus ben ik daarmee gestopt, maar ik blijf dat een prachtig instrument vinden en wie weet kan ik daar ooit nog wat mee gaan doen! Een contrabas boeit mij ook altijd, het is gewoon zo'n gaaf instrument, zowel in jazz als in klassiek... Dus die zou ik ook ooit willen aanschaffen – wie weet...
Wat ik naast muziek ook heel interessant vind, is filosofie. Ik heb dat vak op de middelbare school gehad, maar nu heb ik helaas te weinig tijd om mij daar in te verdiepen. Ik heb wel wat boekjes van zolder gehaald die ik zou willen doorlezen. Daarnaast vind ik ook gewoon de maatschappelijke dingen heel interessant, zoals politiek. En daarom lees ik ook vaak de krant, zodat ik op de hoogte blijf van de actualiteit.

En wat kunst betreft vind ik schilderkunst erg mooi, maar ik heb ontdekt dat er zoveel ontzettend mooie dingen zijn en dat een mensenleven veel te kort is om je met alles bezig te houden. Ik richt mij totaal op de muziek, maar daarnaast maak ik wel tijd vrij voor andere dingen, zoals schilderkunst en lezen,zowel muziekboeken als de literatuur, dat vind ik prachtig!. "

Hoe gaat het met.....?

Karin van Kooten

Ook Karin van Kooten ken je uit een eerdere Encore! (zie foto). En ook zij is hard bezig om een fantastische musica te worden!

"Ik zit nu in het derde jaar van de opleiding aan het Fontys Conservatorium in Tilburg, en studeer nog steeds bij Jenny Spanoghe. Momenteel ben ik bezig met het vioolconcert van Mendelssohn, de Poeme Elegiaque van Ysaye, het tweede deel van het Bruch vioolconcert en enkele Paganini-caprices.

Omdat ik vorig jaar veel met improvisatie bezig ben geweest, had ik weinig tijd om techniek te studeren en dus heb ik dit jaar echt de tijd genomen om mijn technisch niveau weer omhoog te halen. Daarbij heb ik stage gelopen. Hierdoor was er weinig tijd voor andere zaken, veel bandjeswerk heb ik niet gedaan. Wel heb ik nog gespeeld in een gypsy-swing ensemble en een latinband van school, en ben ik veel bezig geweest met optredens en lesgeven.

Het verschil met enkele jaren terug is dat ik nu veel meer plezier heb in het spelen en studeren. Natuurlijk is het zo dat hoe verder je komt, hoe minder je bezig hoeft te zijn met basistechniek, en hoe meer je je kan richten op het muziek maken. Daarbij weet je steeds beter waar je staat, word je zekerder over je eigen spel en ga je je er minder mee bezig houden wat andere mensen, of een jury, er wel niet van zullen denken. Dit is erg bevrijdend, er is minder stress. Ook het studeren gaat makkelijker, meer automatisch. Zat ik er vroeger nog tegen aan te hikken, nu sta ik 's ochtends vrolijk op met het idee dat ik een hele dag heb om te studeren.

Wat ik in de toekosmt ga doen weet ik nog niet. Ik ben dit jaar op veel muziekscholen gaan kijken en heb gezien dat veel leraren niet gemotiveerd zijn, uitgeblust zijn, niet willen dat je bij lessen aanwezig bent. Natuurlijk spelen de steeds kortere lestijden en de steeds kortere spanningsboog van leerlingen hierbij een rol. Ik zie mezelf niet echt als leraar; ik zou graag prive-lessen geven in de toekomst, en daarnaast graag zoveel mogelijk optredens doen, liefst in een land waar meer aandacht en geld is voor cultuur. In Nederland gaat alle geld en aandacht naar muziek die het kwalitatief eigenlijk niet waard is, en dat is erg jammer. Er lopen teveel gehypte artiesten rond. Voor kwaliteit moet je goed zoeken. Ik

moest dit jaar spelen op het Breda jazzfestival, en heb in de tijd dat ik heb rondgelopen echt maar twee of drie bands gezien die de moeite waard waren, daarnaast een hele hoop waarvan ik me afvraag of ze niet beter op zondagmiddag in een gezellige buurtkroeg hadden kunnen gaan staan. Dit geeft een indicatie van hoe het meestal werkt in de muziek; liefst alles zo goedkoop mogelijk, onder het motto 'als het maar gezellig is'.
Wat betreft mijn toekomst: misschien dat ik na mijn studie naar het buitenland kan; naar België, Oost-Europa of Spanje/Griekenland. En dan me daar met volksmuziek bezighouden, dat lijkt me echt te gek. Overigens lijkt Scandinavië me ook heel interessant - als je ziet wat daar op muziekgebied allemaal vandaan komt...
Zo zie je, ik ben er nog lang niet over uit maar gelukkig heb ik nog even de tijd.

Enkele cd-tips:
Galliano – Luz Negra (viool/accordeon/bas/drums. Franse gipsy-musette, kippevelmuziek!)
Zapp String Quartet – Passaggio (een strijkkwartet zoals je het nog nooit hebt gehoord)

Muziek film-tips:
Transsylvania (nog in de bioscoop, prachtige zigeunermuziek!)
La tourneuse de pages

Tony Gatlif over Transsylvania

De totale vrijheid

Transsylvania

Of je valt ervoor in zwijm, of je begint er lelijk van te duizelen. In Transsylvania van Tony Gatlif speelt Asia Argento een gipsy, compleet met hypnotiserende dansscène. Gatlif op het Filmfestival Cannes: “Ik reisde een jaar lang om een zeldzaam muziekinstrument te vinden.”

Wanneer u uw hoofdpersonen laat zeggen dat ze “hier allemaal tot dezelfde familie behoren”, vat je dan niet in een notendop de ziel van Transsylvanië?

“Natuurlijk, want zo voelen de Transsylvanen zich. Het is geen land maar een immens uitgestrekte regio met drie gemeenschappen die al eeuwen op goede voet samenleven. Officieel behoort het tot Roemenië en zijn er zelfs vier communes: Roma-zigeuners, Hongaren, Roemenen én Duitstaligen. Zij leven in dezelfde straat of in hetzelfde huis en werken op dezelfde boerderij en akker. Transsylvanië is voor mij een prachtvoorbeeld van samenleven. Iemand vraagt aan het hoofdpersonage Zingarina of ze er een beetje kan integreren. Ze antwoordt dat ze zich een beetje van alles voelt: Hongaars, Roemeens en gipsy. Zo is het, die emotie klopt.”

Tony Gatlif is een rare snuiter. Hij is zelf zigeuner en maakt al jaren films over zigeuners. En nu en dan slaat er daar eentje van aan bij een breed publiek, zoals Gadjo Dillo, jaren geleden, en nu ook ‘Transsylvania’, met in de hoofdrol de cultactrice Asia Argento. Zij speelt Zingarina, een vrouw die naar het Roemeense gebied trekt dat we alleen kennen als het land van Graaf Dracula. Ze trekt naar daar om de muzikant te vinden die haar heeft bezwangerd en verlaten, de man van wie ze echt houdt. Maar hij moet niet meer van haar weten. Kapot van verdriet doolt ze rond in het land, en besluit ze met haar verleden te breken. Ze neemt

Tot vandaag rijzen er nog politieke vragen rond die streek, waar wij ons, afgezien van Dracula, weinig bij kunnen voorstellen.

“Ik wilde een heel ander landschap filmen, eentje dat we nog niet veel in films hadden gezien - op het clichébeeld van Dracula na. Ik begon te draaien dicht bij Oekraïne en kwam via Moldavië terecht in Transsylvanië. Daar is zo weinig over bekend. Zo zijn er ‘vrolijke kerkhoven’. Het kruis is gebeeldhouwd met verhalen over de mens die gestorven is, genre zuippartijen of veel van bil gaan. Van iemand die door een trekpaard fataal werd aangereden, wordt dan gezegd dat hij te veel van die beesten hield. Gek, maar je moet er hard om lachen; het heft dat trieste gedoe rond zo’n begraafplaats vanzelf op. Hun bijgeloof vond ik het interessantst: constant stuit je op hekserij, magie of geloofsrituelen die teruggrijpen naar oeroude legendes en nu worden herbeleefd. Zingarina is bijgelovig. Ze denkt dat ze bezeten is. Ik stuurde haar dus

naar Transsylvanië zodat ze zich zou kunnen verliezen in de regio."

Nog een ritueel dat sterk bijblijft: het exorcisme in de kerk.

"Het bestaat en gaat echt zo in zijn werk. Toen ik rondreisde, hoorde ik er al over praten. Ik raadpleegde een priester over dat gebruik. Er bestaan teksten over het pure lichaam. Iemand die zogenaamd ziek is, kun je zuiveren. Toen ik vroeg hoe die litanie werd uitgevoerd, antwoordde hij: 'Doe wat je wil; dit is het domein van de poëzie'. Ik verzeker het je! Essentieel is dat de persoon die het ondergaat erin gelooft. Die fles olijfolie en het bassin met het meel en de kaars erin, worden echt gebruikt. Natuurlijk is de obsessie puur mentaal. Niemand is bezeten; dat zit zo in je kop geprogrammeerd. Ik geloofde er geen seconde in maar Zingarina wél. Ze leeft met allerlei symbolen van bijgeloof om haar heen. Zigeuners zijn psychologisch sterk - ze voelen aan wie je bent en hoe je je voelt- maar het zijn géén charlatans."

Ziet u Asia Argento, uw eerste vrouwelijke hoofdpersoon, als uw alter ego: vastberaden, vrij, bezield, rebels?

"Ja. Ze lijkt op me én is ook regisseur. Ze stak zo'n engagement in de film dat ik wist dat ze tot het einde zou gaan. Maar ik manipuleer acteurs nooit hoor. Ik duw ze een beetje, net zoals mijn muzikanten. Ik zeg niemand wat te doen maar sleep hen zachtjes mee zoals een kat of een wolf, en drop hen waar ze moeten acteren of musiceren. Ik wil dat ze zichzelf vergeten en de rol wórden. Asia deed alles wat ik vroeg. Zo intens dat ik bang werd om haar teleur te stellen, dat ik niet zou aankunnen wat zij me gaf.

een andere gedaante aan, ontmoet een andere man van wie ze houdt, Tchangalo en geniet samen met hem van de ultieme vrijheid: het zwerven. Een film die je moet zien omwille van de sfeer en ook wel omwille van de schitterende muziek die Gatlif zelf heeft gecomponeerd en die op het Filmfestival van Gent de prijs voor de beste muziek kreeg. Ook de man die Tchangalo speelt is een reden om een ticket te kopen. Hij wordt met verve vertolkt door Birol Unel, die u moet kennen van 'Gegen die Wand'. Maar het is natuurlijk Asia Argento die de show steelt. Zij plakt op het scherm zoals een kauwgom aan je broek.

Ik krijg de indruk dat veel spontaan tot stand komt, zoals de gevechtsscènes. Het voelt naturel, niet geregisseerd aan.

Alles is in scène gezet, behalve de boksscène, die was wel toevallig. Ik stootte op Asia toen ik iets wilde oprapen - onze hoofden botsten - en ik had me ernstig bezeerd. Zij niet. Dat vond ik vreemd maar ze zei dat ze geen pijn had omdat ze tien jaar had gebokst. Verdomde boeiend! Dus pakte ik in mijn kamer een kussen waar ze zich op uitleefde. Véél te wild; ik schreeuwde constant dat ze moest stoppen. Dezelfde scène zit nu met Birol Ünel in de film. Het is vanuit haar wilskracht ontstaan. Dat vind ik juiste cinema."

U bent autodidact, laat u inspireren door de muzikaliteit van talen en voelt zeer goed aan welke klankkleur te kiezen. Nu gebruikt u vooral

folkloristische Hongaarse muziek.
"Ik heb een jaar lang gereisd om die te vinden. Ik zocht naar de gordon (dubbele bas). Ten tijde van Latcho drom vertelden ze me over dat instrument. Toen vond ik het niet, nu wilde ik die musici écht ontmoeten. Het blijkt nergens meer te bestaan, behalve in Transsylvanië, en dan nog in een specifiek deel ervan. De eerste keer dat ik het hoorde was ik verkocht. Het ritme is subliem en de klank kan door niks worden geëvenaard; de snaren worden gemaakt van geitenvel en het instrument is door de boeren zelf uit hout gebeiteld. Ze bewaren het eeuwenlang, tot het breekt. Dat én de fluit beviel me enorm. In Transsylvanië worden vele soorten bespeeld: de ney, de kleine fluit, de bergerfluit. Met al die types musiceren ze vandaag nog steeds, terwijl ze elders is uitgerangeerd, op Zuid-Amerika na. Op de ney, afkomstig uit Turkije, spelen ze alsof het sufi-muziek betreft, maar dan met een Transsylvaans bewustzijn. Heerlijk. Ik wilde de roots ervan laten horen. We vertrokken van traditionele, populaire Transsylvaanse muziek en evolueerden naar filmmuziek. De melodieën met de lyrics van het liefdesverhaal heb ik in Parijs achter mijn piano gecomponeerd, maar de muziek is gespeeld door muzikanten van daar."

Hypnotiserende dansscènes vormen de apotheose in 'Exils'. In Transsylvania raakt Tchangalo in trance met de 'chardas'.
"Het feit dat hij muzikanten inhuurt om voor hem alleen een feestje te bouwen, is typisch voor zigeuners. Daarmee gaat hij zelfdestructief te werk, maar hij is dan ook verliefd. Dat is werkelijk erg voor hem. Hij vraagt zich op dat moment af: waarom heb ik mij zo laten gaan? Zigeuners zetten tijdens huwelijken een triest lied in tot diep in de nacht en slaan daarbij veel wodka achterover. Wanneer de muzikanten zo heftig tekeergaan, meppen ze de fles kapot en beginnen ze op zichzelf te timmeren. Echt!

Tchangalo doet dat ook en toont zo - dat uitleggen
wilde ik niet - dat hij ook een beetje zigeuner is geworden. Zo'n trance wordt niet geregisseerd; wanneer het vertrekt, vertrekt het.
Daarna snij ik. Je kúnt dat niet in scène zetten. Het is zoals met muziek: eens vertrokken is het weg en ben je de controle kwijt.

U bent zelf gipsy. Het houdt een levensfilosofie in waarbij vrijheid, ongebondenheid en identiteit centraal staan: de spil van al uw films.

" Eerst en vooral gaat het over een totale vrijheid. Politieke vrijheid bestaat nergens - kijk naar tijden van oorlog - maar persoonlijke vrijheid wél. Niks verplicht me. Het draait om levenskeuzes: je kan doen waar je zin in hebt. Zoals Zingarina in de film. Ze hult zich niet in zigeunerdracht voor de folklore. Het zijn kleren die ze vond, waar ze van houdt en die ze aantrekt om te verstrengelen met de regio.
In het begin draagt ze kleren met het logo van de Roemeense elektriciteitsmaatschappij op de mouw, daarna wordt ze zigeuner, daarna mogelijk boerin. Op een zeker moment verander je sowieso; je wordt één met een land. Zingarina geeft zich over en gaat helemaal op in de wereld waarin ze zich bevindt."

June Magazine in E!M

Nieuw – nieuw – nieuw: vanaf E!M9 vind je op deze plek niet meer de hele June, die kun je immers op internet lezen, maar June Extra. Een kijkje achter de schermen en de highlights van june-magazine.com . Niet alleen omdat dit e-zine zo leuk geschreven is (en weer volstaat met muziek en andere artistieke uitingen), maar ook omdat wij van de E!M-redactie zo jaloers zijn op hun prachtige vormgeving! Met veel dank aan hoofdredactrice Djana.

ne Report
08 only seven left
66 valerio

June Photo
20 ghetto fabulous
56 barbie

inhoud
48 hyves

June Column
34 5 senses - voelen
36 dewi's musthaves
64 leven in de stad (2)

June Other
06 girl on a budget
13 the best websites
28 week gezond doen

30 cadeautips
38 studiekeuze
50 streetcall
74 zomeragenda

inhoud

June Magazine in E!M

22

23

June Magazine in E!M

Voelen

Klein meisje, grote draaimolen.

Klein, klein, klein. Eigenlijk is iedereen klein. Meneer ik-raak-de-wolken-met-mijn-neus, mevrouw ik-kan-niet-bij-de-deurbel, jij, en ik ook.

Hoe groot we ons ook voordoen. Stiekem zijn we allemaal nog dat kleine meisje, of dat kleine jongetje dat we vroeger waren, dat we diep van binnen de hele tijd geweest zijn.

Dat achter de vogeltjes aanrende, dat rondjes draaide totdat het leek alsof de wereld één grote draaimolen was. Dat kindje dat met autootjes speelde, terwijl ze een kroontje op had.

Dat kindje dat we nu niet meer willen zijn, omdat we nu groot zijn. Groot en sterk, slim en in balans. Want dit is de wereld. Je moet opgroeien.

Maar op sommige momenten, die momenten die bijna nooit voorkomen, komt dat kindje weer naar boven.

En, ook al willen we dat niet toegeven uit kindse koppigheid, we vinden het allemaal heerlijk om ons weer kind te voelen.

Rachel

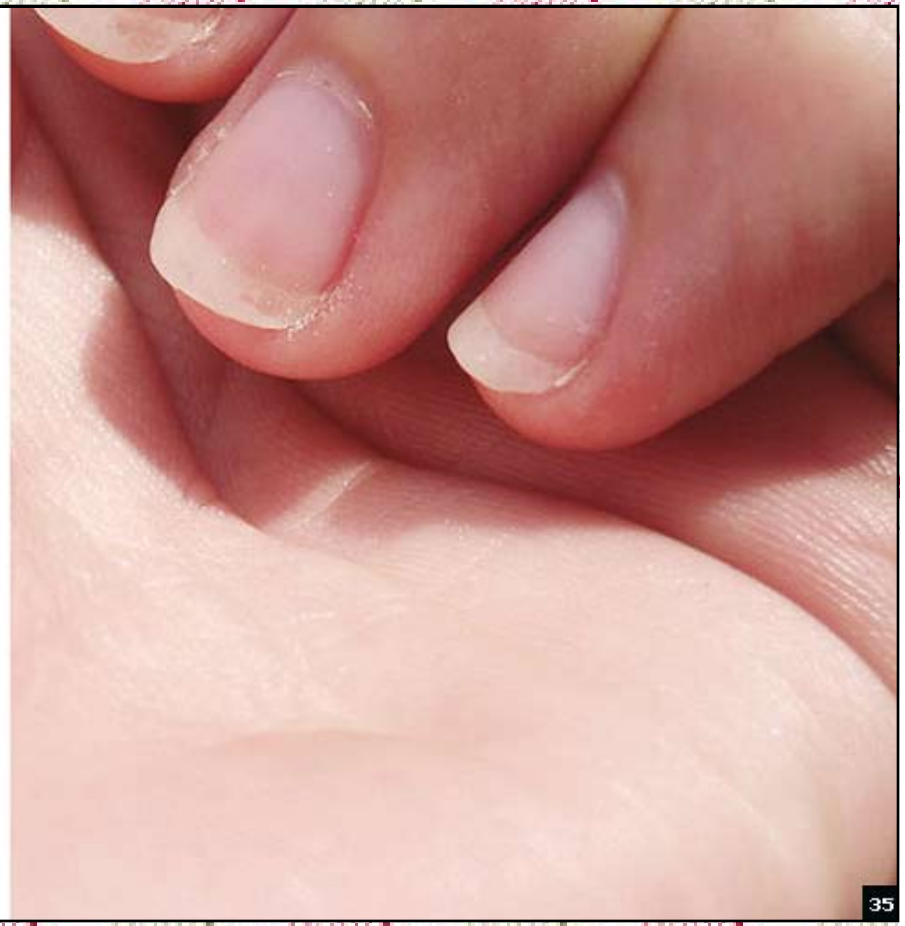

Exclusief voor June Extra: een interview met maaksters Judith & Djana!

June Magazine in E!M

Wat is jouw favo item uit June 3?
Djana: "Het interview met Valerio! En qua muziek: het artikel van Only Seven Left en het stukje bij de websites: best tunes on the net."
Judith: "Mijn favoriet is toch wel de streetcall! Die vind ik altijd vet grappig om te lezen, Lisa aarzelt niet om op mensen af te stappen met de meest weirde vragen en da's toch wel gaaf! En het interview met Only Seven Left, waarin Dewi een heel gaaf bandje interviewt. En ook in de zomeragenda staan een paar leuke festivals die je zeker niet mag missen!"

Wat was het leukste bij het maken?
Judith: "In mijn geval was het leukste natuurlijk het interview met Valerio! Het is toch wel een rare ervaring om ineens tussen BN'ers te staan, en het was allemaal heel gezellig. Als je het interview dan later weer terugleest krijg je steeds weer de slappe lach omdat je precies weet op welke manier hij het zei enzo!"
Djana: "Dat kan ik niet kiezen, haha. Ik vind elk artikel wel leuk om te maken, ik beleef er overal evenveel plezier aan!"

Liep er nog iets (bijna) mis?
Djana: "Nou, we hadden bijna een probleem met het uploaden - ik kon niet in mijn ftp, dus ik kon niets online zetten! Maar dat is (zoals je ziet) opgelost."
Judith: "Nou, we gebruiken bij het interview altijd een dictafoon (een recorder met een cassettebandje) maar op één of andere manier krijgen we het ding niet altijd aan de praat. Soms staat 'ie ook heel zacht, zodat je het haast niet kunt verstaan. Maar ach, alles is uiteindelijk weer goed gekomen!"

Wat heeft June 3 dat 1 en 2 niet hebben?
Judith vindt, dat June 3 vanalles heeft in de goeie proporties: Dus niet overdreven veel foto's of overdreven veel tekst, het is een beetje afwisselend en het leest lekker door. De hoofdredactrice vult dat aan met "ordening.. June 1 was te leeg, 2 te druk, en dit is net genoeg. We hebben onze balans gevonden naar mijn mening."

Wat is je mooiste foto (of: bladzijde) uit June 3?
Judith: "Pagina 22&23 - dit vind ik de gaafste foto! De manier waarop ze de camera inkijkt en al die accessoires die ze om heeft... echt mijn type foto."
Djana: "Bladzijde 34 en 35 - het is heerlijk rustig en het stukje tekst komt helemaal tot zijn recht."

Over June Extra:
Volgens Djana moeten alle E!M'ers de nieuwe June gaan lezen, omdat... "June 3 de beste van de 3 Junes is! Je kan duidelijk een verbetering zien en June Magazine is er sowieso voor jongeren. Lezen dus!". "En E!M is ook leuk voor onze lezeressen", vult Judith aan, "want iedereen die van (klassieke) muziek houdt kan zijn of haar ei kwijt in E!M, en die zullen er vást wel bij zijn tussen de June-lezeressen!"

Nog een bedankje van Djana aan alle mensen die mee hebben geholpen met foto's, artikelen enz. voor June Magazine! En natuurlijk alle lezers voor wie we het doen!

NUMMER 9: 20STE EEUW

E!M

ENCORE! MAGAZINE

9